

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Victor Bratu

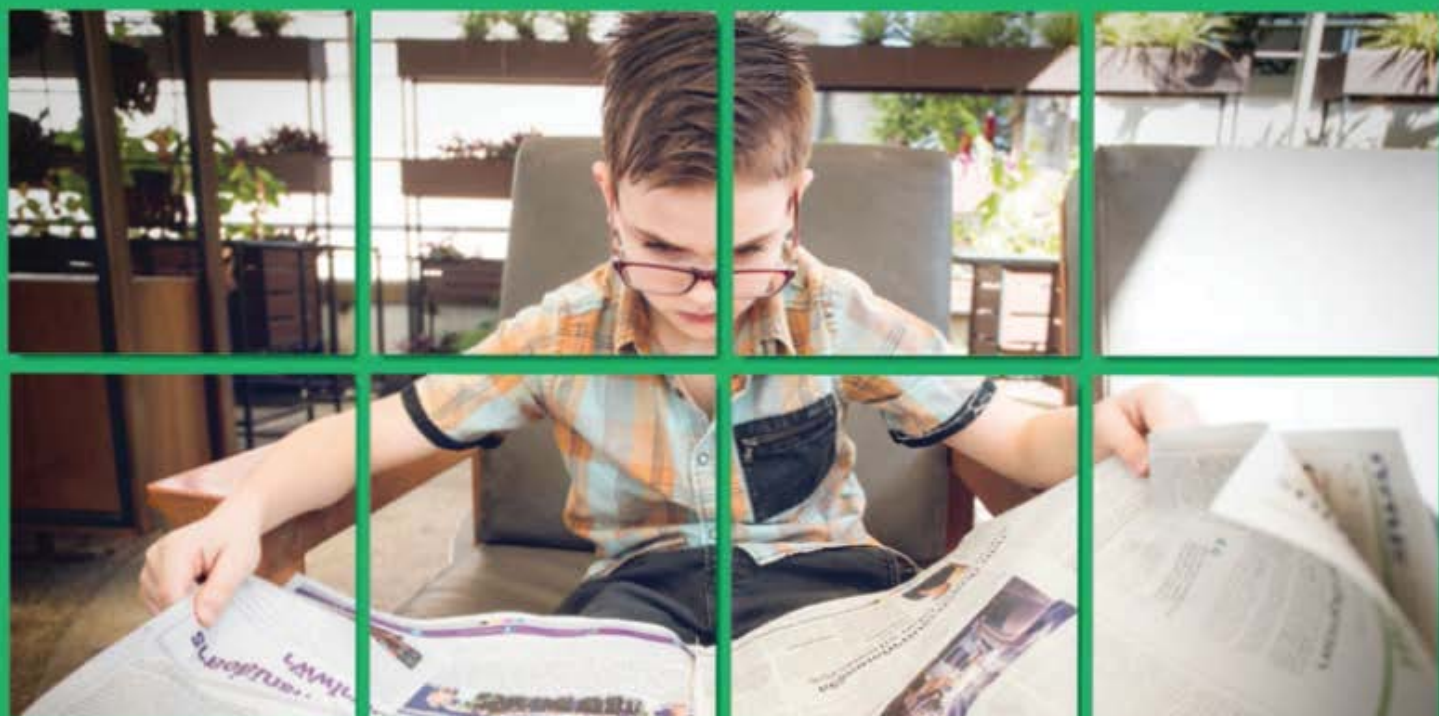
Elena Lupșa

Alina Bratu

EDUCAȚIE SOCIALĂ

Manual pentru clasa a VII-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale

Manualul școlar a fost aprobat prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5103/03.09.2019, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin OM Nr. 3393 / 28.02.2017.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației Naționale

Victor Bratu

Elena Lupșa

Alina Bratu

Educație socială

Manual pentru clasa a VII-a

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2019-2020.

Inspectoratul Școlar al Județului / Municipiului

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Victor Bratu, Elena Lupșa, Alina Bratu

Educație socială

Manual pentru clasa a VII-a

Referenți:

Prof. Ioan Cezar Anușel

Inspector școlar pentru discipline socio-umane, Inspectoratul Școlar al Jud. Suceava

Prof. dr. Gheorghe Tarara

Colegiul Național „Bogdan Petriceicu Hașdeu” Buzău

Editura CORVIN

330161 Deva, Str. Dr. Victor Șulaga Nr. 14

Tel.: 0254-234500, Fax: 0372-002395

www.corvin.ro E-mail: office@corvin.ro

Director: Varga Carol

Redactor: Pădurean Iudita Gabriela

Ilustrații: www.shutterstock.com

Copertă: Varga Ágnes

Tehnoredactare: Bratu Victor,

Obrașcu-Paniti Ágnes

Corectură: Fazakas Andrea

Manual digital:

Bratu Victor, Kiss Edvárd, Major Izabella,

Obrașcu-Paniti Ágnes

© Editura Corvin, 2019 – Toate drepturile rezervate

Tiparul executat la GRAPHO TIPEX, Deva

Director: Farkas Ladislau

Orice preluare, parțială sau integrală a textului, a graficii sau a formatului digital al acestui manual se face doar cu acordul expres în scris al Editurii Corvin.

Acest manual, în format tipărit și electronic, este protejat de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BRATU, VICTOR

Educație socială : manual pentru clasa a VII-a /
Victor Bratu, Elena Lupșa, Alina Bratu. - Deva : Editura
Corvin, 2019

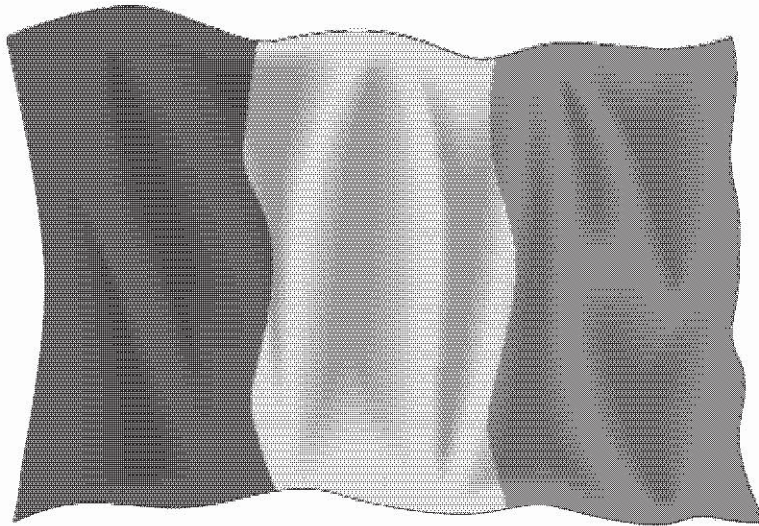
ISBN: 978-606-995-086-9

I. Lupșa, Elena

II. Bratu, Alina

316

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

*Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!*

*Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!*

*Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.*

*Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!*

Cuprins

	Competențe generale			
	Competențe specifice		5	
	Utilizarea manualului		6	
	1 Persoana și drepturile sale		8	
	1.1. Persoana umană		10	
	1.2. Drepturile omului		12	
	1.3. Drepturile omului în România		14	
	Proiect: <i>Respectarea drepturilor omului în România</i>		17	
	Sinteza		18	
	Evaluare		19	
	2 Forme de guvernământ și regimuri politice		20	
	2.1. Forme de guvernământ		22	
	2.2. Regimuri politice		24	
	2.3. Statul de drept		26	
	Proiect: <i>Democrația și statul de drept în țara mea</i>		29	
	Sinteza		30	
	Evaluare		31	
	3 Constituția României		32	
	3.1. Istoria regimului constituțional în România		34	
	3.2. Valori și principii constituționale		36	
	3.3. Constituția României		38	
	Proiect: <i>Constituția pentru colegii mei...</i>		41	
	Sinteza		42	
	Evaluare		43	
	Proiect de sinteză:			
	<i>Apărarea și înfăptuirea dreptății</i>		44	
	Activități recapitulative		48	
	Evaluare		50	
	4 Principii și instituții democratice		52	
	4.1. Democrația și principiul pluralismului		54	
	4.2. Democrația și principiul separației puterilor		56	
	4.3. Autoritățile statului român		58	
	Proiect: <i>O zi într-o funcție publică</i>		61	
	Sinteza		62	
	Evaluare		63	
	5 Domnia legii și puterea cetățenească		64	
	5.1. Drepturi și libertăți cetățenești		66	
	5.2. Justiția și domnia legii		68	
	5.3. Elaborarea legilor și implicarea cetățenească		70	
	Proiect: <i>Delicvența juvenilă</i>		73	
	Sinteza		74	
	Evaluare		75	
	6 Cetățenia activă		76	
	6.1. Implicarea civică		78	
	6.2. Formarea opiniei publice și societatea civilă		80	
	6.3. Alegerile și votul		82	
	Proiect: <i>Candidat</i>		85	
	Sinteza		86	
	Evaluare		87	
	Proiect de sinteză:			
	<i>Mass-media și opinia publică</i>		88	
	Activități recapitulative		92	
	Evaluare		94	
	Evaluare finală		96	

Competențe generale. Competențe specifice

Prezența disciplinei **Educație socială** în curriculumul învățământului gimnazial are scopul de a asigura dezvoltarea integrală a personalității fiecăruia dintre voi, contribuind la formarea competențelor cheie pentru calitatea de cetățeni responsabili și pentru educația pe parcursul întregii vieți. Ținând seama de complexitatea domeniului, după cum cunoașteți deja, tematica propusă este alta în fiecare an școlar, în clasa a VII-a venind rândul **Educației pentru cetățenie democratică**.

clasa a V-a

Gândire critică și drepturile copilului

Stimularea interesului pentru problematica drepturilor copilului printr-o reflecție critică asupra acestora.

clasa a VI-a

Educație interculturală

Formarea ca persoane capabile să valorizeze propria cultură și să aprecieze pozitiv societatea interculturală.

clasa a VII-a

Educație pentru cetățenie democratică

clasa a VIII-a

Educație economico-financiară

Descoperirea și cultivarea spiritului de inițiativă și a calităților antreprenoriale, în condițiile unor decizii responsabile.

COMPETENȚE GENERALE

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.

2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.

3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.**
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice.**
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept.**

- 2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale.**
- 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect, la rezolvarea problemelor comunității educaționale/locale.**
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.**

- 3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean.**
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune.**

COMPETENȚE SPECIFICE

Utilizarea manualului

Varianta tipărită a manualului

Conținutul manualului este structurat sub forma unităților de învățare, fiecare dintre acestea fiind construită în mod identic.

Primele două pagini ale unei unități de învățare:

Titlul unității de învățare

Introducere sintetică în temă

Cuprinsul unității de învățare

Competențe specifice vizate în principal

Documente introductive care abordează sintetic tematica unității de învățare

Activități de învățare și de formare

Structura unei teme din cadrul unei unități de învățare:

Titlul temei

Documente propuse pentru realizarea activităților de învățare

Activități de învățare și formare relative la documente

Dicționar

Activități de învățare și formare cu caracter sintetic și de extindere

1

Persoana și drepturile sale

Declarația Universală
a Drepturilor Omului

Convenția ONU cu
privire la drepturile copilului

Ne naștem liberi și egali. Iar ca oameni, aceste lucruri ne par astăzi oarecum de la sine înțelese. Nu întotdeauna au stat însă astfel lucrurile. Pentru a se ajunge aici, oamenii au trebuit să devină mai întâi conștienți de unicitatea lor, a fiecăruia dintre noi, iar aceasta s-a cerut după aceea recunoscută. Cea mai amplă recunoaștere este dată de afirmarea demnității umane și, odată cu aceasta, de afirmarea drepturilor care revin oricărei ființe umane, fără discriminare. Acest lucru s-a întâmplat decisiv în secolul al XX-lea, odată cu proclamarea *Declarației Universale a Dreptului Omului*, documentul adoptat de Organizația Națiunilor Unite în 1948. Odată cu aceasta s-a deschis efectiv o nouă eră în raportarea statelor la proprii cetățeni.

Cuprins

- 1.1. Persoana umană
 - 1.2. Drepturile omului
 - 1.3. Drepturile omului în România
- Proiect - *Respectarea drepturilor omului în România*
Sinteza
Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

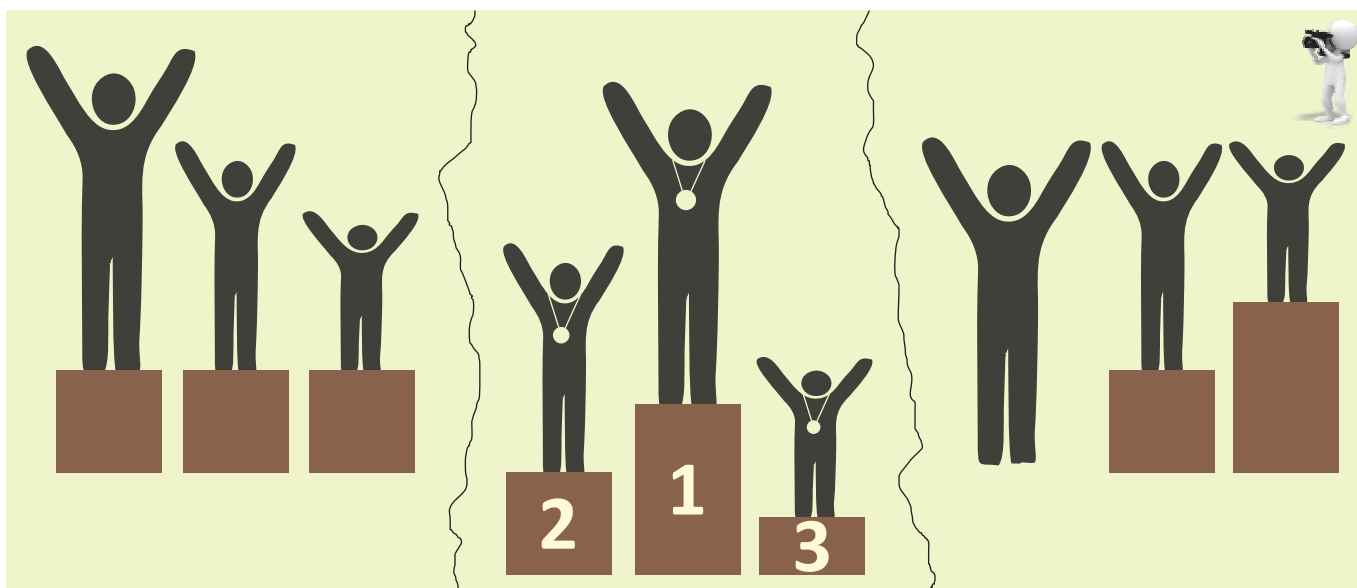
- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice.
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.

1

Demnitatea umană

De ce trebuie să respect libertatea oamenilor? De ce trebuie să îi tratez pe oameni în mod egal? De ce trebuie să fiu responsabil pentru ceea ce fac?... Răspunsul ultim în cazul acestor întrebări și al altora asemănătoare este același: **demnitatea umană**.

2

Drepturile omului

Toți oamenii se nasc egali în drepturi. Dar nu suntem identici. Vom fi competenți în anumite privințe, dar nu în altele. În viața noastră, vom reuși mai mult sau mai puțin. De aceea, unii dintre noi, pentru a se putea bucura de drepturile care le revin, au nevoie de ajutor.

3

Respectarea drepturilor omului în România

A trăi în calitate de oameni presupune libertate, dar și posibilitatea de a ne satisface diferite nevoi, pornind de la cele mai simple, precum cele de a ne hrăni și de a avea o locuință, și mergând până la cele superioare, precum cele care privesc educația, accesul la cultură etc.

Activități

1. Ești de acord cu faptul că la întrebările precizate răspunsul poate fi același? De ce? (*Documentul 1*)
2. Precizează despre ce este vorba în fiecare situație: inegalitate, echitate sau egalitate. Identifică în fiecare caz un exemplu din viața concretă. (*Documentul 2*)
3. Analizează imaginile propuse în cadrul *Documentului 3*. Precizează în câteva cuvinte care crezi că este legătura între acestea și drepturile omului așa cum acestea sunt respectate în România.

Persoana umană

1 Cine sunt eu?

Sau, altfel spus, care este identitatea mea?

Identitatea trimite, după cum cunoașteți, pe lângă determinările legale despre care ați învățat în anii anteriori, la imaginea de sine, la respectul de sine și la individualitate, adică la toate particularitățile specifice, cele care mă fac să fiu diferit de un alt individ.

Toate acestea determină modul în care mă văd ca persoană, adică tot ceea ce sunt ca om, din punct de vedere fizic și psihic, unic. Ce înseamnă asta? Că sunt într-un anumit fel, că mă simt într-un anumit fel, că la unele lucruri mă pricep mai bine, dar la altele dimpotrivă, că îmi plac anumite lucruri și că le evit pe cele care nu-mi plac, că am dorințe pe care le-aș dori îndeplinite, că visez la anumite lucruri și sper ca la un moment dat ele să devină realitate și așa mai departe, fără a reuși poate să mă epuizez vreodată.

Doar eu? Nu, fiecare dintre noi. În plus, suntem ceea ce suntem ca persoane și prin prisma modului în care ne văd ceilalți și a felului în care relaționăm cu ei. Cu alte cuvinte, avem o anumită poziție în mijlocul celorlalți, iar de acolo facem alegeri. Acestea nu vor privi mai niciodată doar propria persoană, ci întotdeauna vor fi implicați și ceilalți.

Ce este bine și ce este greșit atunci în alegerile mele, mai ales când sunt afectate și alte persoane? Cu certitudine, aceasta este o întrebare grea, la care poate răspunsul va fi întotdeauna altul. După cum am aflat deja, avem totuși câteva puncte de reper, pe care nu trebuie să le dăm niciodată uitării: valorile umane. Iar într-un fel, în cele din urmă, *eu sunt valorile în care cred*.

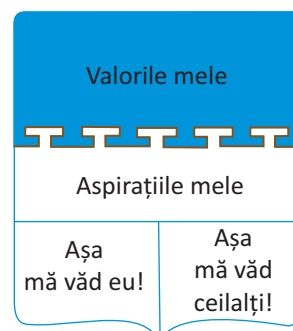

Activități

1. Oferă o definiție termenului de „*persoană*”. Compară propria definiție cu cea a colegului/colegei și constatăți asemănările și deosebirile.
2. Pornind de la propria definiție, apreciază dacă orice om, în orice condiții, este o persoană.
3. În aproximativ o jumătate de pagină, exprimă-ți propria opinie cu privire la afirmația din finalul documentului: *eu sunt valorile în care cred*.
4. Gândește-te la valorile personale, după care desenează un triunghi echilateral și înscrie în acesta valorile identificate în funcție de importanța lor pentru tine. Rotește triunghiul, astfel încât de fiecare dată un alt vârf să fie în partea superioară, ceea ce ar însemna o altă distribuție a valorilor în funcție de importanță. Ce concluzie poți formula în urma acestei activități?

Blazonul personal

Desenează, pe o coală de hârtie A4, un blazon cu o structură precum cea alăturată. Analizează-ți propria persoană, dar solicită și părerea celor din jur despre tine. Caută diferite simboluri pentru tot ceea ce ai dori să plasezi în acest blazon, care va servi precum o carte de vizită pentru colegii tăi. Expuneți blazoanele realizate în sala de clasă.

2 Demnitatea umană

*Ce este „demnitatea”? Ce înseamnă „a fi demn”?
Dar „demnitate umană”?*

În măsura în care vom încerca să răspundem la aceste întrebări, vom afla foarte repede că „demnitate” exprimă onoarea, prestigiul, considerația, cinstea, stima, buna credință, probitatea, corectitudinea, onestitatea, respectul, prețuirea de care se bucură o persoană, atât din partea sa însăși, cât și din partea celorlalți, și multe altele asemănătoare.

Demnitatea apare astfel ca o valoare, dar chiar mai mult decât atât. Orice valoare am lua în considerare, vom ajunge în cele din urmă la a sublinia importanța sa pentru calitatea de om, pentru **demnitatea de a fi om**.

Dacă demnitatea este atât de importantă pentru a fi oameni, înseamnă atunci că avem dreptul la aceasta? Se poate pune o astfel de întrebare?

Da, avem dreptul la demnitate, adică la a ni se recunoaște posibilitatea de a ne dezvolta în mod liber și plener identitatea și personalitatea, indiferent de rasă, sex, vârstă, origine socială, stare materială, naționalitate, etnie, religie sau orice altceva care, devenit criteriu, poate duce la discriminare. Mai mult, putem face acest lucru exprimând acele gânduri, idei, opțiuni sau adoptând acele atitudini și comportamente care apreciem că ne permit și că sunt benefice propriei noastre dezvoltări. Iar de acest drept se bucură fiecare om, ceea ce înseamnă că propria mea demnitate nu poate „trăi” fără cea a oricărui alt om.

Activități

1. Gândește-te dacă există situații în care cineva își poate pierde demnitatea umană și încearcă să ofere un exemplu (poate fi o situație imaginară, o situație reală cunoscută de tine, un fapt istoric etc.). Prezentați exemplele identificate și discutați despre cum se poate ajunge în astfel de situații.

3 Eu și ceilalți...

Atunci când citim o carte, o poveste sau un roman, creăm în mintea noastră lumea despre care ni se povestește. Și adesea, mai ales dacă ceea ce citim ne place, mergem mai departe decât ceea ce ni se oferă în mod direct, adăugând detalii și scene la care autorul poate doar face aluzie sau nici măcar atât, completând lumea respectivă. Într-un fel, fiecare dintre noi va crea o lume diferită, astfel încât, chiar și atunci când citim aceeași carte, fiecare va produce propriul „film”.

Se întâmplă oare la fel și în lumea în care trăim, în ceea ce numim realitate? Într-un fel, da. Desigur, lumea în care trăim este lumea așa cum o percepem. Omul nu rămâne însă niciodată doar la atât, ci caută întotdeauna înțelesuri, atribuie sensuri și leagă lucrurile între ele, toate acestea explicând o mare parte a diferențelor care există între noi.

Totuși, în pofida acestor diferențe, trăim într-o aceeași lume și, în calitate de oameni, trăim în mijlocul semenilor noștri, de așa manieră că aceștia nu sunt simple personaje din propria noastră lume, unele pe care, dacă o dorim, le putem controla după propria noastră voință.

Cum trebuie atunci să ne raportăm la ceilalți oameni, astfel încât fiecare dintre ei să nu fie un simplu personaj al unei povești, ci ceea ce sunt cu adevărat: oameni?

În primul rând, pentru a spune așa, „atmosfera” în care trebuie să ne plasăm este aceea a demnității, cea care exprimă esența a ceea ce suntem. După aceea, în măsura în care vom încerca să vedem ce anume „gaze” intră în componența acesteia, vom descoperi o mulțime de drepturi pe care trebuie „să le respirăm” împreună pentru a reuși să ne păstrăm calitatea de oameni.

Activități

1. Pot fi o persoană demnă, îmi pot păstra demnitatea fără a respecta demnitatea tuturor celorlalți oameni cu care am de-a face? Motivează răspunsul oferit.
2. Demnitatea revine unui om prin faptul că este om. Dacă lucrurile stau astfel, se poate aprecia că aceasta presupune din partea fiecărui om, a fiecăruia dintre noi, asumarea anumitor datorii? De ce?

Dicționar

datorie = obligație legală sau morală; îndatorire; ceea ce trebuie făcut

Drepturile omului

1 Istoricul drepturilor omului

Istoria ideii de „drepturi ale omului” debutează, după anumiți specialiști, odată cu *Codul lui Hammurabi*, un rege al Babilonului din secolul XVIII î.Hr. În acest cod se preciza că oamenii nu pot fi torturați, înrobiți și nu li se poate confisca averea fără o judecată dreaptă.

În Roma antică, *Legea celor XII table*, adoptată în anul 451 î.Hr., stabilea drepturile cetățenilor romani, dintre care se pot aminti: dreptul la libertate, dreptul la proprietate, dreptul la o judecată dreaptă, dreptul de a protesta etc.

Un alt moment important al istoriei acestei idei este reprezentat de *Magna Charta*, adoptată în 1215 în Anglia, care prevedea garantarea anumitor drepturi ale nobilimii și ale bisericii în raport cu monarhul, dar și o anumită protecție a oamenilor simpli.

Importanța recunoașterii și afirmării unor drepturi ale omului devine însă cu adevărat evidentă începând cu secolul al XVII-lea. Astfel, în 1689, apare în Anglia *Declarația Drepturilor*, care prevedea că oamenii nu pot fi privați de drepturile lor fundamentale nici măcar de un rege sau de legi. În secolul următor, la 1787, se adoptă *Constituția SUA*, în care se precizează că puterea și autoritatea vin de la „poporul Statelor Unite”, în cadrul acestuia toți oamenii născându-se egali în drepturi. Doi ani mai târziu, în Franța, apare *Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului*, care proclamă egalitatea dintre toate ființele umane, libertatea religiei și de exprimare, dreptul de a lua parte la guvernare etc.

Necesitatea unui document care să apere și să împiedice încălcarea drepturilor fundamentale ale omului, dar care să se poată aplica fiecărui om în parte, oriunde s-ar afla, s-a impus însă abia la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Organizația Națiunilor Unite, înființată în 1945, a reușit astfel să adopte, la 10 decembrie 1948, *Declarația Universală a Drepturilor Omului*.

Activități

1. Informează-te cu privire la unul dintre textele amintite în cadrul istoricului de mai sus. Notează lucrurile relevante pe care le-ai aflat. Caută colegi care și-au ales același text și realizați împreună o prezentare pe care să o susțineți în fața clasei.

2 Declarația Universală a Drepturilor Omului

Drepturile omului sunt condițiile fără de care o persoană nu poate fi tot ceea ce ar putea fi. De aceea, ele au **caracter fundamental** pentru existența umană. Totodată, ele au un **caracter universal**, referindu-se la orice persoană, astfel încât respectarea lor să preîntâmpine tragedii personale, conflicte sociale și politice, intoleranța și discriminarea etc.

Declarația Universală a Drepturilor Omului, documentul la care au aderat majoritatea țărilor lumii, are însă statutul unei *declarații*, respectiv Organizația Națiunilor Unite nu poate obliga la respectarea acesteia. Cu toate acestea, ea are o influență considerabilă, putând constitui un punct de reper pentru fiecare cetățean cu privire la modul în care este tratat, și totodată un etalon pentru a aprecia modul în care statele își tratează proprii cetățeni.

În cadrul celor 30 de articole, primul dintre acestea precizând că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi”, iar ultimul subliniind că declarația nu poate servi ca justificare pentru atingerea unor drepturi sau libertăți prevăzute în aceasta, sunt consfințite mai multe categorii de drepturi: *drepturi civile* (cele care asigură omului individualitatea și originalitatea în relațiile cu societatea), *drepturi politice* (posibilitatea implicării în treburile comunităților din care face parte), *drepturi economice și sociale* (cele prin care omul își poate procura și asigura cele necesare existenței) și *drepturi culturale* (cele care îi permit omului să se manifeste în calitate de ființă creatoare și capabilă să aprecieze realizările umane).

Activități

1. Organizați în grupe de patru elevi, citiți *Declarația Universală a Drepturilor Omului* și așezați în una din următoarele categorii drepturile identificate: drepturi civile, drepturi politice, drepturi economice și sociale, respectiv drepturi culturale.
2. *Declarația Universală a Drepturilor Omului* a constituit un model pentru alte documente asemănătoare, adoptate de diferite grupuri de țări sau în scopul protejării anumitor categorii de persoane. Caută un astfel de document și scrie o scurtă prezentare a sa.

3 O viziune...

Declarația Universală a Drepturilor Omului este unul dintre cele mai importante documente ale epocii contemporane. În încercarea de a aduce conținutul acesteia cât mai aproape de fiecare om, se poate face apel la diferite mijloace de expresie. O viziune interesantă este oferită de artistul Yacine Ait Kaci, desenele sale servind realizării unei ediții ilustrate a declarației (aceasta poate fi consultată integral pe site-ul **Organizației Națiunilor Unite**: <http://www.un.org>).

Activități

1. Analizează cu atenție imaginile de mai sus și identifică în fiecare caz ce drept a fost ilustrat.
2. Alege una dintre imagini și apreciază în scris în ce măsură artistul a reușit ceea ce și-a propus.

Lucrăm împreună!

Pornind de la modul în care articolele *Declarației Universale a Drepturilor Omului* sunt ilustrate, realizați o carte în care să oferiți propria viziune asupra acesteia. În acest scop, la nivelul clasei, asumați-vă fiecare dintre voi unul sau mai multe dintre articolele declarației, astfel încât să le epuizați. Pe o foaie de hârtie A4, pe față realizați un desen prin care să ilustrați cât mai sugestiv și creativ articolul ales, iar pe verso notați articolul următor. Puneți laolaltă paginile obținute, realizați paginile de început ale cărții voastre și concepeți copertile. La final, încercați să realizați un eveniment prin care să prezentați ceea ce ați obținut altor colegi, părinților etc., după care plasați cartea într-un loc din școală unde poate fi consultată.

4 Drepturi și responsabilități

Avem drepturi și ele trebuie să ne fie asigurate și protejate. Dar pentru ca aceste lucruri să se întâmple, ce ar trebui să facă fiecare dintre noi? În primul rând, pentru ca fiecare dintre noi să putem beneficia de aceste drepturi, trebuie să le respectăm noi înșine în raport cu ceilalți oameni. Cu alte cuvinte, **drepturile presupun responsabilități**.

DREPTUL LA	RESPONSABILITATEA DE
o familie	a respecta pe ceilalți membri ai familiei
protecție din partea legii	a cunoaște și respecta legile
viață	a nu pune în pericol viața mea sau a celorlalți
protecție împotriva violenței	a nu folosi violența în raport cu ceilalți
libertate de expresie	a nu leza prin ceea ce spun drepturile celorlalți
libertate de gândire	a nu pune în pericol sau leza demnitatea altora

Activități

1. Ești de acord cu ideea că fiecare drept implică anumite responsabilități? De ce? Motivează răspunsul oferit.
2. Alege alte trei drepturi din *Declarația Universală a Drepturilor Omului* și precizează responsabilitățile pe care crezi că le implică.

Dicționar

(a) leza = a dăuna, a păgubi, a prejudicia, a vătăma pe cineva
viziune = mod de a vedea, de a concepe sau de a considera lucrurile

Poți mai mult...

Cuvintele, ceea ce folosim pentru a gândi și a exprima ceea ce simțim și ceea ce cunoaștem, pot fi asemănate, în legăturile dintre ele, cu o hartă a realității. Organizați în grupe constituite în funcție de preferințe (fără a depăși 5-6 elevi), ținând cont de ceea ce ați aflat și de ceea ce cunoașteți, desenați o „hartă a drepturilor omului”. Expuneți hărțile realizate în sala de clasă, oferind posibilitatea colegilor de a comenta pe marginea a ceea ce ați reușit.

Persoana și drepturile sale

Drepturile omului în România

1 Documente legislative

România, în calitate sa de membră a Organizației Națiunilor Unite, a semnat *Declarația Universală a Drepturilor Omului* la data de 14 decembrie 1955. Totodată, România este parte la cele două pacte adoptate de către ONU cu privire la anumite categorii de drepturi: *Pactul internațional privind drepturile civile și politice* și *Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale*.

La nivel european, începând cu 1994, România a devenit stat parte la *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale* și se supune jurisdicției Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg. De asemenea, în cadrul Uniunii Europene, România a semnat în decembrie 2007 *Tratatul de la Lisabona* care conține *Carta Drepturilor Fundamentale*.

Documentele precizate mai sus sunt doar cele mai importante dintre cele care consacră drepturi ale omului, România fiind parte în multe dintre acestea. De altfel, *Constituția* proclamă că toate declarațiile, convențiile, pactele sau tratatele asumate de țara noastră fac parte din dreptul intern și se aplică prioritar, exceptând cazurile în care legislația internă este mai favorabilă.

În afara acestor documente internaționale și europene, drepturile omului sunt apărute și prin intermediul legislației interne, în primul rând prin *Constituție*, dar și printr-o serie de legi specifice, precum: *Ordonanța nr. 137 din anul 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, *Legea nr. 202 din anul 2002 privind egalitatea de șanse între bărbați și femei*, *Legea 272 din anul 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului* etc.

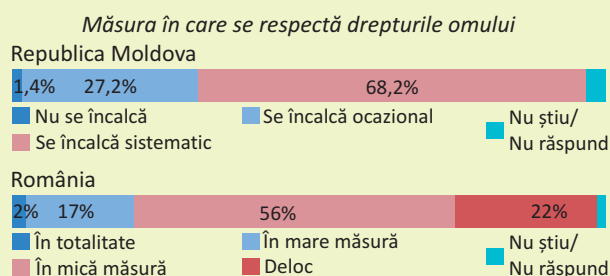
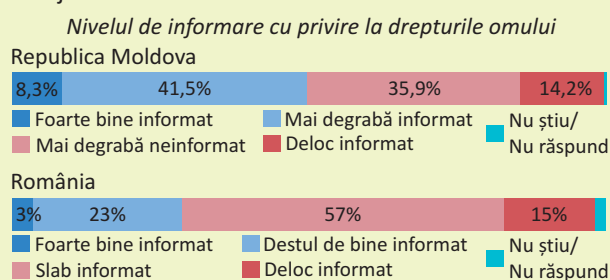
Activități

1. Organizați în grupe de patru elevi, informați-vă cu privire la unul dintre documentele amintite mai sus. Realizați și susțineți în fața clasei o scurtă prezentare a acestui document.
2. Citește *Constituția României* și identifică în aceasta drepturi care apar și în *Declarația Universală a Drepturilor Omului*. Realizează o listă cu corespondențe, precizând și diferențele constatate.

2 Percepții și opinii

Drepturile omului, respectarea acestora, este o obligație a tuturor. În realitate, chiar și atunci când acestea sunt afirmate și recunoscute, drepturile omului se dovedesc a fi puțin cunoscute, iar respectarea lor lasă uneori de dorit.

De exemplu, două studii sociologice realizate în România (2015 - poate fi consultat pe platforma www.drepturicivile.ro) și Republica Moldova (2016 - poate fi consultat pe site-ul Misiunii ONU în Republica Moldova) au pus în evidență aspecte precum cele de mai jos.

„Este o problemă că nu întotdeauna oamenii sunt interesați să își cunoască drepturile, pentru că atunci când se ciocnesc sau nimeresc într-o situație, abia atunci încep a se documenta, a încerca să înțeleagă unde le-au fost încălcate drepturile sau ce ar putea face ca să le apere, care sunt mecanismele de remediere.” (un cetățean)

Activități

1. În perechi, discutați pe marginea documentului. Exprimați-vă, motivat, acordul sau dezacordul în raport cu constatările aduse în discuție.
2. Se poate face ceva pentru a atenua aspectele negative constatate? Oferă un exemplu.

3 Cine nu respectă drepturile omului?

1. Într-un sat izolat trăiesc mai multe familii, iar acestea au mai mulți copii de școală primară. În sat nu există școală, copiii trebuind să meargă la școală dintr-un sat învecinat. Deoarece nu există un drum asfaltat, microbuzul școlar ajunge în sat doar atunci când vremea este favorabilă, așa încât copiii lipsesc frecvent de la școală.
2. Într-un oraș există un teatru și o casă de cultură deosebit de active, săptămânal organizându-se cel puțin câte un spectacol. Accesul în fiecare dintre cele două clădiri se face cu ajutorul unor scări, diferența de nivel fiind de 4 metri. Niciuna dintre instituțiile de cultură nu este prevăzută cu rampe de acces pentru persoane cu dizabilități, așa încât accesul acestora la spectacole se poate realiza doar în măsura în care primesc ajutor.
3. Într-o familie cu doi copii niciunul dintre părinți nu lucrează. Fiindcă nu se pot descurca doar cu ajutorul social și alocațiile, copiii, uneori din proprie inițiativă, alteori trimiși de părinți, merg să cerșească. Bani obținuți le permit să cumpere de mâncare, haine mai bune cu care să meargă la școală și chiar câte o carte, unuia dintre copii plăcându-i să citească.
4. Într-o localitate afectată de șomaj s-a realizat o investiție, în fabrica deschisă găsindu-și un loc de muncă mulți dintre locuitorii care își doreau să se angajeze. Programul de lucru este însă unul deosebit de intens, durata acestuia depășind frecvent opt ore, fără a se lua în calcul munca suplimentară, fiind numeroase zilele în care angajaților nu li se oferă niciun fel de pauză, nici măcar de masă.

Activități

1. Organizați în patru grupe, alegeți una dintre situațiile precizate. Analizați în fiecare caz dacă este vorba despre o încălcare sau nu a drepturilor omului și identificați dreptul/drepturile încălcate. Motivați opțiunile voastre, inclusiv prin apelul la conținutul diferitelor tratate și legi cu privire la drepturile omului.

4 ... Și ce se poate face?

Cel mai scurt răspuns care se poate da la o astfel de întrebare este „depinde”. Ceea ce nu înseamnă că nu se poate face nimic, ci doar că de la un caz la altul soluția poate fi alta.

În primul rând, dacă vorbim despre România, garantul drepturilor omului este statul, iar acesta prin intermediul diferitelor sale instituții. Astfel, în măsura în care constatăm că într-o anumită situație nu (ne) este respectat un anumit drept, există posibilitatea adresării instituției competente.

Dar dacă instituția în cauză nu rezolvă problema sau încălcarea dreptului își are sursa chiar la instituția care ar trebui să garanteze respectarea aceluși drept? În această situație, avem posibilitatea de a ne adresa justiției și chiar de a cere sprijinul diferitelor organizații neguvernamentale care acționează în domeniul respectării drepturilor omului.

În unele situații, indiferent de acțiunile întreprinse pentru a rezolva o problemă de încălcare a drepturilor omului, aceasta nu își găsește o soluție. Ținând cont de faptul că pe teritoriul țării, responsabilitatea ultimă pentru situațiile de încălcare a drepturilor omului revine statului, singura cale care ni se oferă este aceea de a face apel la foruri superioare celor statale. Unul dintre acestea este Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu sediul la Strasbourg, care este garantul respectării prevederilor *Convenției Europene a Drepturilor Omului* și a protocoalelor suplimentare de către statele semnatare.

Desigur, acestea sunt doar câteva idei în ceea ce privește posibilitățile de a acționa pentru a soluționa situațiile de încălcare a drepturilor omului, în unele cazuri drumul care se cere parcurs fiind deosebit de lung și de dificil. Un lucru este însă cert: nu putem accepta și nu putem fi indiferenți la încălcarea drepturilor omului.

Activități

1. Reconstituiți grupele organizate pentru activitatea de la precedentul document și identificați, acolo unde este vorba despre încălcarea drepturilor omului, ce posibilități ar putea exista pentru a acționa în sensul semnalării și rezolvării acelor probleme.

Avocatul Poporului este o structură instituțională creată după 1989 cu scopul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raportul acestora cu autoritățile administrației publice. În cadrul instituției Avocatul Poporului funcționează și **Avocatul Copilului**, un adjunct în a cărui sarcină se află apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului.

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este un organism independent, cu personalitate juridică, înființat prin lege (*Legea nr. 9 din anul 1991*), prima instituție națională pentru drepturile omului creată în România după 1989, având drept scop promovarea și protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în țara noastră.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) este autoritatea de stat autonomă, sub control parlamentar, care își desfășoară activitatea în domeniul discriminării, în calitate de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.

Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH) este o organizație neguvernamentală, nonprofit, înființată în 1990, care acționează pentru protecția drepturilor omului și pentru stabilirea echilibrului atunci când acestea sunt în pericol sau sunt încălcate.

Activități

1. Caută și accesează site-urile instituțiilor și organizațiilor prezentate mai sus. Identifică, în cadrul acestora, legături sau trimiteri către alte instituții sau organizații al căror obiect de activitate are de-a face cu problematica drepturilor omului. Urmează acele trimiteri și realizează o listă cu alte cinci instituții sau organizații.

Dicționar

administrație publică = activități organizate de executare a legii prin intermediul unor instituții
sociologie = știință care se ocupă cu studiul structurii modului de funcționare al societății, al relațiilor interumane în cadrul grupurilor sociale, precum și al instituțiilor din societate

Turneul argumentelor

Această activitate presupune ca la nivelul clasei să constituiți două mari echipe, cu excepția a trei colegi care vor juca rolul de arbitri. Prima dintre echipe va fi cea care va construi „argumente”. În schimb, cea de a doua echipă va răspunde acestora prin „contraargumente” (argumente care se opun punctual celor formulate de prima echipă). Rolul juriului este acela de a evalua fiecare argument/contraargument, admitându-l în măsura în care este un argument sau se opune argumentului pe care îl respinge. Juriul va decide și echipa câștigătoare, în momentul în care o echipă se recunoaște învinsă sau nu mai poate formula un argument/contraargument acceptabil. Organizați trei runde, pornind de la următoarele idei: *Oamenii trebuie tratați în mod egal în orice condiții; Au drepturi doar cei care se dovedesc demni de ele; În România, drepturile omului se încalcă la tot pasul.*

Proiect - Respectarea drepturilor omului în România

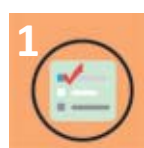
Sarcina

„Respectarea drepturilor omului în România” este un proiect care presupune realizarea unui portofoliu de grup. În acest scop, va trebui să alegeți unul dintre drepturile omului, iar în raport cu acesta să colectați informații cu privire la garantarea, promovarea și apărarea sa, exemple de situații de încălcare a acestui drept etc.

Organizare

Organizați-vă în grupe de 4-6 elevi, fiecare grupă urmând să-și aleagă un alt drept al omului și să cerceteze situația sa în România. Încercați să acordați o mai mare atenție, dacă este posibil, respectării dreptului pentru care ați optat în comunitatea în care trăiți, subliniind și a cui este responsabilitatea atunci când descoperiți încălcări ale acelui drept. De asemenea, puneți în evidență, dacă este cazul, inițiativele pozitive descoperite.

Etapile efective ale realizării unui portofoliu de grup, așa cum au fost învățate în anii precedenți, sunt următoarele:

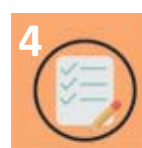
1 Alegerea temei

2 Documentare preliminară

3 Stabilirea structurii portofoliului

4 Atribuirea sarcinilor

5 Realizarea pieselor portofoliului

6 Asamblarea portofoliului

7 Definitivarea portofoliului

8 Prezentarea portofoliului

Procedura

1. Alegeți, de comun acord, unul dintre drepturile omului. În alegerea voastră, țineți cont de interesele pe care le aveți, dar și de posibilitățile voastre de investigare, inclusiv în viața concretă a comunității în care trăiți.
2. Realizați o documentare cu privire la dreptul ales. Identificați în primul rând contextele în care acest drept este afirmat și proclamat, iar după aceea, dacă este cazul, documente legislative care privesc protejarea sa, intervenții în caz de nerespectare etc. De asemenea, descoperiți, pentru România, care sunt instituțiile cu atribuții privitoare la respectarea respectivului drept.
3. Stabiliți o structură a portofoliului. De exemplu, puteți porni de la următoarele secțiuni: *Cuprins, Semnificație și prevederi legale, Importanța respectării dreptului la ..., Situații de încălcare a dreptului la ..., Responsabilități și intervenții, Exemple de bune practici și Concluzie.*
4. Distribuți sarcinile în cadrul grupei și stabiliți un calendar de realizare a acestora.
5. Realizați piesele portofoliului potrivit sarcinilor atribuite și asumate de fiecare membru al grupului. Consultați-vă pe parcursul activităților pe care le veți realiza, astfel încât piesele pe care le veți obține să fie coerente stilistic unele cu celelalte.
6. Asamblați portofoliul și analizați-l în întregul său, încercând să vedeți care secțiuni se cer dezvoltate într-o mai mare măsură, ce completări ați mai putea aduce, erori care trebuie corectate etc.
7. Definitivați portofoliul, astfel încât acesta, după momentul prezentării, să poată fi consultat de persoanele interesate. Pregătiți și exersați prezentarea portofoliului, fiind de dorit ca aceasta să se realizeze prin implicarea tuturor membrilor echipei.
8. Prezentați portofoliul. Insistați asupra consecințelor negative care decurg din nerespectarea acelui drept al omului și posibilitățile de acțiune pentru ca astfel de situații să-și găsească un final fericit. Solicitați întrebări din partea auditoriului și oferiți răspunsuri adecvate, astfel încât să reușiți să dovediți că ați studiat în profunzime problemele.
9. Puneți la dispoziția celor interesați portofoliul.

Sinteza

DREPTURI CIVILE

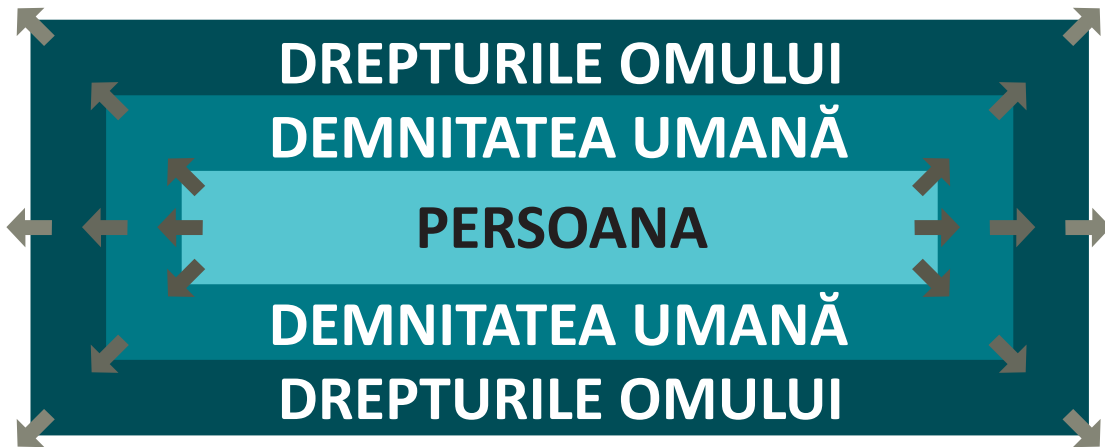
DREPTURI POLITICE

DREPTURI CULTURALE

DREPTURI SOCIALE ȘI ECONOMICE

Drepturile omului sunt acele libertăți, imunități și beneficii, inalienabile, stabilite în conformitate cu valorile contemporane, pe care orice ființă umană este îndreptățită să le pretindă de la societatea în care trăiește.

Organizația Națiunilor Unite

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Pactul internațional privind drepturile civile și politice

Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale

Consiliul Europei

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale

Uniunea Europeană

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene

România

Constituția României

Ordonanța nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Avocatul Poporului

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Avocatul Copilului

Alte instituții de stat, organizații neguvernamentale, justiție...

Ce am reținut?

1. Completează în mod corect următoarele enunțuri:
 - a. ... sunt acele condiții fără de care o persoană nu poate fi tot ceea ce ar putea fi.
 - b. Cel mai important document care recunoaște și proclamă drepturile omului este
 - c. Legea fundamentală a României în care sunt prevăzute drepturile cetățenilor români este
 - d. Responsabilitatea ultimă a încălcării drepturilor omului este a
 - e. Demnitatea umană revine ... om, fără nicio discriminare, prin simplul fapt că este o ființă umană.
 - f. Avocatul Poporului este o instituție cu rol în apărarea drepturilor și libertăților de nivel

2. Precizează enunțurile corecte:
 - a. *Declarația Universală a Drepturilor Omului* a fost adoptată de Consiliul Europei.
 - b. Curtea Europeană a Drepturilor Omului este constituită la nivelul ONU.
 - c. *Declarația Universală a Drepturilor Omului* cuprinde categorii diferite de drepturi ale omului.
 - d. Dreptul la muncă și la libera alegere a muncii, precizat la art. 23 din *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, este un drept economic.
 - e. *Constituția României* nu face referire, în cuprinsul său, la garantarea dreptului la educație.
 - f. Unele drepturi ale omului nu presupun responsabilități din partea beneficiarilor.

Ce am înțeles?

1. Analizează cu atenție imaginea de mai jos. Transcrie în caiet și completează cerințele precizate în raport cu această imagine.

- a. Imaginea ... (prezintă/nu prezintă) o situație de încălcare a drepturilor omului.
- b. Dreptul/drepturile încălcate sunt: ... (precizează de fiecare dată documentul potrivit căruia este

încălcăt un drept, articolul la care este prevăzut acel drept și dreptul încălcăt; consultă și citează cel puțin două documente dintre cele care recunosc și proclamă drepturile omului).

- c. *Responsabilitatea pentru încălcarea acestui drept revine ...* (în cazul în care apreciezi că este vorba despre mai multe drepturi, precizează a cui este responsabilitatea pentru fiecare drept în parte; nu uita că responsabilitatea ultimă este întotdeauna a statului, prin instituțiile sale).
- d. *O soluție posibilă pentru rezolvarea acestei situații este intervenția ...* (încearcă să gândești o astfel de soluție cât mai detaliat, pornind de la cine ar putea sesiza pe cei îndreptățiți să intervină, cine ar trebui să intervină sau cine ar putea să intervină).
- e. *În măsura în care m-aș întâlni cu o astfel de situație, eu ...* (precizează ce ai putea face tu dacă ai avea cunoștință de o astfel de situație și, motivat, dacă te-ai implica sau nu).

Cetățean activ!

În cadrul acestei unități de învățare ai reușit să descoperi o serie de lucruri noi, pe lângă cele pe care le-ai învățat în anii precedenți, cu privire la ceea ce este o persoană. Totodată, după ce în clasa a V-a ai reușit să vezi care este importanța drepturilor copilului, ai pătruns în problematica drepturilor omului. Din nefericire, după cum ai constatat deja acest lucru, nu întotdeauna drepturile omului și ale copilului sunt respectate. Iar acest lucru se întâmplă adesea lângă noi, trecând însă nevăgat în seamă sau apreciind că lucrurile nu pot sta

altfel. Dar a fi un cetățean activ înseamnă a fi un cetățean implicat în ceea ce se întâmplă în primul rând în preajma ta. Astfel, pentru moment, îți propunem ca timp de o săptămână, zi de zi, să privești mai atent în jurul tău și să dai atenție situațiilor în care apreciezi că sunt încălcate drepturile omului. Notează la finalul fiecărei zile, în propriul caiet, aceste situații, încercând să le descrii cât mai detaliat (chiar dacă în multe cazuri nu vei avea date precise). La finalul săptămânii, în scris, formulează o concluzie cu privire la cele constatate.

2

Forme de guvernământ și regimuri politice

Declarația Universală
a Drepturilor Omului

Constituția României

Privite din exterior, statele lumii se aseamănă între ele: au un anumit teritoriu determinat de granițe, sunt guvernate de legi, cetățenii plătesc taxe și impozite, au armată, poliție etc. Privite din interior, constatăm că nu este același lucru dacă trăim într-un stat sau în altul. Încă din Antichitate au existat state mici și state mari, state care au avut conducători buni și state care au fost conduse de către dictatori, state care au controlat activitatea cetățenilor sub toate aspectele sale și state care și-au lăsat cetățenii să aleagă liber modul în care doresc să trăiască. Viața cetățenilor este influențată de cei care exercită puterea în stat, dar și de mijloacele utilizate în exercitarea acesteia, de unde și distincția între diferite **forme de guvernământ** sau de **regimuri politice**.

Cuprins

- 2.1. Forme de guvernământ
- 2.2. Regimuri politice
- 2.3. Statul de drept

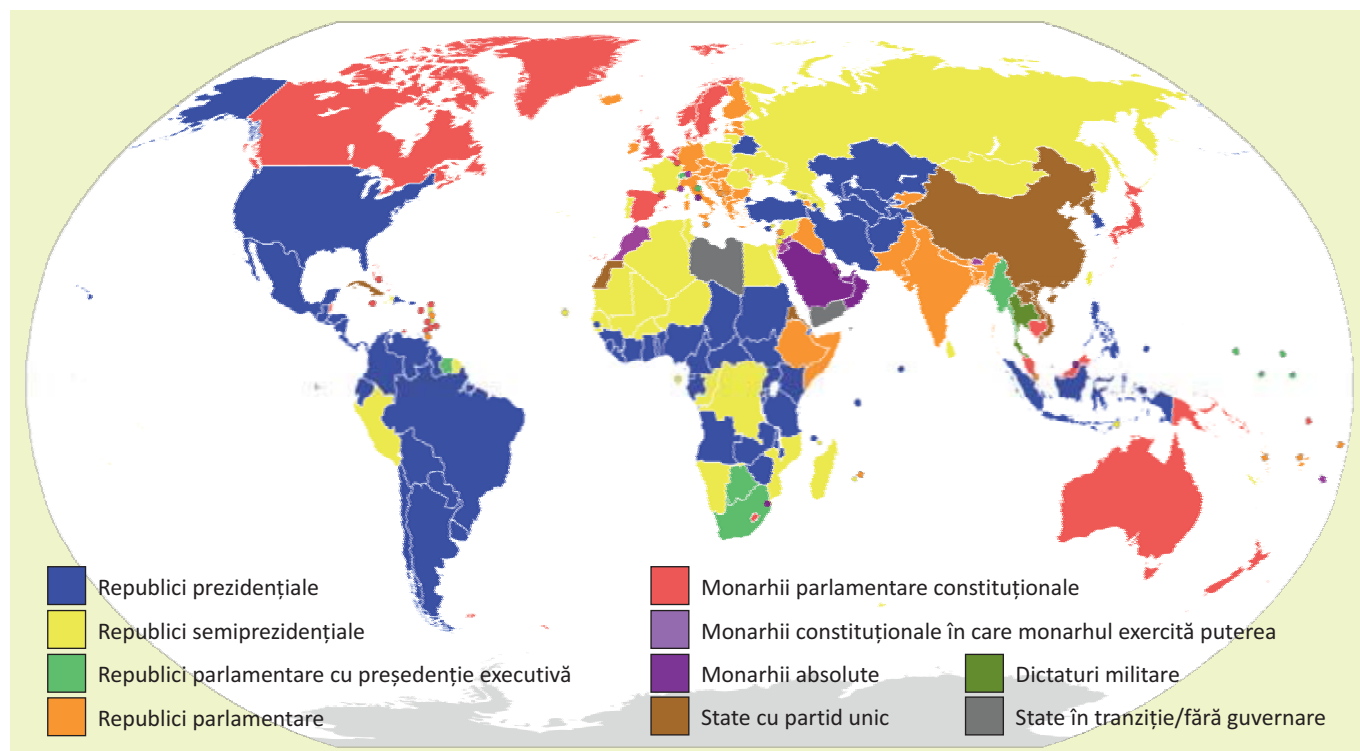
Proiect - *Democrația și statul de drept în țara mea*

Sinteza

Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

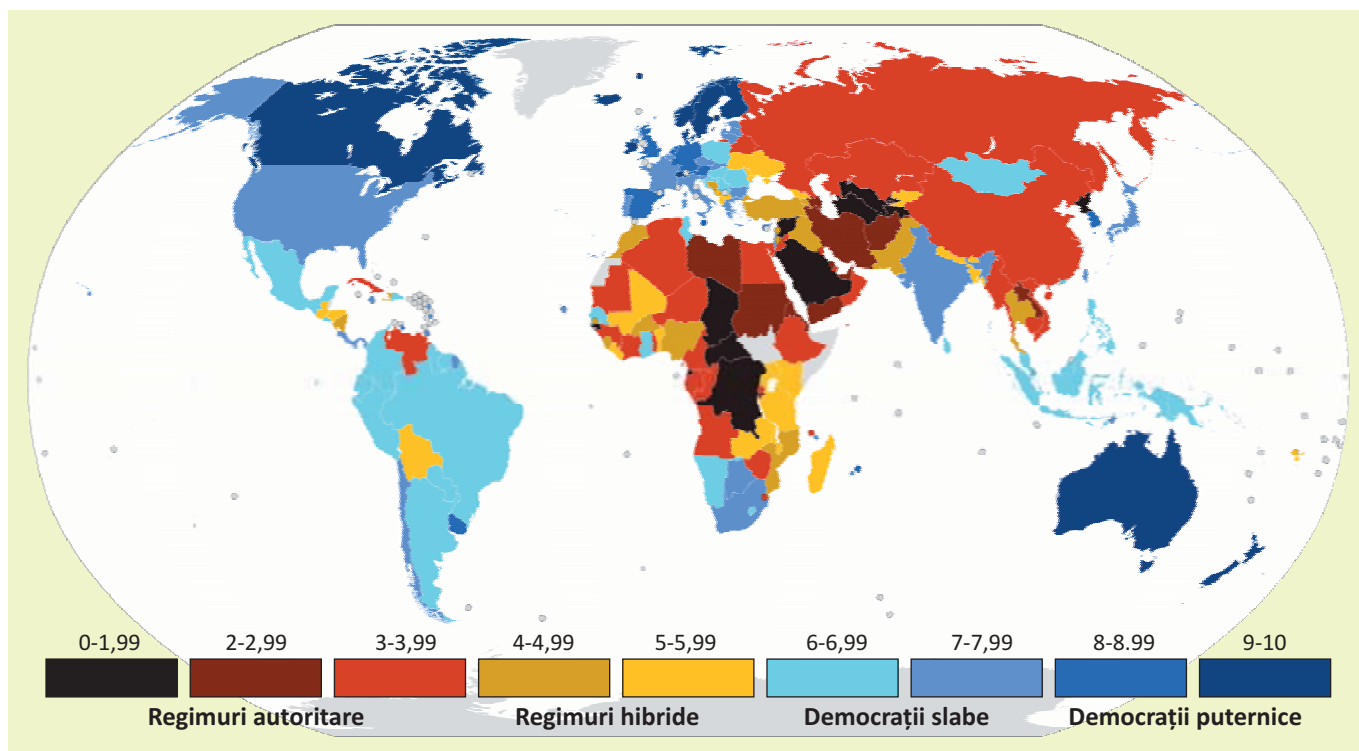
- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept.
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.

1

Forme de guvernământ (2018)

Organizarea și funcționarea statelor poate îmbrăca numeroase forme, după cum încearcă să ilustreze și harta propusă. (Sursa: Wikimedia Commons)

2

Regimuri politice (2017)

Harta prezintă indicele de democrație pornind de la **cinci categorii de factori**: alegeri libere și corecte, libertăți civile, funcționarea guvernului, participare politică și cultură politică. (Sursa: The Economist Intelligence Unit)

3

Democrație vs. totalitarism

Statul de drept este acela în care puterea guvernamentală este limitată pentru a proteja cetățeanul de exercitarea arbitrară a puterii, altfel spus exercitarea puterii este constrânsă de legi adoptate în mod democratic.

Activități

1. Care apreciezi că sunt principalele forme de guvernământ? Oferă câte un exemplu de stat pentru fiecare dintre aceste forme. (*Documentul 1*)
2. Care sunt elementele ce definesc indicele de democrație? Ar mai trebui adăugat vreun factor? Justifică alegerea făcută! (*Documentul 2*)
3. Care apreciezi că sunt principalele avantaje ale democrației. Dar dezavantaje? (*Documentul 3*)

Forme de guvernământ

1 Cine exercită puterea suverană în stat?

A pune problema *forme* de guvernământ înseamnă a oferi un răspuns la următoarea întrebare: „Cine exercită puterea suverană în stat?”

Un răspuns la fel de simplu, preponderent istoric, va preciza că puterea suverană poate fi exercitată de o persoană, de un grup de persoane sau de popor. În consecință, din acest punct de vedere, statele se pot clasifica în *monocrații*, *oligarhii* sau *democrații*.

Monocrațiile au existat mai ales în Antichitate și în Evul Mediu, dar ele și-au făcut simțită prezența și în perioada contemporană, în toate acele cazuri în care la conducerea statului au ajuns persoane care și-au manifestat puterea ca dictatori: Hitler (Germania), Stalin (URSS), Mussolini (Italia), Franco (Spania) etc.

Oligarhiile, cele în care puterea este deținută de o minoritate (de exemplu, Republica Romană în Antichitate, Republica Venețiană în Evul Mediu etc.), desemnată în funcție de anumite criterii prestabilite, nu mai sunt prezente în perioada contemporană, termenul dobândind treptat și alte semnificații.

Democrațiile sunt forma de guvernământ în care cel mai important rol în exercitarea puterii suverane aparține poporului. Prima formă de democrație a fost cea experimentată în Antichitate de orașul-stat Atena. Democrația ateniană a fost o *democrație directă*, în care toți cetățenii puteau participa la discutarea problemelor cetății, iar deciziile erau luate prin votul majorității. Astăzi, ținând cont de numărul cetățenilor și de imposibilitatea unei democrații directe, democrațiile sunt *reprezentative* (puterea este exercitată prin intermediul reprezentanților aleși și nu în mod direct, prin participarea tuturor cetățenilor).

Activități

1. Construiește o definiție pentru expresia „*putere suverană în stat*”. Compară propria definiție cu cea oferită de dicționare. Vezi care sunt asemănările și care sunt diferențele. Reconstruiește propria definiție potrivit celor constatate.
2. Organizați în perechi, realizați o comparație între monocrații și democrații, identificând două asemănări și două deosebiri.

2 Monarhie sau republică?

O întrebare care se poate ridica cu privire la problema *forme* de guvernământ se leagă de modul în care puterea suverană este atribuită, o distincție uzuală fiind aceea între **monarhie** și **republică**.

În timp ce în cazul **monarhiei** conducerea statului, cel mai adesea pe durata vieții conducătorului, este atribuită ereditar sau se desemnează prin proceduri specifice, în cazul **republicii** conducerea statului, pe o durată limitată, este aleasă prin votul cetățenilor.

Dar o astfel de distincție nu precizează modul în care puterea este exercitată.

Considerând mai întâi monarhia, trebuie precizat faptul că atunci când întreaga putere aparține monarhului, avem de a face cu o **monarhie absolută**, iar atunci când monarhul conduce pe baza unei constituții, puterea fiind exercitată și de alte instituții ale statului (parlament, guvern, instanțe judecătorești etc.), avem de a face cu o **monarhie constituțională**.

În schimb, într-o **republică** în fruntea statului se află un **președinte**, ales pentru o perioadă determinată de timp, fie prin vot universal, fie de către parlament. Dacă președintele este ales de către popor, atunci **republica este prezidențială** (Argentina, SUA etc.), iar dacă președintele este ales de către parlament, atunci **republica este parlamentară** (Austria, Germania, Italia, Ungaria etc.). În situația în care se combină aspecte ale acestora, **republica este semiprezidențială** (România, de exemplu).

Activități

1. Într-un regim politic democratic, forma de guvernământ poate să fie republică sau monarhie? Argumentează răspunsul dat!
2. Compară republica cu monarhia, identificând câte trei asemănări și trei deosebiri.

3 Tehnocrația

Termenul provine din limba greacă (cuvintele *tekhne*, îndemânare, și *kratos*, putere), prima sa utilizare în domeniul politic fiind atribuită unui inginer american în anul 1919. Conform dicționarului, **tehnocrația** este un sistem de guvernare în care cei care decid sunt tehnicienii, în special oamenii de știință și experții în diverse domenii, iar nu oamenii politici, cei aleși prin vot de alegători.

Desigur, orice putere politică, ținând cont mai ales de complexitatea lumii contemporane, se bazează într-un fel sau altul pe tehnocrați, specialiști care oferă soluții pentru probleme specifice, asumate după aceea de politicieni. Mai mult, actul de guvernare se realizează prin intermediul unor specialiști, angajați ai diferitelor instituții, care pun în practică deciziile politice. Dar, spre diferență de această situație întâlnită în oricare stat, cei care promovează tehnocrația apreciază că există posibilitatea renunțării totale la politică, astfel încât deciziile care țin de funcționarea statului să fie luate în mod direct de tehnocrați, de specialiști proveniți din elita fiecărui domeniu de activitate.

Activități

1. Ținând cont de clasificarea formelor de guvernământ precizată în cadrul *Documentului 1*, apreciază argumentat cu care dintre acele forme se aseamănă tehnocrația sau căreia dintre forme o poți asimila.
2. În perechi, arătați care ar putea fi rolul cetățenilor într-o astfel de formă de guvernare.

Joc de rol

Organizați-vă în grupe de 4-6 elevi. Alegeți, fiecare grupă, una dintre formele de guvernare. Realizați, potrivit alegerii voastre, o scenetă prin care să ilustrați cât mai sugestiv raporturile dintre cetățeni și stat, dintre cetățeni și cei care dețin puterea în forma de guvernare aleasă.

4 Anarhia

Termenul de „*anarhie*” desemnează o societate fără guvernare, sensul cel mai comun, determinat de situațiile acelor state în care nu mai există o guvernare, iar instituțiile nu mai funcționează, fiind acela de dezordine socială și de absență a legilor (a aplicării acestora), primând dreptul celui mai puternic.

Totodată însă, acest termen desemnează și o teorie politică. Astfel, anarhiștii împărtășesc convingerea fermă că „*toți conducătorii sunt în ultimă instanță opresivi, iar ca atare trebuie îndepărtați*”. Nu este o negare a ordinii, ci o negare a legilor ca sursă a ordinii, acestea fiind făcute de anumiți oameni pentru toți ceilalți oameni. Oamenii, într-o astfel de viziune, pot trăi împreună doar în baza propriei libertăți, așa încât aceștia, dacă vor fi consecvenți înclinației lor spre „*ajutor reciproc*”, își vor menține deplina egalitate în calitate de ființe umane.

Diogene din Sinop - pictură de Jean-Léon Gérôme, expusă la Walters Art Museum, SUA

Diogene din Sinop (412 î.Hr. - 322 î.Hr.) este apreciat ca unul dintre primii promotori ai anarhismului, propovăduind o existență la limita supraviețuirii și dispreț față de convențiile și principiile societății.

Activități

1. Apreciază, argumentat, dacă anarhia poate reprezenta sau nu o formă de guvernământ.
2. Pornind de la societatea în care trăiești, gândește o listă de minim cinci aspecte care vor fi cu totul altfel într-o stare de anarhie. Notează în dreptul fiecărui aspect „+” dacă apreciezi că ar fi vorba despre o modificare pozitivă și „-” în cazul celor negative. Realizați, eliminând repetițiile, o listă comună la nivelul clasei.

Dicționar

dictator = conducător de stat care dispune de puteri nelimitate

Regimuri politice

1 Regimuri politice

Activități

1. Analizați, în perechi, cele trei imagini de mai sus și apreciați în cazul fiecăreia dintre ele ce tip de regim politic încearcă să sugereze: democrație, autoritarism sau totalitarism. Argumentați în câte o propoziție alegerea voastră.

2 Regimurile politice: caracteristici

Dacă **puterea** reprezintă capacitatea de a controla sau de a conduce ceva sau pe cineva, **autoritatea** reprezintă puterea îmbinată cu dreptul de a o folosi. După cum am văzut, omenirea a cunoscut mai multe forme de guvernământ, în cadrul lor puterea și autoritatea cunoscând diferite modalități de realizare, acestea cunoscute sub numele de **regimuri politice**.

Regimul politic reprezintă ansamblul instituțiilor, metodelor și mijloacelor prin care se realizează puterea. Principalele regimuri politice cunoscute astăzi sunt: **regimul politic totalitar**, **regimul politic autoritar** și **regimul politic democratic**.

Regimul politic totalitar este acela în care puterea politică în stat este deținută de un singur partid politic, iar acesta controlează toate domeniile societății. Ordinea în statele totalitare este bazată pe utilizarea forței, a terorii, dar și a dezinformării, prin intermediul organelor represive ale statului (armată, poliție, securitate). Într-un regim politic totalitar raportul cetățean-stat presupune o subordonarea totală a cetățeanului față de stat, o mare parte din drepturile și libertățile fundamentale ale oamenilor fiind încălcate.

Regimul politic autoritar are trăsături comune cu regimul politic totalitar și se deosebește de acesta prin aceea că oferă cetățenilor săi anumite libertăți economice și politice. Astfel, rolul societății civile nu este anihilat total, iar cetățenii au anumite drepturi și libertăți, însă acestea sunt mult limitate.

Regimul politic democratic se caracterizează prin separarea puterilor în stat, alegeri libere, pluralism politic, respectarea drepturilor și libertăților oamenilor, prin domnia majorității, dar și prin protecția minorităților. Toate acestea înseamnă că într-un astfel de regim politic statul se subordonează intereselor cetățenilor, iar aceștia dovedesc loialitate față de stat.

Activități

1. Realizează, prin intermediul unui tabel cu trei coloane în care să pui în paralel caracteristicile descoperite, o analiză a regimurilor politice prezentate. Completează tabelul și cu alte lucruri pe care le cunoști despre acestea.

3 Totalitarism vs. democrație

Activități

- În grupe de patru elevi, analizați seturile de iconuri de mai sus și stabiliți o listă de caracteristici pentru fiecare tip de regim politic. Încercați să identificați o caracteristică pentru fiecare icon prezent.
- Pornind de la activitatea precedentă, concepeți alte trei iconuri caracteristice pentru fiecare dintre cele două tipuri de regimuri politice.
- Recitește definiția dată autoritarismului în *Documentul 2* și încearcă să afli informații suplimentare. Pornind de la cele aflate, desenează o casetă precum cele de sus și încearcă să imaginezi cât mai multe iconuri pentru caracteristici ale autoritarismului. Afișați în clasă seturile de iconuri obținute.

Dezbatere deschisă

După cum cunoașteți, una dintre marile amenințări cu care se confruntă lumea în care trăim este terorismul. Lupta împotriva terorismului se dovedește dificilă, așa încât în unele state democratice au fost date puteri sporite instituțiilor implicate în lupta împotriva acestuia, ceea ce semnifică simultan o restrângere a drepturilor democratice ale cetățenilor. Astfel, în acest sens, unii cetățeni apreciază că în lupta împotriva terorismului este nevoie și legitim să se restrângă unele drepturi (de exemplu, restrângerea dreptului la liberă circulație, cenzurarea libertății de exprimare etc.), în timp ce alți cetățeni apreciază că într-o democrație nimic nu poate justifica un astfel de lucru. Organizați-vă, la nivelul clasei, în două mari echipe, în funcție de adeziunea pentru una sau pentru cealaltă dintre poziții. Formulați argumente pentru susținerea propriei poziții, răspunzând totodată argumentelor formulate de echipa adversă. La final, formulați o concluzie comună.

Dicționar

cenzură = a opri diseminarea anumitor informații către public (apare și în democrații, dar aici scopul este securitatea statului, în timp ce în regimurile totalitare are un scop represiv și privește tot ceea ce nu este agreat de către stat)

represiune = reprimarea prin violență a acțiunilor de opoziție, a revoltelor, a demonstrațiilor

stat = putere care organizează și reglementează viața unei comunități; putere ce este valabilă pe un anumit teritoriu, între granițele unei țări

Poți mai mult...

Crezi că o democrație se poate transforma într-un regim totalitar? Ce anume din felul de a fi al oamenilor poate pune în pericol democrația? Răspunde argumentat, dar și prin intermediul unor exemple, în scris, la aceste întrebări.

Statul de drept

1 Statul de drept

Statul de drept, într-o formulare cât mai succintă, este statul în care se asigură **domnia legii**. Aceasta înseamnă că toți cetățenii acelui stat, indiferent de poziția lor socială, de averea lor sau de puterea cu care au fost investiți respectă legea, astfel încât se preîntâmpină abuzul de putere.

Statul de drept pune în aplicare sistemul de legi ce a fost adoptat de către reprezentanții aleși de către cetățeni și controlat de către instituții juridice independente. Legile sunt cele care reglementează acțiunile noastre, de la acțiunile simple la cele complexe, promovând modele de comportament care să asigure traiul în societate. Statul, prin instituțiile sale, adoptă și aplică legile, veghind și la respectarea acestora, dar totodată acesta, în raporturile sale cu cetățenii, se subordonează doar regulilor, legilor care determină care sunt drepturile acestora.

Prin urmare, **într-un stat de drept toți cetățenii sunt egali în fața legii**. Orice cetățean poate astfel să-și revendice drepturile în fața autorităților și chiar împotriva acestora. De altfel, într-un stat de drept autoritățile nu pot acționa dacă nu dețin competențele necesare pentru acest lucru. Ele nu pot să-și atribuie singure competența într-un anumit domeniu, ci aceasta trebuie prevăzută de constituție și de legi. Singura care îngădește libertatea cetățenilor este legea. Iar o astfel de lege nu poate fi adoptată decât de reprezentanții cetățenilor, prin proceduri precizate la rândul lor în cadrul constituției și a unor legi.

Pentru ca legea să prevaleze în raport cu orice putere arbitrară și în primul rând în raport cu puterea autorităților și pentru ca să se asigure egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii este nevoie ca justiția să fie autonomă. Cu alte cuvinte, cel care face legile trebuie să fie diferit de cel care le aplică și de cel care urmărește corectitudinea aplicării și respectării legilor.

Ne-am putea întreba atunci cine ocupă locul central într-un stat de drept. Răspunsul este foarte simplu: *omul*. Oricare om. Scopul însuși al statului de drept este persoana fiecăruia dintre cetățenii săi, astfel încât acestora să le fie garantate drepturile pe care le au în calitate de ființe umane și astfel viața lor să fie una cât mai fericită.

Dar care ar fi datoria oricăruia dintre noi față de toate acestea? Răspunsul este unul evident și în acest caz: o atitudine pozitivă față de legi și susținerea acestora.

Activități

1. Citește documentul și identifică cele trei principii fundamentale ale unui stat de drept. Compară rezultatul demersului propriu cu cel al colegiei/colegului de bancă și analizați diferențele constatate, astfel încât, în cele din urmă, să reduceți numărul principiilor la trei. Repetați această activitate în grupe tot mai mari, până la nivelul clasei. Notați în caiete principiile puse în evidență.
2. Organizați în perechi, construiți în baza informațiilor obținute, o definiție a „statului de drept”. Notați definiția proprie pe o foaie de hârtie și faceți schimb cu o altă pereche. După caz, completați sau corectați definiția colegilor, după care restituiți-o în schimbul celei proprii.
3. Crezi că reprezentarea justiției, cea care are puterea de a face dreptate într-un stat, sub forma unei femei legate la ochi are relevanță pentru un stat de drept? De ce?

2 Cine, ce respectă?

Statul de drept presupune democrația. Asta este clar. Dacă ne uităm însă la statele democratice, vom vedea că în unele dintre acestea este mai bine, în altele, dimpotrivă oamenii nu trăiesc la fel de bine și sunt nemulțumiți. Asta înseamnă că avem democrații bune și democrații rele? Și, în cele din urmă, cum ajungem să trăim într-o democrație?

În primul rând, este clar că democrația nu poate fi impusă. După aceea, ea are nevoie de un cadru legal pentru a funcționa, de o constituție și de acorduri. Sunt suficiente?

Evident, nu. Democrația nu înseamnă ideea că pot face ce vreau, că ceilalți și în primul rând statul, prin instituțiile sale, are obligații față de mine, în timp ce mie nu-mi revin astfel de obligații. Democrația se bazează pe ideea că regulile și legile sunt făcute prin procese participative, transparente pentru toți. Desigur, aceste reguli și legi pot fi schimbate, dar, dacă a fost respectată constituția și celelalte reguli în adoptarea lor, atunci ele trebuie la rândul lor respectate.

Cu alte cuvinte, **democrația înseamnă că oamenii fac legile prin care ei înșiși vor să trăiască**, iar după aceea acestea sunt singurele care decid ce este bine și ce este rău pentru toți acei oameni.

Activități

1. Reformulează definiția „statului de drept” construită anterior în conformitate cu ceea ce apreciezi că ai aflat nou prin acest document.
2. Apreciezi că există democrații bune și democrații rele? De ce?

Pro sau contra?

Organizați în grupe de patru elevi, formulați câte un argument pro sau contra pentru fiecare dintre următoarele afirmații:

1. *Oamenii nu trebuie să considere că viața în conformitate cu legile (...) este o formă de sclavie; căci ea reprezintă scăparea lor.* (Aristotel)
2. *Legi injuste există: să ne mulțumim cu ele sau să încercăm să le îmbunătățim? Să ne supunem lor până reușim să o facem ori să le nesocotim deodată?* (Henry David Threau)
3. *Nimeni să nu fie constrâns să facă lucrurile pe care legea nu-l obligă și să nu le facă pe cele pe care legea i le îngăduie.* (Montesquieu)

Citiți argumentele formulate în plenul clasei. Prin vot, alegeți argumentul care apreciați că susține sau dimpotrivă, combate cel mai bine fiecare dintre afirmații.

3 Aproape perfect?

Fiindcă ești o persoană căreia îi place să citească și să se informeze, ai aflat că undeva în lume există, poate cam izolată, o țară unde oamenii trăiesc cum nu se poate mai bine, așa încât ai decis să te muți acolo.

Desigur, odată ajuns acolo va trebui să-ți găsești propriul loc. Afli astfel că acel stat este condus de un rege, foarte înțelept, care ia toate deciziile care trebuie luate cu privire modul în care lucrurile trebuie să se întâmple în țara sa.

Iar deciziile luate par a fi foarte bune: nimeni, de exemplu, nu suferă de foame, fiecare cetățean primind tot ceea ce are nevoie. Ceea ce este excelent, cu atât mai mult cu cât toată lumea primește o locuință gratuit, în funcție de mărimea familiei, iar aceasta este mobilată în funcție de gusturile membrilor săi. Chiar și îngrijirea medicală este deosebită, fiecărui bolnav asigurându-i-se întreaga asistență necesară. La fel se întâmplă cu transportul în comun, cu hainele, cu cărțile, cu școala și chiar cu distracțiile.

Cum au ajuns să trăiască așa bine? Greu să obții un răspuns la această întrebare. Tot ceea ce știi cetățenii statului respectiv este că întotdeauna au avut un rege care a decis cum să se întâmple lucrurile în țara lor, ce este cel mai bine pentru ei. Chiar din primii ani de viață, fiecare copil este, de exemplu, testat, investigat potențialul său și trimis la școlile care să-l pregătească potrivit cu acesta și nevoile societății. La final, după anii de școală și de pregătire, orice tânăr primește un loc de muncă pe care îl va păstra întreaga sa viață.

Nici măcar bani nu folosesc și chiar nu prea știu la ce se referă. Până la urmă la ce le-ar folosi dacă primesc tot ceea ce au nevoie, dacă nu trebuie să cumpere nimic și nu râvnesc la ceea ce nu le este necesar?

Curios fiind, întrebi dacă nimeni niciodată nu are cumva o altă părere despre cum trebuie să se întâmple lucrurile, despre modul în care sunt luate deciziile importante. Afli că aceia sunt foarte rari și nu-și găsesc locul în societate, dar ei sunt internați în sanatorii și îngrijiți foarte bine.

Activități

1. Ce fel de formă de guvernământ apreciezi că avem în țara prezentată în document? Dar ce regim politic? Precizează motivele care stau la baza răspunsurilor tale.
2. Organizați-vă în grupe de patru elevi și analizați dacă în această țară se poate vorbi sau nu despre un „stat de drept”. Argumentați decizia la care ați ajuns și prezentați concluziile voastre în plenul clasei.

4 Toate drepturile rezervate

Fiecare cuvânt e Marcă Înregistrată™, Restricționată® sau sub incidența Drepturilor de Autor©. Companiile și oamenii care dețin aceste drepturi le permit celorlalți oameni să le folosească, dar odată ce împlinești cinșpe ani, trebuie să plătești. (...) Tot ce aveam era plictisitor, gri și dintr-un grupaj limitat de haine aparținând domeniului public, pe care doamna Harris ne lăsase să le printăm la UnderGap™.

La 6:36 p.m. urma să vină rândul meu; aveam să plătesc pentru fiecare cuvânt pe care îl rosteam pentru tot restul vieții. Am crezut, ce prostie, că urma să fie mișto. (...)

Mi-aș fi dorit să nu am un Custode. Mi-aș fi dorit ca părinții mei să fie aici, dar când eram mică, familia noastră a fost dată în judecată pentru o descărcare ilegală de muzică pe care o comisese o stră-stră-mătușă de undeva. Datoram Asociației de Drepturi Muzicale din America® peste șase milioane de dolari în daune. Serviciul Datoriei i-a luat pe părinții mei și i-a relocat undeva în Carolina, să polenizeze culturi cu un picurător de ochi și o perie până când datoriile noastre erau plătite. (...)

Chiar așteptasem cu nerăbdare petrecerea – să-mi văd toți prietenii, să văd ce aduseseră Plasatorii de Produse și care urma să fie Marca mea. În sfârșit aveam să fiu un membru activ al societății. (...)

Saretha [sora eroinei romanului – n.n.] a ridicat plicul și l-a deschis, având grijă să nu-i cadă nicio hârtie din el. Scria așa: (...) *Folosirea neautorizată a înfățișării unei persoane constituie o violare a Legii Internaționale a Drepturilor de Autor, Secțiunea 17A și a restricțiilor federale care nu permit folosirea înfățișării unei persoane fără permisiune. Începând din acest moment, vi se comunică interdicția de a folosi înfățișarea clienței noastre, domnișoara Carol Amanda Harving (...).*

La început n-am înțeles. Cum folosise Saretha o înfățișare neautorizată? Da, Saretha și Carol Amanda Harving [unul dintre personajele cărții, o actriță cunoscută – n.n.] semănau, dar Saretha nu avea ce face în legătură cu asta.” (Gregory Scott Katsoulis, *Toate drepturile rezervate*, Grupul Editorial Art, 2018)

Activități

1. Citește cu atenție fragmentele de mai sus, extrase dintr-un roman distopic, cu referire la o societate în care totul este reglementat din punct de vedere legal. Încălcarea legii este sancționată aproape întotdeauna, oricare persoană fiind conectată în permanență la rețea. Ținând cont de faptul că legile sunt valabile pentru oricare cetățean și nimeni nu poate scăpa de sub incidența lor, apreciază dacă statul în cauză poate fi caracterizat sau nu ca un stat de drept. Identifică trei motive care să susțină părerea la care ai ajuns și notează-le în caiet.
2. În clasă, împărțiți tabla în două, și notați în stânga „DA, este un stat de drept”, iar în dreapta, „NU, nu este un stat de drept”. Alegeți fiecare dintre voi motivul care explică cel mai bine propria poziție și notați-l pe un post-it, după care lipiți-l în secțiunea corespunzătoare. Care poziție a acumulat cele mai multe susțineri? De ce?
3. În societatea din roman se încalcă vreunul dintre drepturile fundamentale ale omului? Care anume și cum ai putea să-ți aperi acest drept (eroina a ales tăcerea)?

Dicționar

constituție = lege fundamentală a unui stat, investită cu o forță juridică superioară celorlalte legi, prin care sunt fixate modalitățile de încredințare și de exercitare a puterii, drepturile și îndatoririle cetățenilor, constituirea și funcționarea organelor

centrale și locale de stat, raporturile dintre ele sau raporturile acestora cu cetățenii etc.

distopie = termen construit prin opoziție cu *utopie*, prin care se desemnează de asemenea o lume imaginată, dar negativă

Proiect - Democrația și statul de drept în țara mea

Sarcina

Proiectul propus pentru această unitate de învățare, intitulat „Democrația și statul de drept în țara mea”, vă oferă prilejul de a realiza o analiză a țării în care trăiți prin prisma a ceea ce caracterizează o democrație și un stat de drept, urmând ca în funcție de ceea ce descoperiți „să dați o notă” României.

Organizare

Organizați-vă, la nivelul clasei, în funcție și de mărimea acesteia, în maxim trei grupe de elevi. Fiecare grupă va avea de realizat aceeași sarcină, la final urmând să comparați rezultatele și să discutați asupra asemănarilor și diferențelor existente.

Înainte de a demara realizarea proiectului, treceți în revistă etapele realizării unui proiect, așa cum le-ați învățat în anii precedenți. Folosiți ca suport prezentarea sintetică de mai jos (aceasta are un caracter general, trebuind adaptată sarcinii primite; de exemplu, în raport cu sarcina precizată mai sus, primele două etape sunt deja parcurse).

1 Identificarea problemelor/temelor

2 Selectarea problemei/temei

3 Analiza problemei/temei și culegerea informațiilor

4 Elaborarea soluției

5 Dezvoltarea unui plan de acțiune și atribuirea sarcinilor

6 Realizarea activităților/a materialelor

7 Elaborarea portofoliului proiectului

8 Prezentarea portofoliului

Procedura

1. Recapitulați informațiile dobândite în ceea ce privește caracteristicile unei democrații și ale unui stat de drept și analizați dacă aveți nevoie de informații suplimentare.
2. Realizați o listă cu caracteristicile în funcție de care se poate aprecia că regimul politic dintr-un stat este democratic (minim 5 caracteristici, maxim 10 caracteristici). Puneți la punct o astfel de listă și pentru a aprecia dacă un stat funcționează în calitate de stat de drept (minim 5 caracteristici, maxim 10 caracteristici).
3. Pe o scală de la 1 la 10, evaluați, argumentat, fiecare dintre caracteristicile listate pentru România, atât în ceea ce privește democrația, cât și în ceea ce privește statul de drept.
4. Elaborați un chestionar prin care să sondați modul în care alți oameni apreciază democrația și statul de drept în România (folosiți, la fiecare întrebare, aceeași scală de notare).
5. Aplicați chestionarul încercând să aflați opinia unor persoane cât mai diverse, după care totalizați rezultatele și calculați o medie a notei obținute pentru fiecare caracteristică.
6. Puneți în paralel propriile note cu cele rezultate în urma aplicării chestionarului și discutați asupra diferențelor constatate, identificând cauzele care au putut conduce la acestea.
7. Realizați portofoliul de prezentare a activităților derulate în cadrul proiectului, a materialelor realizate, precum și a concluziilor la care ați ajuns.
8. Prezentați în plenumul clasei portofoliul realizat și răspundeți întrebărilor care vă vor fi puse.
9. Dacă echipele de proiect au fost mai multe, discutați asupra rezultatelor obținute, punând în evidență asemănările, dar mai ales diferențele constatate. Dezbateți motivele care au determinat apariția unor diferențe.

FORME DE GUVERNĂMÂNT

AUTOCRAȚIA

CONDUCTĂTORUL

POPORUL

Toate puterile statului sunt concentrate în mâinile unei singure persoane.

DEMOCRAȚIA

CONDUCTĂTORII

POPORUL

Puterea în stat este exercitată de către popor, direct sau prin reprezentanți.

OLIGARHIA

CONDUCTĂTORII

POPORUL

Toate puterile statului sunt deținute de un număr restrâns de persoane.

REPUBLICĂ PARLAMENTARĂ

REPUBLICĂ PREZIDENTIALĂ

SEMIPREZIDENTIALĂ

REPREZentanți

CETĂȚENI

REPUBLICA

... supremația legii

... egalitatea în fața legii

... autonomia justiției

STATUL DE DREPT

Statul este garantul libertăților și drepturilor individuale, subordonându-se Constituției și legilor.

MONARHIE CONSTITUȚIONALĂ

MONARHIE ABSOLUȚĂ

REPREZentanți

CETĂȚENI

MONARHIA

AUTORITARISM

Statul limitează libertățile cetățenilor, fără a și-i subordona în totalitate.

DEMOCRAȚIE

Statul se subordonează cetățenilor.

TOTALITARISM

Cetățenii sunt subordonați statului în totalitate.

REGIMURI POLITICE

Ce am reținut?

1. Apreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:
 - a. Totalitarismul este o formă de guvernământ.
 - b. Într-un regim politic autoritar statul se subordonează intereselor cetățenilor.
 - c. Toate puterile statului sunt concentrate în mâinile unei singure persoane (președintele) în republici.
 - d. Egalitatea în fața legii este unul dintre principiile fundamentale ale statului în oligarhii.
 - e. Statul de drept este statul în care se asigură domnia legii.
 - f. Astăzi, democrațiile există sub forma democrațiilor reprezentative.

2. Reprezintă principiile fundamentale ale statului de drept:
 - a. existența legilor;
 - b. discriminarea pozitivă în fața legii;
 - c. autonomia justiției;
 - d. supremația legilor;
 - e. absența oricărei discriminări în fața legii;
 - f. realizarea justiției în funcție de interesele cetățenilor.
3. Scrie un scurt eseu (aproximativ o jumătate de pagină de caiet) prin care să tratezi următoarea idee: *viața ta într-o societate în care nu ar exista niciun fel de legi.*

Ce am înțeles?

1. Analizează cu atenție imaginile de mai jos și precizează, în fiecare caz, despre ce formă de guvernământ sau regim politic crezi că este vorba. Motivează pe scurt opțiunea făcută.

2. Scrie un cvintet despre *democrație*, cu următoarea structură:
 - *Primul vers*: cuvântul prin care precizezi subiectul (de obicei, un substantiv);
 - *Al doilea vers*: două cuvinte care descriu subiectul (de obicei, adjective);
 - *Al treilea vers*: trei cuvinte care exprimă acțiuni

(de obicei, verbe la modul gerunziu);

- *Al patrulea vers*: o propoziție, formată din patru cuvinte, care exprimă o idee, o definiție sau sentimente legate de subiectul ales;
- *Al cincilea vers* este format dintr-un cuvânt prin care se exprimă esența subiectului.

Citiți în plenum clasei poeziile scrise.

Cetățean activ!

În cadrul acestei secțiuni a paginii de evaluare de la fiecare unitate de învățare îți propunem diferite activități pe care să le realizezi singur(ă) sau împreună cu colegii tăi cu scopul de a te dovedi, după cum spune și titlul, un cetățean activ. Altfel spus, deși mai sunt câțiva ani până când vei împlini vârsta începând cu care îți vei putea exercita toate drepturile în calitate de cetățean, poți arăta că te interesează ceea ce se întâmplă în propria comunitate și în țara care trăiești, și chiar mai mult, te poți implica în rezolvarea anumitor probleme.

După cum ai putut afla în cadrul acestei unități de învățare, existența unui stat de drept presupune trei principii fundamentale, dar și susținerea legilor de către cetățeni. Cel mai simplu, este vorba despre respectarea legilor de către fiecare dintre noi, indiferent de poziția pe care o avem sau de contextul în care ne aflăm.

Împreună cu alți trei colegi, organizați o echipă și elaborați un afiș sau un poster pentru a arăta faptul că existența unui stat de drept depinde nu doar de stat și de instituțiile sale, ci de fiecare dintre noi.

3

Constituția României

Constituția României

Statele lumii, cu regimuri politice democratice sau nedemocratice, funcționează, de regulă, pe baza unei constituții. Termenul de *constituție*, utilizat cu **sensul de lege**, nu este unul apărut recent, ci el este cunoscut încă din Antichitate (de exemplu, constituția ateniană cuprindea ansamblul legilor pe baza cărora se guverna orașul-stat Atena). Mai târziu, în epoca modernă, începând cu secolul al XVIII-lea, termenul de *constituție* dobândește **sensul de lege fundamentală**, cea pe baza căreia se elaborează sistemul politic și juridic al unei țări, toate legile și actele normative trebuind să fie în concordanță, în acord cu prevederile constituției.

Cuprins

3.1. Istoria regimului constituțional în România

3.2. Valori și principii constituționale

3.3. Constituția României

Proiect - *Constituția pentru colegii mei...*

Sinteza

Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.

2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale.

3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean.

Constituția
din 1 iulie 1866

Carol I devine domn al Principatelor Unite Române

Constituția
29 octombrie 2003

Revizuirea Constituției din 1991 în perspectiva aderării la Uniunea Europeană

Constituția
din 29 martie 1923

Adoptată după realizarea Marii Uniri

Constituția
din 8 decembrie 1991

Revenirea României la un regim democratic

Constituția
din 27 februarie 1938

Adoptată după instaurarea dictaturii regale a lui Carol al II-lea

Constituția
din 21 august 1965

Proclamarea Republicii Socialiste România

Constituția
din 13 aprilie 1948

Adoptată după instaurarea regimului comunist în România

Constituția
din 24 septembrie 1952

Se afirmă statul „democrat-popular” fundamentat pe dictatura proletariatului

1

Constituțiile României

România, începând cu 1866, anul în care se poate aprecia că începe istoria constituționalismului în țara noastră, a avut, după cum se poate observa, numeroase constituții.

Partidele parlamentare
în urma alegerilor din 2016

2

Principii constituționale

Principiile constituționale sunt cele care inspiră prevederile constituționale, reprezentând totodată fundamentul celorlalte norme juridice care reglementează viața socială.

3

Constituția României

Principalele elemente ale identității României și românilor, cele prin care țara noastră este totodată recunoscută între celelalte țări, sunt precizate în *Constituție*.

Activități

1. Cum apreciezi numărul constituțiilor pe care le-a avut România de-a lungul timpului? Motivează poziția ta. (*Documentul 1*)
2. Analizează conținutul documentului și apreciază care sunt principiile constituționale ilustrate. (*Documentul 2*)
3. Identifică elementele identității României prezente în cadrul *Documentului 3*, precum și semnificația zilei de *8 Decembrie*.

Istoria regimului constituțional în România

1 „Constituție”

Termenul de *constituție*, după cum ați aflat deja, nu este recent. Chiar se poate aprecia că adoptarea unei legi fundamentale care să reglementeze viața socială a devenit un fapt comun în ceea ce privește organizarea statelor. Desigur, în pofida a ceea ce s-ar crede la o primă vedere, existența unei constituții nu asigură automat existența unui regim democratic. Statele cu regimuri politice nedemocratice au și acestea constituții, încercând să ofere legitimitate chiar acelor regimuri sau, atunci când sunt prevăzute drepturi și libertăți fundamentale ale cetățenilor, acestea în realitate nu sunt respectate.

Constituția, investită cu o putere superioară tuturor celorlalte legi dintr-un stat, precizează *modalitățile de încredințare și de exercitare a puterii, constituirea și funcționarea organelor centrale și locale de stat, raporturile dintre ele sau raporturile acestora cu cetățenii*, precum și *drepturile, libertățile și îndatoririle acestora* din urmă.

Constituțiile, cel mai adesea, sunt elaborate de către **puterea constituantă**, care poate fi Parlamentul sau o adunare special constituită în acest scop (numită, de la caz la caz, *Adunare Constituantă, Congres, Convenție* etc.) și pot fi **nescrise** (numite și **cutumiare** - Marea Britanie, Israel, Noua Zeelandă, Canada etc.) sau **scrise** (SUA, România, Germania etc.).

Prima constituție scrisă din lume a fost *Constituția SUA*, adoptată în anul 1787, în urma *Războiului de Independență* al celor 13 colonii britanice din America de Nord. În Europa, prima constituție scrisă este apreciată a fi cea a Franței, promulgată în 18 septembrie 1791, în timpul *Revoluției franceze*, deși alți istorici apreciază că această onoare revine constituției adoptate de Polonia în 3 mai 1791.

Prima constituție românească, adoptată în 1866, a fost elaborată în spiritul acestor idei, modelul său recunoscut fiind *Constituția Belgiei* din 1831.

„Noi, poporul american, în vederea formării unei uniuni mai perfecte, stabilirii justiției, asigurării liniștei interioare, asigurării apărării comune, dezvoltării bunăstării generale și asigurării binefacerilor libertății pentru noi și urmașii noștri, decretăm și proclamăm această Constituție (...) **[Amendamentul IX]** Enumerarea anumitor drepturi în Constituție nu va fi interpretată ca negare sau restrângere a altor drepturi păstrate de către popor.” (*Constituția SUA*)

„(...) **Art. VI.** Legea este o expresie a voinței generale. Toți cetățenii au dreptul de a participa personal sau prin reprezentanții lor la formarea sa. (...) Toți cetățenii, fiind egali în ochii legii (...) **Art. XVI.** Orice societate care nu asigură garanția drepturilor și nu statornicește separarea puterilor este lipsită de constituție. (...)” (*Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului* - pe care constituțiile franceze o apreciază ca parte integrantă din corpul lor)

„**Art. 5.** Români se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor. (...) **Art. 10.** Nu există în Stat nicio deosebire de clasă. Toți Români sunt egali înaintea legii (...) **Art. 31.** Toate puterile statului emană de la națiune care nu le poate exercita decât numai prin delegare și după principiile și regulile prevăzute în Constituția de față. **Art. 32.** Puterea legislativă se exercită colectiv de către Domn și reprezentarea națională. (...) **Art. 35.** Puterea executivă este încredințată Domnului, care o exercită în mod regulat prin Constituție. **Art. 36.** Puterea judecătorească se exercită de Curți și Tribunale. (*Constituția din 1866*)

Activități

1. Se poate susține că puterea pe care o afirmă și de la care se revendică fiecare dintre textele citate mai sus este poporul? De ce?
2. În perechi, analizați textele citate și precizați care sunt

punctele comune care pot fi puse în evidență. Confrunțați după aceea rezultatele la care ați ajuns în grupe de patru elevi. Prezentați în fața clasei concluziile finale.

2 Constituțiile perioadei interbelice

În 29 martie 1923, la finalul Primului Război Mondial și realizarea Marii Uniri, prin publicarea în *Monitorul Oficial*, România adoptă o nouă *Constituție*, multe dintre articolele acesteia provenind din *Constituția* adoptată în 1866. Apreciată ca o constituție progresistă, ea perfecționa sistemul de control al respectării drepturilor cetățenești și al regimului politic, având un pronunțat caracter democratic, cel care a stat la baza dezvoltării României în perioada interbelică.

Constituția din anul 1938 a fost elaborată după ce Carol al II-lea a instaurat regimul monarhiei autoritare și chiar dacă erau menținute prevederi privind suveranitatea poporului și drepturi garantate, în realitate se privilegia puterea regală.

Constituția din 1923 va fi parțial repusă în vigoare prin decret regal la 31 august 1944 și până la căderea monarhiei din 30 decembrie 1947, când ca urmare a abdicării forțate a regelui Mihai, s-a proclamat Republica Populară Română.

„**Art. 33.** Toate puterile Statului emană de la națiune (...)” (*Constituția* din 1923)

„**Art. 29.** Toate puterile Statului emană de la Națiunea Română. (...) **Art. 30.** Regele este Capul Statului.” (*Constituția* din 1938)

Activități

1. Prin ce anume se poate aprecia că în 1938 se produce o modificare a regimului politic din România?
2. În perechi, căutați (pot fi găsite, de exemplu, pe site-ul *Camerei Deputaților*) și citiți textul celor două constituții și identificați alte trei diferențe.

Dicționar

legitimare = dobândire, recunoaștere a unui caracter legitim
suveranitate = calitatea de a fi suveran, de a dispune liber de soarta sa

3 Constituțiile regimului comunist

Instaurarea regimului comunist va conduce la elaborarea unei noi *Constituții*, adoptată în aprilie 1948, aceasta fiind menită să legitimeze noul regim. În textul acesteia erau prevăzute drepturi și libertăți cetățenești, se proclama egalitatea în fața legii, dreptul de a alege era acordat tuturor cetățenilor peste 18 ani, cu excepția „persoanelor interzise”. Totodată, „*mijloacele de producție aparțin statului (...) sau organizațiilor cooperatiste sau particulare*”.

La doar câțiva ani distanță, în 1952, se adoptă o altă *Constituție*, în care se menționează noile forme de proprietate, sistemul planificat al economiei și se subliniază rolul conducător al Partidului Muncitoresc Român.

Proclamarea în 1965 a Republicii Socialiste România conduce la un nou text constituțional, în care se afirmă forța politică conducătoare a Partidului Comunist Român, sunt eliminate restricțiile în exercitarea drepturilor politice și sunt proclamate o serie de alte drepturi, dar acestea „*nu pot fi folosite în scopuri potrivnice orânduirii socialiste*”.

„**Art. 2.** Baza puterii populare în Republica Populară Română este alianța clasei muncitoare cu țărâniea muncitoare, în care rolul conducător aparține clasei muncitoare. (...) **Art. 81.** Oamenilor muncii, (...) fără deosebire de naționalitate sau rasă le este asigurată deplina egalitate de drepturi (...)” (*Constituția* din 1952)

„**Art. 2.** Întreaga putere în Republica Socialistă România aparține poporului, liber și stăpân pe soarta sa. Puterea poporului se întemeiază pe alianța muncitorească-țărănească. În strânsă unire, clasa muncitoare - clasa conducătoare în societate (...) **Art. 17.** (...) Statul garantează egalitatea în drepturi a cetățenilor. (...)” (*Constituția* din 1965)

Activități

1. Care apreciezi că este cea mai importantă modificare între constituțiile care preced instaurarea regimului comunist și cele din timpul acestuia? Motivează opinia ta prin raportare la texte.

Valori și principii constituționale

1 Valori constituționale

Indiscutabil, libertatea este temeiul oricărei structuri democratice și esența dreptului. I. Kant afirma astfel că „*dreptul este totalitatea condițiilor conform cărora liberul arbitru al unui om se poate uni cu liberul arbitru al altui om, conform unei legi universale a libertății*”. Aceasta înseamnă că nu omul este pentru lege, ci legea este pentru om și nu pentru a-l constrânge, ci dimpotrivă, pentru a-i garanta libertatea.

Dintr-o astfel de perspectivă, se poate aprecia că **libertatea umană, ca modalitate de afirmare a demnității umane**, este cea care inspiră ideea care a dat naștere constituțiilor. Proclamarea și apărarea acesteia este cea care permite, de altfel, să se respingă caracterul democratic pe care l-au pretins și îl pretind și regimurile dictatoriale, subordonând de fapt libertatea umană anumitor scopuri particulare.

Tot ca modalități ale demnității umane se afirmă și celelalte drepturi ale omului, ceea ce înseamnă că cea mai importantă valoare a oricărei constituții este **demnitatea umană**. Uneori aceasta este afirmată în textele constituționale în mod explicit, altelei doar implicit, prin drepturile pe care acestea le garantează, **drepturile afirmate și recunoscute cetățenilor** constituindu-se, de asemenea, în valori constituționale. În plus, demnitatea și drepturile sunt recunoscute tuturor cetățenilor, fără discriminare, **egalitatea** dovedindu-se de asemenea o valoare majoră.

Activități

1. Se poate aprecia că recunoașterea doar a unora dintre valori și negarea sau condiționarea altora, le pune sub semnul îndoielii, de fapt, pe toate? În grupe de patru elevi discutați și formulați un răspuns argumentat.

2 Valorile constituționale în Constituția României

„**ART. 1**
Statul român
(...)”

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. (...)” (*Constituția din 2003*)

Imagini din timpul Revoluției din decembrie 1989, alături de coperta ediției românești a *National Geographic* dedicată acesteia (în prim planul copertei se poate observa tricolorul cu stema tăiată, devenit simbol al revoluției)

Activități

1. Care sunt valorile *Constituției României*? De ce acestea sunt proclamate ca „*valori supreme*”?
2. Organizați în perechi, dezbateți și formulați două motive pentru care apreciați că în textul *Constituției* s-a făcut referire la „*idealurile Revoluției din decembrie 1989*”. Care credeți că erau acele idealuri?

Dicționar

liber arbitru = capacitatea omului de a acționa numai după voința sa, independent de orice altă influență

3 Principii constituționale

„ART. 1

Statul român

- (1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului român este republica. (...)
- (4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.
- (5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

ART. 2

Suveranitatea

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

ART. 8

Pluralismul și partidele politice

- (1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

ART. 15

Universalitatea

- (1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea. (...)

ART. 16

Egalitatea în drepturi

- (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
- (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)

ART. 20

Tratatele internaționale privind drepturile omului

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.” (*Constituția din 1991, revizuită în 2003*)

Atributele statului

Forma de guvernământ

Separația puterilor în stat

Regimul politic

Supremația legii

Suveranitatea poporului

Pluralismul politic

Universalitatea drepturilor

Egalitatea în drepturi

Principii constituționale

Activități

1. Scrie un text prin care să arăți că principiile constituționale precizate în cadrul *Constituției României* fac din statul nostru un stat de drept potrivit celor învățate în cadrul unității de învățare „*Forme de guvernământ și regimuri politice*”.
2. După cum poți citi în cadrul articolului 2, suveranitatea aparține poporului român, care o exercită în anumite modalități. Din ce cauză crezi că aceasta se exercită astfel?
3. Recitește fragmentul din *Constituția SUA* citat în cadrul lecției precedente și articolul 8 al *Constituției României*. Poți observa o diferență? Care? Apreciezi că este relevantă? De ce?
4. În perechi, decideți argumentat cu care dintre principiile constituționale credeți că se corelează conținutul articolului 20.

Lucrăm împreună!

Organizați-vă în grupe de 4-6 elevi pentru a realiza o paralelă cu privire la constituțiile României. În acest scop, alături de *Constituția din 1991* alegeți una din constituțiile României de până în 1989 (fiecare grupă de elevi va alege o altă constituție). Urmărind principiile

constituționale, precizați modul în care acestea au fost exprimate, după caz, în cele două texte constituționale. Pornind de la cele descoperite, realizați un poster în care să evidențiați aceste aspecte. Afișați posterul obținut în sala de clasă.

Constituția României

1 Structura Constituției României

TITLUL I - Principii generale

Cuprinde articolele 1-14, în cadrul cărora se precizează valori și principii constituționale, elementele constitutive ale statului, relațiile cu alte state și simbolurile naționale.

TITLUL II - Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Este organizat în patru capitole. *Capitolul 1* (articolele 15-21), intitulat „Dispoziții comune”, consacră și detaliază anumite principii constituționale. *Capitolul 2* (articolele 22-53), „Drepturile și libertățile fundamentale”, detaliază drepturile și libertățile de care beneficiază cetățenii, concretizând valorile și principiile constituționale. *Capitolul 3* (articolele 54-57), „Îndatoririle fundamentale”, subliniază cele patru îndatoriri apreciate ca fundamentale pentru cetățenii români. *Capitolul 4* (articolele 58-60) afirmă instituția Avocatului Poporului, însărcinată cu apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice.

TITLUL III - Autoritățile publice

Este organizat în șase capitole. *Capitolul 1* (articolele 61-79), intitulat „Parlamentul”, detaliază funcționarea Parlamentului în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului român. *Capitolul 2* (articolele 80-101), intitulat „Președintele”, afirmă calitatea de reprezentant al statului român a acestuia și totodată garant al independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării. *Capitolul 3* (articolele 102-110), intitulat „Guvernul”, precizează calitatea de putere executivă a Guvernului, având ca sarcină realizarea politicii interne și externe a țării. *Capitolul 4* (articolele 111-115) detaliază „Raporturile Parlamentului cu Guvernul”. *Capitolul 5* (articolele 116-123), intitulat „Administrația publică”, precizează instituțiile prin care se realizează administrația publică, precum și principalele atribuții ale acestora. *Capitolul 6* (articolele 124-134), intitulat „Autoritatea judecătorească”, introduce cea de a treia putere în stat, subliniind înfăptuirea justiției în numele legii, în mod unic, imparțial și egal pentru toți.

TITLUL IV - Economia și finanțele publice

Cuprinde articolele 135-141, în cadrul cărora se afirmă caracterul economiei românești (economie de piață), se precizează regimul proprietății etc.

TITLUL V - Curtea Constituțională

Cuprinde articolele 142-147 și are ca obiect consacrarea Curții Constituționale în calitate de garant al supremației Constituției în România.

TITLUL VI - Integrarea euroatlantică

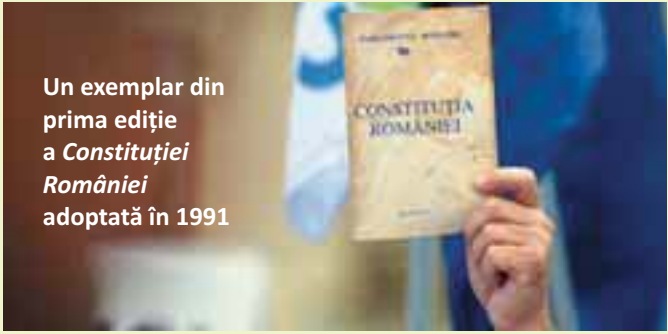
Cuprinde două articole relative la integrarea României în Uniunea Europeană și în Tratatul Atlanticului de Nord.

TITLUL VII - Revizuirea Constituției

Cuprinde trei articole, precizând condițiile în care Constituția României poate fi revizuită.

TITLUL VIII - Dispoziții finale și tranzitorii

Cuprinde o serie de precizări care reglementează unele aspecte legate de intrarea în vigoare a Constituției.

Un exemplar din prima ediție a *Constituției României* adoptată în 1991

Activități

1. Prin intermediul unei discuții la nivelul clasei, realizați un chestionar prin care să sondați măsura în care sunt cunoscute prevederile *Constituției*. Încercați, prin întrebările puse, să evaluați și măsura în care apreciază fiecare dintre cei intervievați că ar cunoaște prevederile constituționale. Aplicați chestionarul și prezentați concluziile în plenum clasei.
2. Scrie un text de aproximativ o pagină cu titlul „Eu și Constituția”.

2 Drepturi și libertăți fundamentale

Titlul II al *Constituției României* consacră, subliniind caracterul universal al acestora, o serie de **drepturi și libertăți apreciate ca fundamentale** pentru calitatea de cetățean. Exercițarea concretă a acestor drepturi este garantată, **în mod egal pentru fiecare cetățean**, fără niciun fel de discriminare. *Constituția* oferă astfel oricărui cetățean posibilitatea, după capacitățile și după eforturile personale, o **aceeași șansă** în a se bucura de ele. Totodată, orice persoană, în apărarea acestora, se poate adresa justiției, tot aceasta fiind instanța în fața căreia își poate apăra interesele legitime.

Drepturile personale prevăzute de *Constituția României* în cadrul *Capitolului 2 al Titlului II* sunt:

- dreptul la viață și la integritate fizică și psihică;
- dreptul la libertate;
- dreptul la apărare;
- dreptul la liberă circulație;
- dreptul la viață intimă, familială și privată;
- dreptul la inviolabilitatea domiciliului;
- dreptul la secretul corespondenței;
- dreptul la libertatea conștiinței;
- dreptul la libertate de exprimare;
- dreptul la informație;
- dreptul la învățătură;
- dreptul de acces la cultură;
- dreptul la ocrotirea sănătății;
- dreptul la mediu sănătos;
- dreptul de vot;
- dreptul de a fi ales;
- dreptul de a fi ales în Parlamentul European;
- dreptul de libertate a întrunirilor;
- dreptul de asociere;
- dreptul la muncă și la protecția socială a muncii;
- interzicerea muncii forțate;
- dreptul la grevă;
- dreptul la proprietate privată;
- dreptul la libertate economică;
- dreptul la moștenire;
- dreptul la un nivel de trai decent;
- dreptul la familie;
- dreptul la protecție specială pentru copii și tineri;
- dreptul la protecție specială pentru persoanele cu handicap;
- dreptul de petiționare;
- dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Activități

1. Citește cu atenție lista drepturilor fundamentale prevăzute de *Constituție*. Apreciezi că ar fi necesară prezența și a altor drepturi? Care și din ce motive?

3 Îndatoriri fundamentale

După cum s-a putut vedea, *Constituția României* precizează în cadrul **Titlului II** și o serie de **îndatoriri fundamentale** care revin fiecărui cetățean român. Precum în cazul drepturilor, fără a uita de faptul că orice drept corelează cu o anumită responsabilitate, îndatoririle precizate nu sunt singurele pe care un cetățean român trebuie să le respecte, dar cele patru care prin includerea în *Constituție* au dobândit un **caracter constituțional**, au fost apreciate ca **esențiale pentru posibilitatea exercitării drepturilor și libertăților**.

Îndatoririle fundamentale ale oricărui cetățean român sunt:

- fidelitatea față de țară;
- apărarea țării;
- obligativitatea contribuțiilor financiare;
- exercitarea cu bună-credință a drepturilor și a libertăților.

Atacul de la Smârdan, Nicolae Grigorescu (1885, pictură aflată la Muzeul Național de Istorie al României, București)

Activități

1. În perechi, citiți articolul din *Constituție* în cadrul căruia este precizată „fidelitatea față de țară” ca îndatorire fundamentală, după care formulați o definiție a acesteia.
2. Organizați-vă în patru grupe și alegeți una dintre îndatoririle precizate. Dezbateți și identificați posibile motive care au determinat formularea acestor responsabilități în calitate de îndatoriri fundamentale.

Poți mai mult...

Compară drepturile și libertățile prevăzute de *Constituția României* cu cele pe care le poți regăsi în *Declarația Universală a Drepturilor Omului* și precizează în scris diferențele identificate.

4 Economia și finanțele publice

Economia României, așa cum se precizează în articolul 135 al *Constituției*, este o **economie de piață**, care se bazează pe **liberă inițiativă și concurență**. O economie de piață, spre diferență de o economie în care statul planifică totul, așa cum am avut și în România în timpul regimului comunist, este o economie în care statul, prin instituțiile sale, intervine cât mai puțin în activitatea economică, principala sa datorie fiind aceea de a crea cadrul legal în care firmele să acționeze. De altfel, a afirma ca drept fundamental libertatea înseamnă a o recunoaște și în domeniul economic.

Desigur, statul, pentru a putea funcționa și a asigura drepturile și libertățile prevăzute în primul rând de *Constituție*, are nevoie de bani. În economiile de piață fiind dominantă proprietatea privată, iar nu cea de stat (publică), aceasta înseamnă că singura modalitate prin care statul poate să obțină resursele necesare este prin intermediul taxelor și impozitelor. Sumele colectate prin acestea se regăsesc în **bugetul public național** ca venituri, fiind cheltuite în funcție de nevoi. Pentru a evita o cheltuie nechibzuită sau ilegală a acestor bani, *Constituția* a instituit și o instanță de control, și anume **Curtea de Conturi**.

De asemenea, în cadrul **Titlului IV** al *Constituției*, este precizată și **moneda națională, leul**, și subdiviziunea acestuia, **banul**, fiind estimată și posibilitatea trecerii în viitor la moneda Uniunii Europene, **euro**.

Activități

1. Informează-te și încearcă să afli mai multe despre cum era organizată economia românească în timpul regimului comunist. Identifică trei diferențe între modul în care se realizau lucrurile atunci și modul în care se realizează în prezent.

Dicționar

inamovibil = care nu poate fi destituit, revocat sau înlocuit (dintr-o funcție)
liberă inițiativă = este libertatea agenților economici de a acționa pentru realizarea propriilor interese,

5 Curtea Constituțională. Revizuirea Constituției

O constituție se deosebește de orice altă lege prin faptul că ea reglementează relațiile sociale fundamentale pentru existența și funcționarea unui stat, orice altă lege, într-un fel sau altul, avându-și izvorul în prevederile acesteia. Pentru a garanta „supremația Constituției”, prin **Titlul V, Constituția României** instituie autoritatea **Curții Constituționale**, constituită din nouă judecători, independenți și inamovibili pe durata unui mandat de 9 ani. Aceștia au ca atribuții în primul rând să se pronunțe asupra constituționalității legilor, a tratatelor și a altor acorduri internaționale, veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României, verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni etc.

În timp, în funcție de evoluția societății, poate fi nevoie ca anumite moduri de a reglementa relațiile sociale fundamentale dintr-un stat să fie modificate, fapt care este posibil prin **procedura de revizuire a Constituției**. Aceasta poate fi inițiată, între anumite limite, de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.

Activități

1. *Constituția României* precizează posibilitatea revizuirii textului său în anumite condiții. Cum apreciezi o astfel de posibilitate ținând cont de faptul că unele constituții nu se pot revizui, ci doar completa (de exemplu, *Constituția SUA* nu a cunoscut nicio modificare din momentul adoptării sale, dar a fost completată prin 27 de amendamente).

așa cum consideră fiecare că este mai bine
supremație = (a deține supremația) a fi mai presus de toate, de orice altceva; superioritate susținută de putere și autoritate

Proiect - Constituția pentru colegii mei...

Sarcina

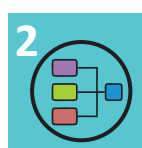
După cum vă este ușor să intuiți, cunoașterea de care dispun copiii și tinerii în ceea ce privește *Constituția României* nu este una deosebită. De aceea, vă propunem un proiect prin care să încercați să o aduceți mai aproape de aceștia, respectiv realizarea unei benzi desenate cu titlul „*Constituția pentru colegii mei...*”.

Organizare

Constituiți grupe de 4-6 elevi. Încercați în constituirea grupelor să aveți în vedere faptul că realizarea unei benzi desenate presupune diferite competențe: cineva trebuie să fie un bun desinator, altcineva trebuie să creeze replicile astfel încât acestea să fie relevante și atractive, cineva trebuie să „vadă” povestea de ansamblu, să imagineze „scenariul”, altcineva trebuie să creeze scenele efective etc. Desigur, tot ceea ce va presupune realizarea benzii desenate va fi o muncă de echipă, dar este bine ca fiecare tip de sarcină să fie coordonată de cel care apreciați că se pricepe cel mai bine la acel gen de lucruri. Succint, etapele proiectului, sunt următoarele:

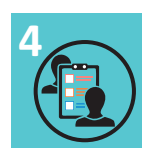
1 Constituirea echipei de proiect

2 Documentare preliminară

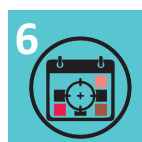
3 Stabilirea scenariului benzii desenate

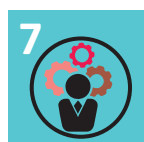
4 Conceperea fiecărei scene și a replicilor

5 Realizarea fiecărei scene a benzii desenate

6 „Testarea” benzii desenate

7 Definitivarea proiectului și pregătirea prezentării

8 Prezentarea proiectului

Procedura

1. După constituirea echipei de proiect, discutați în detaliu asupra lucrurilor pe care fiecare dintre membri apreciază că le poate face cel mai bine.
2. Recapitulați informațiile cunoscute cu privire la *Constituția României* și încercați să vă lămuriți, în echipă, asupra aspectelor care vă sunt încă neclare.
3. Concepeți fiecare dintre voi un posibil scenariu al benzii desenate, ținând cont de faptul că nu veți putea epuiza conținutul *Constituției* doar prin intermediul unei benzi desenate, iar după aceea că povestea trebuie să fie simultan atractivă și relevantă.
4. Discutați asupra scenariilor imaginate și alegeți dintre acestea pe cel pe care îl apreciați cel mai adecvat. Completați-l cu sugestii și idei venite dinspre celelalte scenarii.
5. Definitivați scenariul benzii desenate și stabiliți scenele care vor face parte din acesta, astfel încât „povestea” să fie una coerentă și atractivă.
6. Distribuți sarcinile și imaginați fiecare scenă în parte, atât în ceea ce privește forma grafică, cât și în ceea ce privește replicile care vor fi prezente.
7. Discutați conținuturile imaginate pentru banda desenată și stabiliți scenele pe care le veți realiza, ordinea acestora etc.
8. Realizați fiecare scenă în parte, având grijă, în măsura în care desenele vor fi realizate de mai multe persoane, să existe o anumită uniformitate de stil a acestora.
9. Asamblați scenele obținute sub forma benzii desenate și încercați să o multiplicați în câteva exemplare. Identificați câteva persoane care apreciază benzile desenate și solicitați-le părerea critică în raport cu ceea ce ați realizat.
10. În funcție de opiniile obținute, definitivați banda desenată și căutați cea mai bună modalitate prin care ați putea să o aduceți la cunoștința altor persoane, în primul rând colegii voștri sau persoane de aceeași vârstă cu voi.
11. Prezentați proiectul derulat și rezultatul acestuia în plenul clasei sau într-un eveniment dedicat.

VALORI CONSTITUȚIONALE

- demnitatea omului;
- drepturile și libertățile cetățenilor;
- libera dezvoltare a personalității umane;
- dreptatea;
- pluralismul politic

...

PRINCIPII CONSTITUȚIONALE

- forma de guvernământ republicană;
- regimul politic al democrației constituționale;
- separația puterilor în stat;
- suveranitatea poporului;
- supremația legii;
- pluralismul politic;
- universalitatea drepturilor;
- egalitatea în drepturi

...

România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

TITLUL VII Revizuirea Constituției

inițiativa revizuirii,
condițiile revizuirii,
limitele revizuirii
...

TITLUL I Dispoziții generale

valori și principii
constituționale,
elementele statului,
simboluri
naționale ...

TITLUL II Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

drepturi, libertăți,
îndatoriri fundamentale,
Avocatul Poporului...

adoptată în 1991

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

TITLUL VI Integrarea euroatlantică

integrarea în Uniunea
Europeană, NATO ...

TITLUL V Curtea Constituțională

supremația *Constituției*,
Curtea
Constituțională ...

revizuită în 2003

TITLUL IV Economia și finanțele publice

economia de piață,
regimul proprietății,
bugetul de stat,
Curtea de Conturi ...

TITLUL III Autoritățile publice

Parlamentul, Președintele,
Guvernul, Administrația
publică, Autoritatea
judecătorească
...

- dreptul la viață și la integritate fizică și psihică;
- dreptul la libertate;
- dreptul la apărare;
- dreptul la liberă circulație;
- dreptul la libertatea conștiinței;
- dreptul la viață intimă, familială și privată;
- dreptul la libertate de exprimare;

...

DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI CONSTITUȚIONALE

- fidelitatea față de țară;
- apărarea țării;
- obligația contribuțiilor financiare;
- exercitarea cu bună-credință a drepturilor și a libertăților

...

ÎNDATORIRI CONSTITUȚIONALE

Ce am reținut?

1. Diferențiază în mod corect între principiile constituționale, drepturile și libertățile fundamentale și îndatoririle fundamentale enumerate mai jos, așa cum acestea apar în *Constituția României*, asociind fiecare literă cu cifra corespunzătoare din coloana centrală.

- a. supremația legii;
- b. libertatea conștiinței;
- c. accesul la cultură;
- d. separația puterilor în stat;
- e. exercitarea cu bună-credință a drepturilor și a libertăților;
- f. egalitatea în drepturi;
- g. interzicerea muncii forțate;
- h. apărarea țării;
- i. inviolabilitatea domiciliului;

1.
Principii constituționale

2.
Drepturi și libertăți fundamentale

3.
Îndatoriri fundamentale

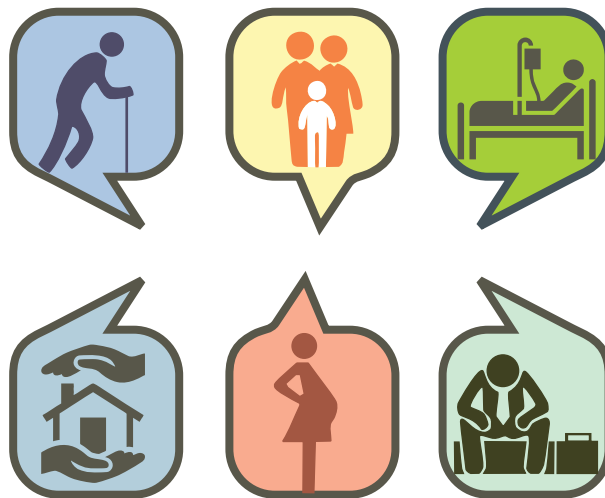
- j. dreptul de a fi ales;
- k. libertatea de exprimare;
- l. obligativitatea contribuțiilor financiare;
- m. caracterul universal al drepturilor;
- n. integritate fizică și psihică;
- o. fidelitatea față de țară;
- p. pluralismul politic;
- r. nivel de trai decent;
- s. suveranitatea poporului.

Ce am înțeles?

1. Articolul 1, alineatul (1) al *Constituției României* precizează că „România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil”. În grupe de patru elevi, studiați precedentele constituții și identificați care au fost atributele statului român de-a lungul timpului. Oferiți câte o explicație fiecăreia dintre diferențele constatate.

2. În articolul 1, alineatul (3) al *Constituției României* se precizează că România este un stat social. Organizați în perechi, identificați trei exemple din țara noastră care ilustrează această caracteristică.

Cetățean activ!

La finalul precedentei unități de învățare, ca un pas înainte pentru a deveni un cetățean activ, ai încercat să vezi în ce măsură sunt respectate drepturile omului în jurul tău. Totodată, după cum ai putut observa în cadrul aceste unități de învățare, *Constituția României* precizează o serie lungă de drepturi și libertăți de care trebuie să beneficieze fiecare cetățean român. Una dintre condiții pentru a putea să ne bucurăm de acestea este ca fiecare dintre noi să-și exercite drepturile și libertățile cu bună-credință. Adesea însă, din diferite motive, nu în

mod necesar pentru că ne-am propune acest lucru, prin modul în care uzăm de drepturi și libertăți afectăm negativ anumite persoane din jurul nostru. În acest sens, îți propunem ca timp de o săptămână, să te gândești la finalul fiecărei zile la ceea ce ai făcut în acea zi și dacă, prin acțiunile tale, ai încălcat, mai mult sau mai puțin, drepturile și libertățile unei alte persoane. Consemnează situațiile de acest gen, iar la finalul săptămânii formulează o concluzie cu privire la propriul tău comportament în calitate de cetățean.

Proiect de sinteză - Apărarea și îndeplinirea dreptății

La modul general, după cum spune și prima parte a titlului acestor pagini, vă propunem în paginile următoare un proiect care va încerca să facă apel la cunoștințele dobândite și la competențele dezvoltate de-a lungul primelor trei unități de învățare ale manualului. Recapitularea celor acumulate, consolidarea acestora, dar și extinderea în sensul descoperirii capacității voastre de a explora aspecte noi, sunt obiectivele propuse.

În mod specific, acest proiect, care funcționează simultan ca un proiect de sine stătător, dar care prin finalitățile sale poate fi considerat ca reprezentând doar prima parte a ceea ce veți realiza, o a doua fiind constituită de proiectul propus la finalul celui de-al doilea semestru, reprezintă o adaptare a programului „Proiect Cetățeanul” (*Project Citizen – student manual*, Center for Civic Education, SUA, www.civiced.org).

De un mod concret, activitățile pe care le veți realiza vă vor permite să vă implicați în calitate de cetățeni activi în comunitatea în care trăiți, cu scopul, așa cum precizează a doua parte a titlului, de a apăra și a îndeplini dreptatea, iar aceasta prin apelul la posibilitățile pe care o societate democratică le oferă.

Proiectul pe care vi-l propunem va fi, evident, un **efort de echipă**, aceasta constituită din toți elevii clasei. Totuși, în funcție de activitățile care se vor cere realizate, va fi necesar să constituiți grupe mai mari sau mici, fiecare dintre acestea urmând să realizeze sarcini specifice, totul în cadrul unui proces de învățare activă în care vă veți împărtăși experiențele dobândite.

Fiecare dintre activitățile pe care le veți întreprinde vor presupune **realizarea anumitor materiale**, toate acestea urmând să devină parte integrantă a **portofoliului proiectului**. La final, pentru ca eforturile voastre să fie cunoscute, veți organiza un **eveniment** dedicat prezentării portofoliului realizat.

Dar să pornim la drum!

Constituiți, pentru început, două grupe de elevi pentru a realiza următoarele activități:

În constituirea grupelor, puteți ține seama de înclinațiile voastre, în sensul că activitatea „Harta comunității” implică în primul rând o „muncă de teren”, în timp ce activitatea „Politice publice” va fi cu precădere o activitate de informare.

Harta comunității - Sarcina

Transpunerea pe hârtie, într-un format grafic, a bunurilor și a punctelor forte ale comunității în care trăiți, dar și a nevoilor și problemelor cu care aceasta se confruntă.

Produsul efectiv va consta într-o hartă, suficient de mare pentru a fi vizibile aspectele care interesează, adecvată însă posibilităților voastre, aceasta urmând să fie expusă în clasă pe durata proiectului.

Politice publice - Sarcina

Realizarea unui demers de cercetare și de informare în ceea ce privește semnificația termenului de „politici publice” și a modului în care ceea ce desemnează acesta se realizează.

Produsul efectiv va consta într-un poster informativ pe care urmează să îl prezentați în plenumul clasei, iar după aceea să îl afișați, astfel încât el să fie accesibil pe întreaga durată a proiectului.

Harta comunității - Procedura

1. Stabilirea dimensiunii comunității.

Evident, comunitățile în care trăim nu sunt asemănătoare, unul dintre cele mai importante aspecte pe care trebuie să le luăm în calcul fiind dimensiunea acestora. Astfel, harta va trebui dimensionată mai întâi în funcție de posibilitățile voastre:

- a. **comunitate rurală:** în acest caz, harta voastră va privi comuna în ansamblul său;
- b. **comunitate urbană mică sau medie:** în acest caz, veți lua în calcul orașul în ansamblul său;
- c. **comunitate urbană mare sau foarte mare:** în acest caz, veți considera în mod direct doar cartierul sau o zonă de interes mai extinsă, deși la modul indirect va trebui să luați în calcul instituțiile și autoritățile publice existente în comunitate indiferent de locul unde sunt poziționate.

2. Realizarea „hărții mute”.

Procurați o hartă suficient de detaliată a comunității, astfel încât să puteți copia de pe aceasta, după caz, diviziunile teritorial-administrative, principalele tipuri de suprafețe (parcuri, lacuri, zone industriale etc.) și căile de acces (drumuri și străzi).

3. Turul comunității.

Organizați-vă în perechi și împărțiți harta în tot atâtea zone, fiecare pereche urmând să viziteze una dintre acestea. În timpul vizitei, investigați și descoperiți „bunurile” existente (sedii de instituții, școli, așezăminte culturale, sedii de organizații etc.), nevoile și problemele existente (zone în care nu sunt asigurate anumite servicii sau acestea sunt precare, zone mai puțin dezvoltate etc. – obțineți informații, în măsura posibilităților, și de la cetățenii care locuiesc acolo, ei fiind cei mai în măsură să precizeze problemele cu care se confruntă).

4. Realizarea „Hărții comunității”.

Sintetizați informațiile obținute la nivelul hărții. În acest scop, stabiliți mai întâi modul în care veți simboliza fiecare „bun”, nevoie sau problemă (prin intermediul unor iconuri a căror semnificație va fi precizată în legenda hărții). Ca anexă a hărții efective (puteți, de exemplu, să precizați lucrurile în partea de jos a acesteia), detaliați de un mod sistematic nevoile și problemele identificate.

5. Prezentarea „Hărții comunității”.

Prezentați în plenul clasei harta obținută, insistând asupra nevoilor și problemelor descoperite.

Politicile publice - Procedura

1. Familiarizarea cu domeniul.

Comunitățile în care trăim au diferite nevoi și întâmpină diferite probleme, una dintre modalitățile de asigurare, respectiv de rezolvare, privind **politicile publice**, acestea implementate de autoritățile publice (inclusiv instituțiile publice de orice nivel: locale, județene, naționale sau europene). Timp de câteva zile, informați-vă pe cont propriu cu privire la ce reprezintă politicile publice, care sunt modalitățile de stabilire a acestora, cum se poate interveni în conceperea lor, ce tipuri de politici publice există și care sunt instituțiile responsabile în raport cu fiecare dintre acestea etc. Notați informațiile pe care le apreciați ca relevante și realizați o sinteză a lor.

2. Împărtășirea informațiilor.

Reuniți în plenul echipei, prezentați și discutați informațiile obținute. Stabiliți, pornind de aici, care sunt aspectele relevante care trebuie reținute și care ar trebui să fie oferite unei persoane care ar dori să cunoască mai multe lucruri în această privință. Potrivit cu aspectele relevante identificate, realizați o sinteză finală.

3. Aprofundare.

Împărțiți echipa în două grupe: Grupa „*legislativă*” și Grupa „*instituțională*”. Grupa „*legislativă*” va aprofunda legislația la care ați găsit trimiteri în timpul demersului de informare (de exemplu, *Legea transparenței decizionale în administrația publică*), pentru a dobândi o cunoaștere sistematică privind modul de elaborare al unei politici publice și posibilitățile de intervenție ale cetățenilor, organizați sau nu, în elaborarea acestora.

Grupa „*instituțională*” va studia, la nivelul comunității, în primul rând autoritățile cu rol în elaborarea politicilor publice (care sunt, cine le conduce, date de contact etc.), dar va încerca să identifice și „actori” organizaționali care, prezenți în comunitate, intervin sau ar putea interveni în elaborarea și adoptarea politicilor publice (organizații neguvernamentale, sindicate etc.).

4. Realizarea posterului.

Aplicat la comunitatea în care trăiți, sintetizați sub forma unui poster informațiile obținute. Dimensionați și realizați posterul astfel încât el să fie simultan accesibil și relevant.

5. Prezentarea posterului „Politicile publice”.

Prezentați în plenul clasei posterul obținut, oferind explicații suplimentare colegilor din cealaltă echipă.

Proiect de sinteză - Apărarea și îndeplinirea dreptății

4.

AL DOILEA PAS

În precedentele activități ați reușit să cunoașteți mai îndeaproape comunitatea în care trăiți și totodată unul dintre modurile în care nevoile pe care aceasta le are și problemele cu care se confruntă ar putea fi luate în considerare.

Desigur, v-ați putea întreba și care este, în cele din urmă, folosul activităților derulate, dincolo de cunoașterea dobândită. Răspunsul este unul simplu: chiar dacă nu aveți încă vârsta necesară pentru a putea beneficia de toate drepturile pe care vi le conferă calitatea de cetățeni, aceasta nu înseamnă că nu puteți fi niște „agenți ai schimbării”, chiar în sensul pe care încearcă să îl pună în evidență titlul proiectului. În acest scop veți realiza activitatea:

PROBLEMA

Analiza problemelor

În activitățile anterioare ați reușit să puneți în evidență o serie de nevoi ale comunității, precum și probleme cu care aceasta se confruntă. Unele dintre acestea se pot rezolva prin politici publice, după cum altele pot să țină de alte genuri de intervenții. Ca atare, ținând cont de scopul proiectului, a venit momentul să aprofundați aceste aspecte, ceea ce veți face prin următoarele activități:

1. Realizați o listă a nevoilor și a problemelor identificate.
2. Eliminați din listă nevoile și problemele care apreciați că nu pot fi rezolvate printr-o politică publică (reduceți numărul până la a deveni cel mult egal cu cel al numărului perechilor pe care le puteți constitui la nivelul clasei).
3. Constituiți tot atâtea echipe câte probleme au rămas în listă, fiecare echipă urmând să aleagă una dintre probleme, iar în raport cu aceasta să realizeze o fișă potrivit modelului alăturat.

Fișa de analiză a problemei

Problema:

- De ce este problema importantă pentru comunitate?
.....
- Ce instituție publică este responsabilă?
.....
- Cum este gestionată în prezent problema?
.....
- Dacă există o politică publică cu privire la problemă:
 - Care sunt avantajele și dezavantajele sale?
.....
 - Cum ar putea fi îmbunătățită această politică?
.....
 - Ar trebui schimbată această politică? De ce?
.....
 - Care sunt pozițiile din comunitate cu privire la ea?
.....
- De unde se pot obține mai multe informații?
.....

Evaluarea problemelor

1. După completarea fișelor de analiză a problemelor, reuniți-vă în plenul clasei și prezentați, rând pe rând, fiecare problemă.
2. Reconstituiți echipele din etapa precedentă. Fiecare echipă va lua o altă problemă decât cea pe care a analizat-o, iar în raport cu informațiile furnizate va completa o fișă de evaluare potrivit modelului alăturat.
3. Discutați, în funcție de rezultatele evaluării, și alegeți una dintre probleme. Este de preferat ca în cazul acesteia să nu aveți niciun „NU” pe fișa de evaluare. Adoptați decizia asupra problemei pe care veți lucra, dacă nu există consens, în mod democratic, prin vot.

Fișa de evaluare a problemei

Problema:

- Este problema legată de atribuțiile unei autorități publice? DA
NU
Justificare:
- Vă este accesibilă (cât?) autoritatea publică în cauză? DA
NU
Justificare:
- Este problema considerată importantă? DA
NU
Justificare:
- Este realistă formularea unei politici publice care să conducă, potențial, la rezolvarea sa? DA
NU
Justificare:

Proiect de sinteză - Apărarea și îndeplinirea dreptății

5.

AL TREILEA PAS

Faptul că ați dus la bun sfârșit etapa precedentă, v-a permis să selectați dintre nevoile și problemele comunității în care trăiți pe aceea în raport cu care veți continua demersul vostru.

Astfel, în prezent, este nevoie să vă dedicați eforturile doar problemei selectate, respectiv rezolvării acesteia prin intermediul unei politici publice, scop în care trebuie să realizați activitatea:

POLITICA PUBLICĂ

Informare

Acum, după ce ați decis asupra problemei de care vă veți ocupa, trebuie să realizați o informare sistematică în ceea ce o privește. În acest scop:

1. Stabiliți sursele de informare (biblioteci, ziare, televiziuni, radiouri, internet, profesori, experți, avocați, parlamentari, instituții publice etc.), constituind tot atâtea echipe câte surse de informare aveți la dispoziție.
2. Concepeți o fișă de consemnare a informațiilor, care să includă aspecte precum: sursa precisă a informației, importanța problemei, modalități de abordare a problemei, posibile soluții, poziții exprimate etc.).
3. Colectați informațiile în formatul stabilit.
4. Discutați informațiile obținute, listând în primul rând alternativele de soluționare a problemei selectate (cele care pot îmbrăca forma unei politici publice).

Elaborare

1. Optați, în mod argumentat și democratic, asupra modului de soluționare pe care îl apreciați ca cel mai adecvat.
2. Elaborați politica publică, ținând cont de rigorile și normele elaborării actelor normative (puteți afla mai multe prin invitarea unor specialiști care să vă împărtășească din experiența lor). În acest scop, puteți organiza mai multe echipe pentru elaborarea mai multor variante, urmând ca în plenul clasei să elaborați o unică variantă finală.
3. Verificați din punct de vedere constituțional și legal politica publică elaborată. Realizați acest lucru inclusiv prin solicitarea opiniei unor specialiști.
4. Elaborați un plan, inclusiv cu precizare de termene și responsabilități, prin care apreciați că ați reuși să aduceți în atenția comunității respectiva politică publică.

6.

ULTIMUL PAS

Ultimul pas al proiectului pe care încercați să îl duceți la bun sfârșit cuprinde trei activități menite să îndeplinească experiența voastră:

PORTOFOLIUL

EVENIMENTUL

REFLECȚIA

Portofoliul

Pentru a finaliza eforturile voastre, puneți la punct portofoliul proiectului, astfel încât să cuprindeți sintetic toate activitățile derulate și materialele realizate, fără a uita de rigorile pe care realizarea unui portofoliu le presupune (unele pe care probabil le stăpâniți deja).

Evenimentul

Concepeți și realizați un eveniment în cadrul căruia să prezentați rezultatele proiectului, respectiv portofoliul realizat. Merită, dacă vă asumați rigorile de care trebuie să țineți seama, să organizați un eveniment public, deschis comunității în care trăiți.

Reflecția

Ultima activitate a proiectului vostru este una strict individuală. Astfel, prin intermediul unui text, analizați propriile experiențe și mai ales ceea ce acestea v-au permis să descoperiți, fără a uita să justificați legătura proiectului cu titlul sub care s-a derulat.

Activități recapitulative

1.

Completează în mod corect cerințele următoare:

Demnitatea

- a. Semnificație:
- b. Valori corelate:
- c. Documente relevante:

- a.
- b.
- c.

Drepturile omului

- a. Semnificație:
- b. Exemple:
- c. Documente relevante:

- a.
- b.
- c.

Forme de guvernământ

- a. Semnificație:
- b. Exemple:
- c. Situația României:

- a.
- b.
- c.

Regimuri politice

- a. Semnificație:
- b. Exemple:
- c. Situația României:

- a.
- b.
- c.

Constituția României

- a. Valori:
- b. Principii:
- c. Atributele statului:

- a.
- b.
- c.

Constituția României

- a. Drepturi fundamentale (opt exemple):
- b. Îndatoriri fundamentale:

- a.
- b.

Statul de drept

- a. Semnificație:
- b. Caracteristici:
- c. Situația României:

- a.
- b.
- c.

Activități recapitulative

2.

Organizați-vă în perechi și studiați cu atenție cele trei situații distincte de mai jos. Precizați în fiecare caz, argumentat, dacă cele afirmate sunt corecte sau nu, arătând în cazul unui răspuns negativ cum stau de fapt lucrurile.

a.

b.

c.

3.

Organizați-vă în grupe de patru-șase elevi și pornind de la cele trei principii fundamentale ale statului de drept (*supremația legii, egalitatea în fața legii și autonomia justiției*), creați un material video (maxim 5 minute) în care să ilustrați modul și măsura în care acestea sunt respectate într-un regim politic autoritar sau unul totalitar spre diferență de un regim politic democratic.

4.

Organizați-vă în grupe de patru elevi. Alegeți, în cadrul fiecărei grupe, unul dintre drepturile sau libertățile prevăzute atât în *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, cât și în *Constituția României*, astfel încât să puteți realiza cerințele din cadranul de mai jos. Notați pe o coală de hârtie de dimensiuni mai mari răspunsurile și prezentați în plenul clasei ceea ce ați obținut.

Dreptul la ..., înseamnă ..., iar de acesta beneficiază ...	Dreptul la ..., este încălcat atunci când ..., ... și ... (trei exemple concrete)
Dreptul la ... pretinde să ..., ... și ... (trei responsabilități, îndatoriri)	Atunci când este încălcat dreptul la ..., putem face apel la ... și/sau la ... (două organizații)

5.

Constituiți-vă în șapte grupe și asumați, fiecare dintre grupe, una dintre întrebările de mai jos. Oferiți, în modalitatea de expresie dorită, un răspuns relevant la aceasta. Prezentați ceea ce ați creat în plenul clasei, respectând ordinea întrebărilor.

- De ce un stat, de exemplu România, are nevoie de o constituție?
- De ce a fost nevoie, în țara noastră, ca după *Revoluția din decembrie 1989* să fie adoptată o nouă constituție?
- Prin ce se poate aprecia că prevederile *Constituției* din 1991, revizuită în 2003, afirmă statul de drept în România?
- Ce înseamnă că trebuie să uzăm de drepturile și libertățile constituționale cu „*bună-credință*”? Nu constituie o astfel de prevedere o limitare?
- De ce *Constituția* din 1991, revizuită în 2003, alături de drepturi și libertăți, afirmă și îndatoriri fundamentale? Nu reprezintă aceste prevederi o încălcare chiar a drepturilor și libertăților precizate?
- Într-un stat democratic, de exemplu România, este posibil ca în anumite condiții drepturile și libertățile unei persoane să fie restrânse? În ce condiții și cine ar trebui să decidă?
- Faptul că o constituție prevede posibilitatea revizuirii sale este un aspect pozitiv sau negativ?

Evaluare

1. 1,50 puncte

Apreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:

- Drepturile omului sunt alienabile, în sensul că se pot suspenda sau se poate renunța la ele.
- Republicile prezidențiale sunt cele în care președintele este ales de către Parlament, puterile sale fiind reduse.
- Dreptul la muncă, dreptul la proprietate, dreptul de asociere sunt exemple de drepturi culturale.
- Demnitatea umană trebuie recunoscută oricărui om, fără discriminare.
- Regimurile totalitare sunt cele în care statul se subordonează nevoilor și intereselor cetățenilor.

2. 1,50 puncte

Completează în mod corect următoarele enunțuri:

- ... este forma de guvernământ în care puterea este exercitată de către popor.
- Statul este garantul drepturilor și libertăților cetățenești într-un ...
- România, potrivit *Constituției* din 1991, are ca regim politic ... constituțională.
- ... este o structură instituțională care are scopul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raportul acestora cu autoritățile administrației publice.
- Fidelitatea față de țară, apărarea țării, obligația contribuțiilor financiare și buna-credință în exercitarea drepturilor și libertăților reprezintă ...

3. 1,50 puncte

Orice drept presupune responsabilități din partea beneficiarului deoarece (**alege răspunsul corect**):

- aceasta este condiția legală pentru a putea uza de ele;
- ele revin în aceeași măsură oricărei persoane, așa încât putem beneficia de un drept în măsura în care avem responsabilitatea de a nu încălca prin aceasta dreptul unei alte persoane;
- oamenii sunt diferiți, așa încât ele nu revin în aceeași măsură oricărei persoane;
- nimeni nu este mai presus de lege.

Justifică printr-un text de maxim **10 rânduri** opțiunea făcută.

4. 1,50 puncte

Organizați-vă în perechi și studiați cu atenție imaginea de mai jos. În raport cu aceasta, răspundeți argumentat la următoarele cerințe:

- Imaginea ilustrează sau nu o situație de încălcare a drepturilor omului (cetățeanului)?
- Despre ce drept (drepturi) este vorba în imagine?
- Care ar fi responsabilitatea (responsabilitățile) asociată dreptului?

5. 3,00 puncte

Organizați-vă în grupe de șase elevi. Pornind de la *necesitatea cunoașterii societății în care trăim, a regimurilor politice, a drepturilor și a îndatoririlor care ne revin în calitate de cetățeni, interpretați roluri diferite*, potrivit metodei „Pălăriilor gânditoare”:

Prezentarea succintă a regimurilor politice totalitare, autoritare și democratice.

Exprimarea atașamentului emoțional față de fiecare regim politic.

Explorarea modurilor în care cetățenii pot acționa pentru respectarea drepturilor omului în fiecare regim politic.

Explorarea avantajelor/beneficiilor fiecărui regim politic, precizând dacă afectează toți cetățenii sau doar o parte a acestora.

Explorarea și prezentarea dezavantajelor/slăbiciunilor fiecărui regim politic.

Prezentarea unui rezumat al discuțiilor și concluzionarea în favoarea unui regim politic.

1 NOTĂ: În cazul itemului nr. 4, punctajul realizat se acordă fiecărui membru al echipei. În cazul itemului nr. 5, punctajul se acordă astfel: 2 puncte maxim pentru rolul propriu și 1 punct maxim pentru întreaga scenetă. Din oficiu se acordă 1 punct.

Evaluare

1.

1,50 puncte

Apreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:

- Economia României, potrivit prevederilor constituționale, este o economie de stat, bazată pe liberă inițiativă și concurență.
- Constituția* din 1991, spre diferență de alte texte fundamentale de acest gen, nu permite revizuirea textului său.
- Drepturile politice sunt cele care îi permit omului să se manifeste în calitate de ființă creatoare și capabilă să aprecieze realizările umane.
- Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului* este cel mai important document adoptat în secolul XX cu privire la drepturile omului.
- Democrațiile sunt regimurile politice în care statul se subordonează intereselor cetățenilor, iar aceștia manifestă loialitate față de stat.

2.

2,00 puncte

Completează în mod corect următoarele enunțuri:

- Democrațiile contemporane sunt democrații ...
- Drepturile presupun ...
- ... reprezintă legea fundamentală a unui stat.
- Regimul politic în care cetățenii sunt subordonați statului în totalitate se numește ...

În cazul fiecărui termen care ți-a permis să completezi în mod corect enunțurile, precizează alți doi termeni care dau seama de trăsături specifice realității desemnate prin acesta.

3.

1,50 puncte

Reprezintă principii constituționale, în *Constituția* din 1991, revizuită în 2003: (**alege răspunsurile corecte**):

- principiul separației și echilibrului puterilor în stat;
- universalitatea drepturilor și libertăților consacrate de *Constituție*;
- monopartidismul politic (existența unui singur partid politic);
- egalitatea în drepturi a cetățenilor, fără discriminare;
- supremația celor trei puteri în stat față de lege.

4.

2,00 puncte

Organizați în perechi, cercetați cu atenție fiecare dintre imaginile de mai jos și precizați, în fiecare caz, despre ce tip de guvernământ sau de regim politic este vorba. Notați, pentru ceea ce ați identificat, câte trei trăsături specifice.

a.

b.

5.

2,00 puncte

Organizați-vă în grupe de cinci elevi. Fiecare elev va răspunde, succint, la una dintre următoarele întrebări: *Ce înseamnă să ai drepturi?*, *Cine poate încălca drepturile omului?*, *Unde ne putem adresa dacă ne este încălcat un drept?*, *De ce nu pot exista drepturi fără responsabilități?* și *Când trebuie să acționăm pentru apărarea drepturilor pe care le avem?* Pe o coală de hârtie mai mare (A3), realizați, pornind de la răspunsurile furnizate, un poster. Notați pe spatele acestuia răspunsurile date.

2 NOTĂ: În cazul itemului nr. 4, punctajul realizat se acordă fiecărui membru al echipei. În cazul itemului nr. 5, punctajul se acordă astfel: 1 punct maxim pentru răspuns și 1 punct maxim pentru poster. Din oficiu se acordă 1 punct.

4

Principii și instituții democratice

Constituția României

Așa cum bine știm, oamenii sunt diferiți, trăiesc experiențe de viață diferite, au identități diferite, au nevoi, valori, opinii, interese etc. diferite. Pentru ca interesele cetățenilor să fie cunoscute de către factorii de decizie, aceștia se pot grupa în diferite organizații și asociații, precum sindicatele, partidele politice sau organizațiile neguvernamentale. *Pluralismul* reprezintă o condiție necesară a democrației, dar nu și suficientă, căci la baza organizării statelor democratice stă principiul potrivit căruia într-un stat trebuie să funcționeze puteri distincte. Astfel, pentru împiedicarea abuzului de putere din partea *autorităților de stat*, puterea legislativă, executivă și judecătorească trebuie să fie separate, adică trebuie respectat *principiul separării puterilor în stat*.

Cuprins

- 4.1. Democrația și principiul pluralismului
- 4.2. Democrația și principiul separației puterilor
- 4.3. Autoritățile statului român

Proiect - *O zi într-o funcție publică*

Sinteza

Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept.
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune.

1

Democrația și principiul pluralismului

Oamenii sunt diferiți și au interese diferite. Totodată, oamenii trăiesc unii alături de ceilalți, în comunități mai mari sau mai mici, ceea ce înseamnă că trebuie să accepte diversitatea, inclusiv a intereselor legitime.

Parlamentul României

Guvernul României

Curtea Constituțională a României

Înalta Curte de Casație și Justiție

Președintele României

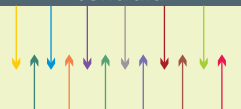
2

Separarea puterilor în România

Într-o democrație, acolo unde trebuie acceptate toate interesele legitime, nimeni nu poate aprecia, unilateral, care este „binele comun”. Ca atare, în scopul apărării drepturilor și libertăților, într-un stat de drept puterile se limitează unele pe altele.

Administrație publică centrală

Administrație publică locală

ROMANIA

Înalta Curte de Casație și Justiție

Președintele României

Ministerul Public

Consiliul Superior al Magistraturii

3

Autoritățile publice în România

Fiecare dintre cele trei puteri ale statului se concretizează prin diferite forme de organizare a autorității publice, cunoscute și sub numele de *instituții publice*.

Activități

1. Partidele politice sunt o formă de coagulare a intereselor într-un stat. Dar acestea nu sunt singura formă de asociere a intereselor. Precizează alte trei forme de asociere a intereselor cunoscute de tine. (*Documentul 1*)
2. Precizează, în baza cunoștințelor deținute și a ceea ce ai putut citi în *Constituție*, care sunt cele trei puteri în România (fără a utiliza denumirile specifice instituțiilor reprezentative în cauză). (*Documentul 2*)
3. Identifică trei motive pentru existența a mai multor autorități publice. (*Documentul 3*)

Democrația și principiul pluralismului

1 Principiul pluralismului și dreptul de asociere

Termenul de „*pluralism*” este utilizat în moduri diferite, în funcție de domeniul de referință (politic, cultural etc.). În ceea ce privește *domeniul politic*, adică ceea ce are de-a face cu organizarea și administrarea comunităților umane, **pluralismul** este apreciat ca **principiu fundamental al democrației și al statului de drept**. Pluralismul înseamnă recunoașterea diferențelor existente în societate, asigurarea condițiilor pentru manifestarea și menținerea acestor diferențe, precum și reprezentarea diferențelor la nivelul factorilor de decizie.

După cum știm, fiecare cetățean are interese și aspirații proprii și totodată diferite, mai mult sau mai puțin, de ale celorlalți. Pentru ca acestea să fie cunoscute, iar după aceea să fie luate în considerare de cei care exercită puterea, de stat, cetățenii se pot asocia în grupuri mai mari sau mici, potrivit cu interesele pe care le au.

Astfel, în conformitate cu **principiul constituțional al pluralismului**, în cadrul articolului 40, alineatul (1), *Constituția României* precizează faptul că *cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere, precum organizațiile neguvernamentale, comitetele, ligile, asociațiile profesionale, religioase, ale consumatorilor etc.*, cu scopul de a participa la viața societății, pentru realizarea unor interese legitime comune. Cu excepția partidelor politice, toate celelalte forme de asociere fac parte din **societatea civilă**. Dreptul de asociere implică responsabilități și anumite limite ce vizează scopurile și activitatea, membrii și caracterul asociației.

Activități

1. Care ar fi consecințele situației în care societatea nu ar fi organizată conform principiului pluralismului și nu ar fi recunoscut dreptul de asociere? În perechi, formulați câteva consecințe ale unei astfel de situații.
2. Citește alineatul (2) al articolului 40 din *Constituție*. Care crezi că sunt motivele pentru care anumite forme de asociere sunt declarate neconstituționale?

2 Pluralismul politic

Cetățenii, într-un stat democratic, sunt liberi să se asocieze și să formeze partide politice, să aleagă partidul din care doresc să facă parte. *Partidele politice* sunt grupuri de oameni constituite în vederea cuceririi și exercitării puterii. Ele promovează interesele politice, economice, sociale, ideologice, culturale etc. ale unor grupuri, clase, comunități locale, comunități etnice sau religioase.

Situația în care într-un stat funcționează mai multe partide politice, iar acestora le este recunoscut dreptul de a acționa pentru obținerea dreptului de a guverna, se numește **pluripartidism**. Pluripartidismul este o trăsătură definitorie a societăților democratice.

Activitatea partidelor are la bază o anumită *doctrină* (liberală, social-democrată, socialistă, conservatoare etc.) și un anumit *program* (ce include direcții de acțiune pentru rezolvarea problemelor existente și administrație). În scopul dobândirii puterii, partidele politice își desemnează candidați, iar aceștia încearcă să convingă electoratul, în cadrul campaniilor electorale, să le ofere votul. Totodată, atunci când alegerile nu oferă majoritatea niciunei formațiuni politice, acestea se pot alia, formând coaliții.

Partidele se pot afla la *guvernare* sau în *opoziție*. Partidul de guvernământ sau coaliția de guvernământ exercită actul de guvernare, beneficiind de majoritatea parlamentară ca urmare a voturilor obținute în urma alegerilor sau a înțelegerilor încheiate cu alte partide. Partidele aflate la guvernare stabilesc și realizează politica internă și externă a țării, iar partidele de opoziție propun alternative la propunerile inițiate de către guvern și informează cetățenii și societatea civilă în legătură cu aceste aspecte.

Activități

1. Accesează site-urile Senatului României (*Senatorul dumneavoastră/Căutare*) și al Camerei Deputaților (*Structuri parlamentare/Deputații*) și realizează o listă cu partidele politice reprezentate în Parlament.
2. Identifică trei avantaje, respectiv trei dezavantaje ale pluripartidismului. Eliminând repetițiile, realizați, la nivelul clasei, o listă comună.

3 Doctrinile politice

Doctrina politică reprezintă un sistem coerent de idei, o concepție politică încheată privind organizarea și conducerea societății pe baza anumitor principii călăuzitoare și în apărarea anumitor valori. În această măsură, se poate aprecia că o doctrină politică reflectă interesele și aspirațiile unui anumit grup social și promovează, în funcție de acestea, o anumită guvernare.

Între doctrinele care se referă la organizarea și conducerea societății prin respectarea intereselor și voinței cetățenilor și au la bază democrația și principiile statului de drept, pot fi amintite:

- *doctrinile politice liberale și neoliberales*: pun accentul pe libertatea individuală și pe egalitatea de șanse, în condițiile unei intervenții cât mai mici a statului în societate;
- *doctrinile politice conservatoare și neoconservatoare*: insistă asupra păstrării stării de lucruri existente sau efectuarea unor schimbări cu multă prudență de către cei care dețin puterea politică, statul având un rol important în societate;
- *doctrina politică democrat-creștină*: în organizarea și conducerea societății, această doctrină îmbină principiile și normele democratice cu valorile religiei creștine;
- *doctrinile politice social-democratice*: susțin că statul trebuie să intervină mai mult în treburile societății, în primul rând pentru a duce o politică de protecție socială extinsă, care să permită realizarea caracterului social al statului.

Activități

1. Dacă ar trebui să optezi, pentru care dintre doctrine ai înclina? Motivează alegerea ta.

Dicționar

fără scop patrimonial = activități care se derulează fără a avea drept scop obținerea de profit, ci pentru realizarea anumitor categorii de interese, recunoscute ca publice

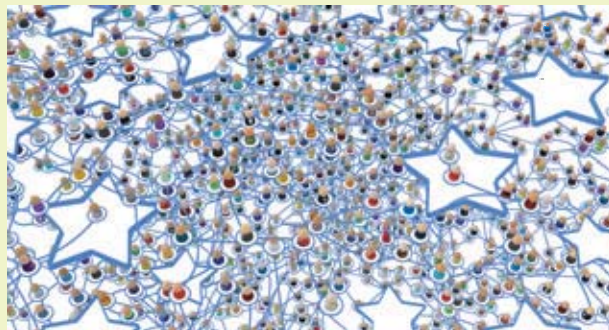
Joc de rol

Organizați-vă în patru grupe și alegeți una dintre doctrinele precizate. Obțineți informații suplimentare și, potrivit cu cele aflate, realizați o scenetă prin care să ilustrați caracteristicile specifice.

4 Democrația și societatea plurală

În cadrul societăților democratice principiul pluralismului se poate concretiza și în alte forme decât cele politice. Prin intermediul acestora cetățenii își pot face cunoscute și promova interesele, dar fără ca scopul acțiunilor lor să fie obținerea puterii, a guvernării. Dintre aceste forme, cele mai importante se dovedesc a fi:

- **Sindicatelor**: sunt forme voluntare de organizare a angajaților în scopul apărării drepturilor și promovării intereselor lor profesionale, economice și sociale în relația cu angajatorul. Ele sunt independente față de autoritățile publice, de partidele politice și de organizațiile patronale, nu pot fi dizolvate și nu li se poate suspenda activitatea în baza unor acte de dispoziție ale autorităților administrației publice sau ale patronatelor.
- **Organizațiile neguvernamentale**: sunt asocieri constituite de persoane fizice sau persoane juridice care urmăresc desfășurarea unor activități în interes general sau în interesul unor colectivități locale ori, după caz, în interesul lor personal, fără scopuri patrimoniale.
- **Asociațiile profesionale**: sunt asocieri cu scop nepatrimonial, constituite de persoane fizice ce aparțin aceleiași profesii sau unor profesii înrudite, care contribuie atât material, cât și prin cunoștințele și munca lor la realizarea unor interese specifice.

Activități

1. Organizați-vă în grupe de patru elevi și obțineți mai multe informații cu privire la unul dintre modurile legale de asociere în România (poate fi unul dintre cele prezentate în cadrul documentului sau un altul). Realizați o scurtă prezentare în care să aveți în vedere care este modalitatea de constituire, scopul constituirii, interesele apărute, exemple de organizații concrete etc. Susțineți prezentarea în plenum clasei.
2. De ce crezi că este nevoie de astfel de organizații și asociații? Nu ar putea decide statul prin autoritățile sale în orice privință?

Democrația și principiul separației puterilor

1 Ideea de separare a puterilor

Separația puterilor în stat, care constituie unul dintre principiile esențiale ale statului de drept, se regăsește în conținutul oricărei constituții, apreciindu-se că niciun om, pentru ca ceilalți să poată fi liberi, nu trebuie să concentreze prea multă putere.

Din punct de vedere istoric, cel cărui îi revine meritul de a cerceta și afirma metodic principiul separării puterilor în stat ca principiu de organizare a statului a fost filosoful englez **John Locke** (1632-1704). De la ideile acestuia a pornit **Charles-Louis de Secondat, baron de Montesquieu** (1689-1755), atunci când, în cartea sa *Spiritul legilor*, a reluat și aprofundat problema separării puterilor statului. În orice stat, apreciază acesta, există trei puteri distincte: *puterea legislativă*, *puterea executivă* și *puterea judecătorească*. Puterea executivă era încredințată monarhului care avea dreptul să declare război sau să încheie pace, să trimită sau să primească solii, să ia măsuri de securitate etc. Puterea legislativă era exercitată de monarh și de un corp legislativ care trebuiau să adopte legi noi, să le îndrepte sau să le abroge pe cele existente. Cei care reprezentau puterea judecătorească aveau ca obiective pedepsirea infracțiunilor și judecarea litigiilor dintre particulari. Aceste puteri trebuie să fie atribuite unor organe

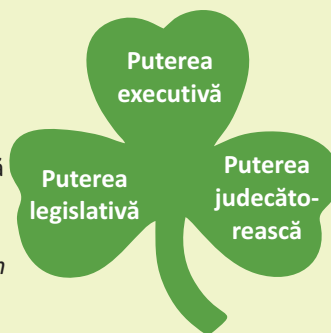
separate și independente unele de altele pentru că, scria Montesquieu, „*orice om care are o putere este înclinat să abuzeze de ea*”.

Charles-Louis de Secondat, baron de Montesquieu, pictură anonimă (sec. XVIII, Palatul Versailles, Franța)

2 Funcționarea principiului separării puterilor

Statele democratice sunt cele în care *puterea legislativă*, *puterea executivă* și *puterea judecătorească* sunt separate. În consecință, cele trei puteri sunt exercitate de autorități publice distincte, fiecare cu organizare proprie și atribuții specifice. Astfel, legile sunt adoptate de **puterea legislativă**, ele sunt puse în aplicare de **puterea executivă**, iar „apărarea” legilor este asigurată de către **puterea judecătorească**. Acest principiu este principalul obstacol pe care *Constituția* îl pune în calea celor care ar dori să concentreze puterea doar în mâinile proprii sau pentru un grup restrâns de persoane.

Pentru a împiedica abuzul de putere, atribuțiile în stat sunt împărțite între mai multe centre de putere, dar fără a se înclina balanța către una dintre puteri. Între puteri *trebuie să existe un echilibru* care să permită tuturor cetățenilor să trăiască în demnitate, să

le fie garantate drepturile și libertățile fundamentale.

Totodată, între aceste forme ale puterii politice nu putem stabili o ierarhie, *nicio autoritate nu se subordonează alteia* și nici nu poate să-și asume prerogative ce revin altei autorități. În plus, autoritățile publice nu sunt izolate, ci *interdependente*, existând un *control reciproc*. De exemplu, legile sunt adoptate de către Parlament și sunt obligatorii pentru celelalte autorități ale statului din momentul promulgării de către Președinte. Dar acesta poate să ceară reexaminarea legii în măsura în care apreciază că ea nu reglementează în mod adecvat sau chiar să ceară Curții Constituționale să verifice constituționalitatea sa.

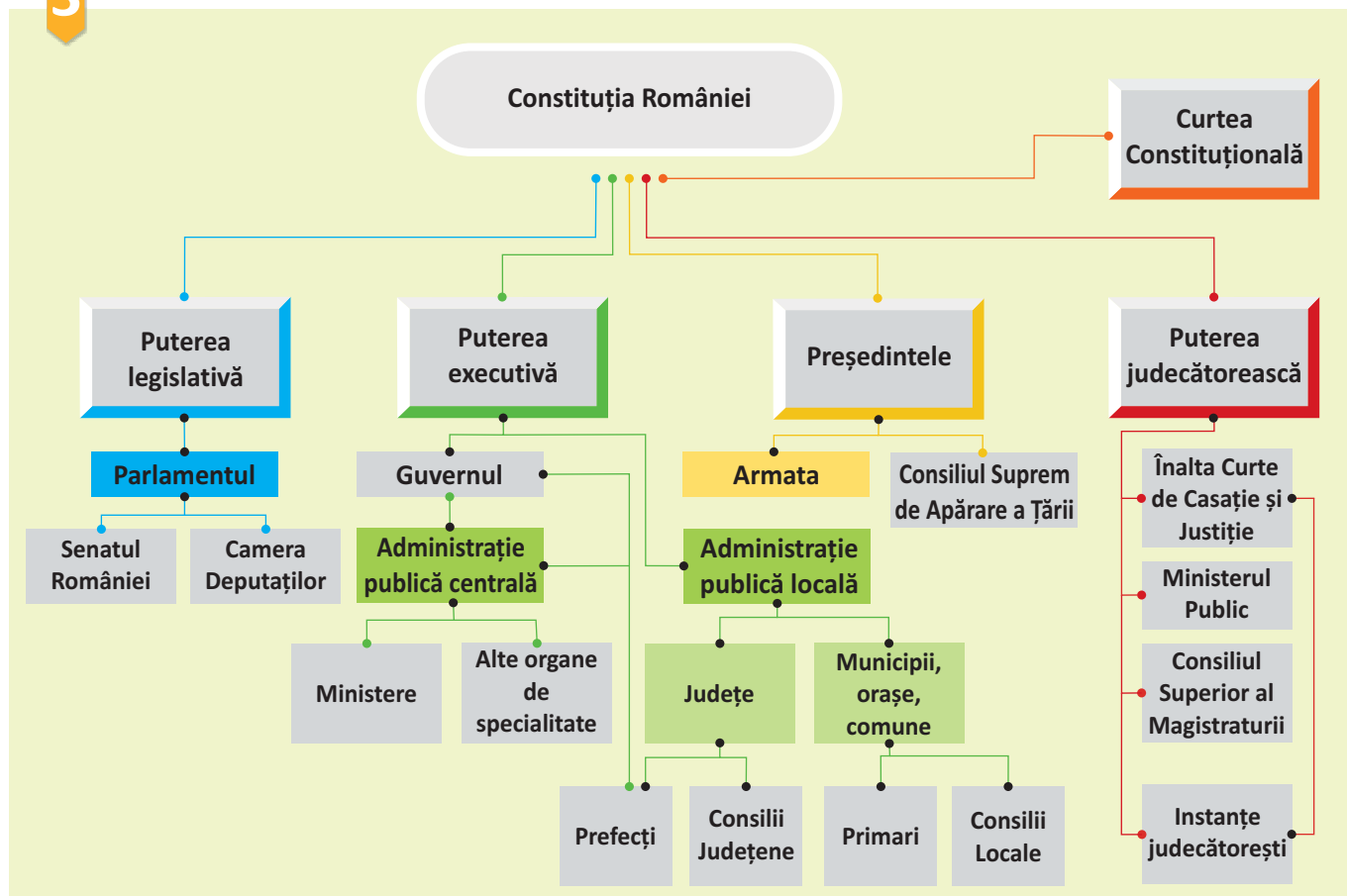
Activități

1. Ești de acord cu afirmația că „*orice om care are o putere este înclinat să abuzeze de ea*”? Formulează un argument pro sau contra acestei idei, pornind de la o situație reală sau de la una imaginară, în care cel (cea) care deține puterea ai fi tu.

Activități

1. În perechi, explicați faptul că între puteri „*trebuie să existe un echilibru*”.
2. Într-o societate democratică poate fi încălcat principiul separării puterilor? Motivează răspunsul oferit.

3 Separarea puterilor în România

Activități

1. Identifică în *Constituția României* articolele prin care sunt instituite, în fiecare caz, autoritățile din schema de mai sus.
2. În perechi, pornind de la schema oferită și de la precizările constituționale, apreciați dacă separarea puterilor ar trebui să fie și mai accentuată.

Dezbateri deschise

După cum cunoașteți, una dintre problemele cu care se confruntă societatea românească și nu numai ea, este corupția. Cu cauze multiple, fiind evident că ea afectează în mod negativ viața socială, încercările de a o elimina îmbracă diferite forme. Totodată, se aduce în discuție ideea că nu putem face nimic în acest sens, deoarece corupția a fost prezentă din cele mai vechi timpuri și este inerentă naturii umane. Organizați-vă, la nivelul clasei, în două mari echipe, în funcție de adeziunea pentru una sau cealaltă dintre poziții. Formulați argumente pentru susținerea propriei poziții, răspunzând totodată argumentelor formulate de echipa adversă. La final, formulați o concluzie comună.

Dicționar

litigiu = conflict între persoane, instituții, state, care poate forma obiectul unui proces, unui arbitraj etc.

prefect = (în organizarea administrativ-teritorială a României) reprezentant al administrației publice centrale într-un județ, cu atribuții administrative

promulgare = act prin care șeful unui stat dispune publicarea și intrarea în vigoare a unui proiect de lege votat de organul legislativ al statului respectiv

prerogativă = drept, împuternicire, privilegiu acordat în exclusivitate șefului unui stat sau unui demnitar

Poți mai mult...

Organizați în grupe de 4-6 elevi, alegeți una dintre puterile din stat precizate în cadrul *Documentului 3* și citiți articolele din *Constituție* dedicate. Realizați o prezentare prin care să încercați să le explicați cât mai bine colegilor modul în care este exercitată acea putere în România.

Autorități ale statului român

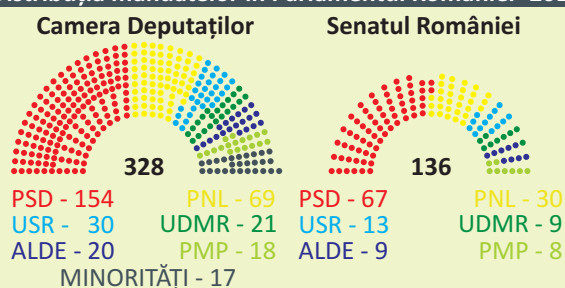
1 Autoritatea legislativă - Parlamentul

În orice stat democratic, există un corp legiuitor, care stabilește legile necesare societății. Pentru această instituție se utilizează denumiri diferite: Parlament, Adunare Națională (Franța), Dumă (Rusia), Dietă (în Japonia), Congres (SUA) etc. În țara noastră, puterea legislativă este reprezentată de **Parlament**.

Potrivit art. 61 din *Constituția României*, Parlamentul este organul reprezentativ al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării (adoaptă legi constituționale, organice și ordinare).

Parlamentul României este **bicameral**, fiind alcătuit din **Camera Deputaților** și **Senat**, membrii acestora fiind aleși prin vot universal, egal, direct, secret, liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani. Organizarea fiecărei camere se realizează prin regulament propriu. Activitatea se desfășoară în două sesiuni parlamentare (februarie-iunie și septembrie-decembrie), în ședințe separate, dar în situații precise și în ședințe comune (pentru primirea mesajului Președintelui, aprobarea bugetului de stat, aprobarea strategiei naționale de apărare a țării etc.).

Distribuția mandatelor în Parlamentul României -2016

Activități

1. Una dintre dezbaterile care animă periodic societatea românească este menținerea unui parlament bicameral sau, dimpotrivă, trecerea la un parlament unicameral și reducerea numărului de parlamentari. Citiți prevederile constituționale cu privire la rolul și atribuțiile Parlamentului și, în grupe de patru elevi, decideți argumentat în favoarea unui parlament bicameral sau, dimpotrivă, unicameral.

2 Autoritatea executivă - Guvernul

Autoritatea sau puterea statală care aplică legile adoptate este autoritatea executivă. Aceasta, prin măsuri concrete, asigură conducerea statului. În țara noastră, la nivel central, puterea executivă este reprezentată de **administrația publică centrală**, formată din Guvern și administrația publică centrală de specialitate: ministerele și alte organe înființate prin lege.

Constituția României, în cadrul articolului 102, alineatul (1), prevede că **Guvernul**, potrivit programului său de guvernare, acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. Membrii Guvernului nu sunt aleși, dar acesta este un rezultat al alegerilor. Astfel, Președintele, în urma consultărilor cu partidul sau coaliția de partide care a obținut majoritatea mandatelor în Parlament, desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru. În termen de zece zile, acesta va solicita Parlamentului votul de încredere pentru programul de guvernare și componența Guvernului. În măsura în care primește acest vot, accede la guvernare.

Guvernul este format din **prim-ministru**, **miniștri** și **alți membri** stabiliți prin lege organică. Prim-ministrul conduce guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate. Guvernul organizează executarea legilor, adoptând hotărâri (pentru organizarea executării legilor) și ordonanțe (atunci când este delegat de Parlament).

Activități

1. Experiența de viață pe care o ai ca cetățean ți-a arătat deja că prim-ministrul deține un rol important în societatea românească. Ai observat totodată că ocupanții acestor funcții sunt adesea deosebit de contestați. La nivelul clasei, discuța despre calitățile pe care ar trebui să le dețină un prim-ministru pentru a fi apreciat. De asemenea, luați în calcul ideea exprimată uneori, dacă nu ar trebui să se renunțe la desemnarea sa în mod politic, respectiv de către partidul câștigător al alegerilor.

3 Administrația publică locală

Statele democratice, cele care încearcă să ofere într-o cât mai mare măsură cetățenilor posibilitatea de a-și urmări propriile interese, favorizează și principii precum *descentralizarea și autonomia locală*. Acesta este cazul și României, *Constituția* precizând că administrația publică locală are la baza organizării aceste principii, la care se adaugă deconcentrarea serviciilor publice.

În ceea ce privește țara noastră, administrația publică locală este organizată pe **două niveluri, județean, respectiv comunal și orășenesc**, fără să existe un raport de subordonare între acestea.

La nivel de comune și orașe, administrația se realizează prin **consilii locale alese și primari aleși** de cetățenii respectivelor comunități locale (au caracter reprezentativ de nivel local), fiecare cu atribuții specifice.

La nivel de județe, administrația se realizează prin **consilii județene alese**, electoratul fiind reprezentat de cetățenii județului respectiv (au și acestea caracter de autorități reprezentative), scopul lor fiind coordonarea consiliilor comunale și orășenești în vederea realizării serviciilor publice de nivel județean.

Alături de aceste autorități, la nivel local mai funcționează și **prefecți**, aceștia fiind numiți de Guvern, pe care îl reprezintă la nivel local. Prefecții conduc serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale.

Atribuțiile fiecăreia dintre aceste autorități fiind diferite, în baza acelorași principii ale descentralizării și autonomiei locale, *Constituția* precizează în mod expres și faptul că „*între prefecți, pe de o parte, consiliile locale și primari, precum și consiliile județene și președinții acestora, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare*”.

Activități

1. Organizați în patru grupe alegeți una dintre autoritățile publice locale și obțineți mai multe informații în ceea ce privește funcționarea și atribuțiile sale. În baza celor aflate, realizați un afiș prin care să prezentați colegilor specificul respectivei autorități.
2. Descentralizarea este un proces prin care se transferă o parte din autoritatea centrală către autorități locale, opunându-se centralizării, adică procesului de concentrare a autorității la nivelul administrației centrale. În funcție de opinia ta în această privință, construiește un argument pro sau contra descentralizării.

4 Autoritatea judecătorească

O condiție fundamentală pentru existența unei societăți democratice este **respectarea legilor atât de cetățeni, cât și de guvernanți**, așa încât scopul justiției este realizarea dreptății și respectarea legilor. De aceea, în democrații justiția este organizată ca putere distinctă.

Puterea judecătorească urmărește respectarea legilor și înfăptuirea justiției în numele legii, principalele sale atribute fiind: **independența justiției, liberul acces la justiție și imparțialitatea justiției**.

Deși independentă, autoritatea judecătorească are legături cu celelalte autorități ale statului, deciziile acestora fiind judecate prin raportare la *Constituție* și la celelalte legi în vigoare.

În țara noastră, autoritatea judecătorească este reprezentată de:

- **Înalta Curte de Casație și Justiție**, care asigură aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești;
- **Ministerul Public**, care apără ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor și își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete (ce funcționează pe lângă instanțele de judecată);
- **Consiliul Superior al Magistraturii**, format din 19 membri și care garantează independența justiției, în primul rând prin aceea că este autoritatea care propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor.

Judecătorii sunt independenți și inamovibili, se supun numai legii, nu pot deține funcții publice sau private, cu excepția celor didactice din învățământul superior.

Activități

1. Care apreciezi că sunt motivele care justifică interdicția ca judecătorii să poată deține funcții publice sau private?
2. Din punct de vedere economic, economiile cele mai eficiente sunt acelea în care proprietatea privată este dominantă. Discuțați în perechi despre posibilele consecințe în cazul în care s-ar decide „*privatizarea*” justiției, astfel încât aceasta să fie efectuată tot de societăți comerciale.

5 Președintele României

Ion Iliescu

(1989-1990; 1990-1992;
1992-1996; 2000-2004)

Emil Constantinescu

(1996-2000)

Traian Băsescu

(2004-2007; 2007-2009;
2009-2012; 2012-2014)

Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru **o durată a mandatului de cinci ani** (până la revizuirea *Constituției* în 2003, mandatele au fost de 4 ani), fiind **garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării**.

Pentru a fi ales, un candidat trebuie să întrunească, în primul tur de scrutin, majoritatea voturilor alegătorilor înscrși în listele electorale. Dacă niciunul dintre candidați nu a obținut această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur de scrutin. Candidatul care obține numărul cel mai mare de voturi este declarat ales. Curtea Constituțională, după desfășurarea alegerilor, confirmă, validează rezultatele sufragiului, iar Președintele ales depune jurământul de credință față de țară, în fața camerelor reunite ale Parlamentului.

Funcția de președinte începe de la data depunerii jurământului, presupune cel mult **două mandate** și este incompatibilă cu alte funcții publice sau private sau cu calitatea de membru al unui partid.

În domeniul politicii interne, Președintele României, potrivit *Constituției*, îndeplinește următoarele atribuții: numește prim-ministrul și Guvernul pe baza votului de încredere al Parlamentului; consultă Guvernul cu privire la problemele urgente și de importanță deosebită pentru țară; declanșează procedura referendumului, după consultarea Parlamentului; propune directorul Serviciului Român de Informații; conferă decorații, titluri de onoare, numește în funcții publice, în condițiile legii, acordă grațierea individuală etc.

În domeniul politicii externe, Președintele încheie tratate internaționale în numele României și le supune ratificării Parlamentului; acreditează și recheamă reprezentanții diplomați ai României, la propunerea Guvernului.

În domeniul apărării naționale, Președintele este comandantul forțelor armate și președintele Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

Dacă Președintele săvârșește fapte grave prin care se încalcă prevederile *Constituției*, Parlamentul poate propune suspendarea sa din funcție, iar dacă aceasta este aprobată, în cel mult 30 de zile, se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.

Nicolae Văcăroiu

(20.04.2007-23.05.2007;
președinte interimar)

Crin Antonescu

(09.07.2012-27.08.2012;
președinte interimar)

Klaus Iohannis

(2014 - ...)

Activități

1. De ce este necesar ca Președintele să depună jurământul de credință față de țară?
2. În perechi, identificați motive care să justifice faptul că Președintele, potrivit *Constituției*, nu poate fi membru al unui partid și nici nu poate îndeplini funcții publice sau private.
3. Președintele îndeplinește, potrivit *Constituției*, funcția de mediator între puterile statului. Cum ar trebui să procedeze în situația în care sindicatele amenință cu greva generală ca urmare a adoptării unor măsuri de reducere a salariilor?

Dicționar

grațiere = acțiunea de a acorda unui condamnat iertarea, parțială sau totală, în executarea pedepsei, printr-un act emis de șeful statului

incompatibil = interdicție legală ca cineva să poată ocupa simultan două funcții, două atribuții care, prin caracterul lor, sunt contradictorii

ratificare = a da valabilitate unui act, unui tratat etc. prin aprobarea sau confirmarea lui în formă autentică

validare = acțiunea de a confirma, de a recunoaște valabilitatea

Proiect - O zi într-o funcție publică

Sarcina

Proiectul propus pentru această unitate de învățare, numit generic „O zi într-o funcție publică”, vă oferă prilejul de a realiza o analiză a atribuțiilor ce trebuie îndeplinite zilnic de către persoanele investite în anumite funcții publice.

Organizare

Constituiți, la nivelul clasei, cinci-șase echipe, fiecare echipă urmând să aleagă una dintre următoarele funcții publice: primar, deputat, senator, prim-ministru, președinte sau judecător. La fel de bine puteți opta toate grupele pentru aceeași funcție. În acest caz, dacă se ia în calcul posibilitatea, decideți prin vot, astfel încât fie să asumați aceeași funcție publică, fie se va alege o altă funcție de către fiecare echipă. În cazul în care decizia va privi o aceeași funcție, încercați să alegeți un același context de realizare sau o aceeași problemă, cu scopul de a sesiza diferențele de abordare (de exemplu, „primar al orașului X”, preocupat de creșterea calității serviciului public de salubritate).

1 Decizia privind modul de realizare al proiectului

2 Analiza funcției și a problemei

3 Culegerea informațiilor necesare

4 Elaborarea soluției de rezolvare a problemei

5 Distribuirea rolurilor în echipă și asumarea lor

6 Punerea la punct a materialelor și a rolurilor

7 Elaborarea portofoliului proiectului

8 Prezentarea portofoliului proiectului

Procedura

1. Decideți, la nivelul clasei, prin vot, asupra modului de realizare a proiectului. Odată stabilită decizia, aceasta va fi asumată de toți elevii.
2. Constituiți echipele, apelând la un criteriu cât mai neutru de selectare sau, dimpotrivă, stabilind un criteriu obiectiv. De exemplu, dacă veți alege să fiți senatori și să aveți o inițiativă legislativă într-un anumit domeniu, puteți ține cont de opțiunea voastră pentru o orientare politică sau alta.
3. Analizați funcția prin apelul la legile care o reglementează, în primul rând la *Constituție*.
4. Analizați problema pe care va trebui să o abordați din perspectiva funcției asumate.
5. Colectați informațiile necesare pentru simularea funcției și posibilități de rezolvare a problemei. Puteți face acest lucru inclusiv, dacă aveți posibilitatea și în funcție de ceea ce ați ales să realizați prin proiect, prin întâlniri cu persoane reale, care ocupă acele funcții sau sunt specialiști în domeniul de care ține problema pentru care ați optat.
6. Concepeți modalitatea de rezolvare a problemei asumate, ținând seama de funcție și de posibilitățile pe care aceasta le are.
7. Concepeți și distribuiți rolurile în echipă, ținând seama de specificul problemei și de faptul că va trebui să prezentați totul în fața colegilor. De exemplu, dacă ați ales funcția de senator, atunci unul dintre voi va fi efectiv senatorul, urmând ca acesta să joace rolul respectiv și în cazul prezentării, alți colegi vor avea rolul de consilieri pe diferite probleme, un altul va putea fi un specialist independent etc. Sau, luând un alt exemplu, cum ar fi cel de judecător, va trebui să constituiți un complet de judecată (trei judecători, dintre care unul va fi președinte), alături de care va trebui să aveți un grefier, un acuzat și un procuror (sau două părți care își dispută ceva, caz în care nu mai aveți nevoie de procuror) și un avocat al apărării.
8. Pregătiți rolurile asumate și realizați materialele necesare pentru punerea în scenă și pentru portofoliu.
9. Realizați portofoliul proiectului și cel puțin o repetiție a „spectacolului” pe care va urma să îl susțineți.
10. Prezentați portofoliul și ceea ce ați pregătit pentru ilustrarea funcției alese.

PUTEREA EXECUTIVĂ

GUVERNUL

- asigură realizarea politicii interne și externe a țării
- membrii Guvernului nu sunt aleși, dar acesta este format de partidul sau coaliția de partide care deține majoritatea în Parlament
- numit de Președinte în baza obținerii votului de încredere în Parlament
- format din prim-ministru, miniștri ...

PREȘEDINTELE

- reprezintă statul român
- garant al independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării
- funcție de mediere între puterile statului și între stat și cetățeni
- comandantul forțelor armate
- ales prin vot universal, egal, direct, secret, liber exprimat
- mandat de 5 ani

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

- administrația publică centrală: ministere și alte organe de specialitate
- administrația publică locală de nivel județean: consiliu județean (ales) și prefect (numit de Guvern)
- administrația publică locală comunală și orășenească: primar (ales) și consiliu local (ales)
- nu există raporturi de subordonare între nivelurile administrației locale

PUTEREA LEGISLATIVĂ

PARLAMENTUL

- organul suprem reprezentativ al poporului român
- unica autoritate legiuitoare
- bicameral: Senatul României și Camera Deputaților
- membri aleși prin vot universal, egal, direct, secret, liber exprimat
- mandate de 4 ani

PUTEREA JUDECĂTOREASCĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- asigură aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești

MINISTERUL PUBLIC

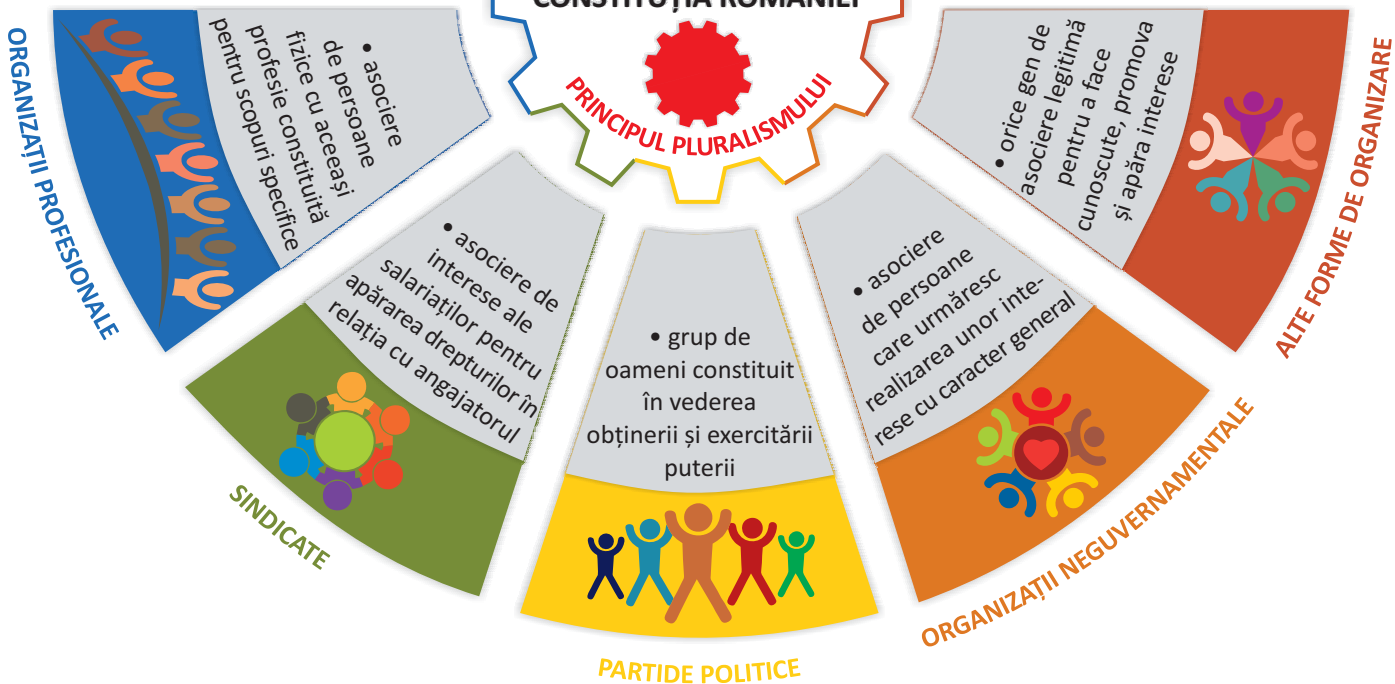
- apără ordinea de drept
- își exercită atribuțiile prin procurori

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

- garantează independența justiției
- propune judecătorii și procurorii

PRINCIPUL SEPARĂȚIEI PUTERILOR CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

PRINCIPUL PLURALISMULUI

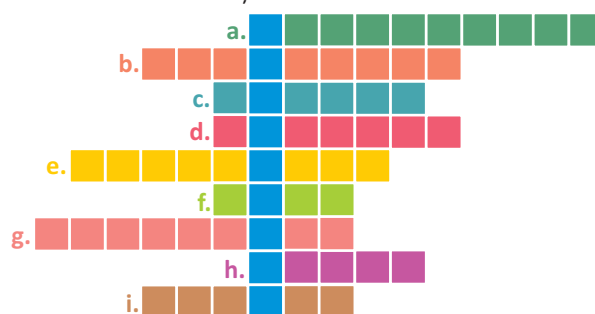

Ce am reținut?

1. Apreciază cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:
 - a. Principiul separării puterilor în stat presupune existența mai multor partide politice.
 - b. Curtea Constituțională face parte din puterea judecătorească.
 - c. Ministerul Public este subordonat Guvernului, alături de celelalte ministere.
 - d. Mandatul președintelui în țara noastră este de 4 ani.
 - e. Principiul pluralismului se concretizează și în alte forme decât partidele politice.
 - f. Senatul României este parte a puterii executive.
2. Completează rebusul alăturat:
 - a. Autoritate publică care numește prim-ministrul și Guvernul, pe baza votului de încredere al Parlamentului *sau*
 - b. Autoritate legislativă *sau*
 - c. Autoritatea executivă este reprezentată în primul rând de
 - d. La nivelul fiecărui județ, Guvernul numește un

- e. Persoana prin care se concretizează în primul rând autoritatea judecătorească se numește
- f. Pentru a ocupa o funcție precum cele de primar, senator sau deputat trebuie să fii
- g. Aplicarea legilor este atributul autorității
- h. Camera Parlamentului cu mai puțini membri se numește
- i. Rezolvarea problemelor publice ale unei comune sau ale unui oraș este asigurată de către consilierii locali și de către

Ce am înțeles?

1. Pornind de la fotografia alăturată, care a surprins trei broaște încercând să se mențină pe o creangă, imaginează-ți că acea creangă ar fi puterea, iar cele trei broaște puterile din stat. Scrie un text, oferind și un titlu adecvat, prin care să comentezi o situație în care raportul celor trei puteri din stat ar fi unul asemănător.
2. Așa cum ai putut vedea în cadrul acestei unități de învățare, la nivelul unui stat democratic funcționează numeroase autorități. *Cum apreciezi: sunt prea multe sau prea puține? S-ar putea renunța la unele dintre ele? Care ar fi cea mai importantă autoritate a statului?* În grupe de patru elevi, oferiți răspunsuri argumentate la întrebările precizate.

Cetățean activ!

Trăiești într-o comunitate locală, funcționarea sa presupunând diferite autorități publice, respectiv anumite funcții ocupate de anumiți oameni. De asemenea, comunitatea ta face parte dintr-un județ, la nivelul căruia, din câte ai putut observa, sunt organizate alte autorități. Totodată, în județul în care trăiești, cetățenii din acesta au ales la ultimele alegeri pentru Parlament anumiți senatori și deputați.

Sarcina pe care trebuie să o realizezi la finalul acestei unități de învățare, ținând cont de faptul că un cetățean

activ este un cetățean informat, este aceea de a identifica persoanele și apartenența lor politică în ceea ce privește: primarul localității, președintele Consiliului Județean, deputații și senatorii care reprezintă județul în care trăiești. Realizează o fișă cu toți aceștia. Alege una dintre persoane și obține mai multe informații în ceea ce privește activitatea sa în respectiva funcție. Completează fișa realizată cu o sinteză, organizând informațiile obținute, privind exemplul concret de reprezentant al unei autorități publice.

5

Domnia legii și puterea cetățenească

Constituția României

A fi om, având în vedere că trăim în comunități, că suntem ființe sociale, se relevă de o manieră particulară în calitatea noastră de **cetățeni**. De altfel, **drepturile omului**, cele care revin oricărei ființe umane, le exercităm în comunitățile din care facem parte, atât la nivel local, cât și la nivel național sau chiar internațional. În ceea ce privește calitatea de cetățeni ai unui stat, unele dintre aceste drepturi îmbracă o formă specifică, și anume aceea de **drepturi cetățenești**. În virtutea acestora, fiecare dintre noi are **obligația de a se implica** în deciziile care se iau de către autorități în ceea ce privește viața sa și a comunității în care trăiește, dar și în adoptarea legislației. Aceasta cu atât mai mult cu cât **condiția unui stat de drept este domnia legii**, garantată de puterea judecătorească.

Cuprins

- 5.1. Drepturi și libertăți cetățenești
- 5.2. Justiția și domnia legii
- 5.3. Elaborarea legilor și implicarea cetățenească

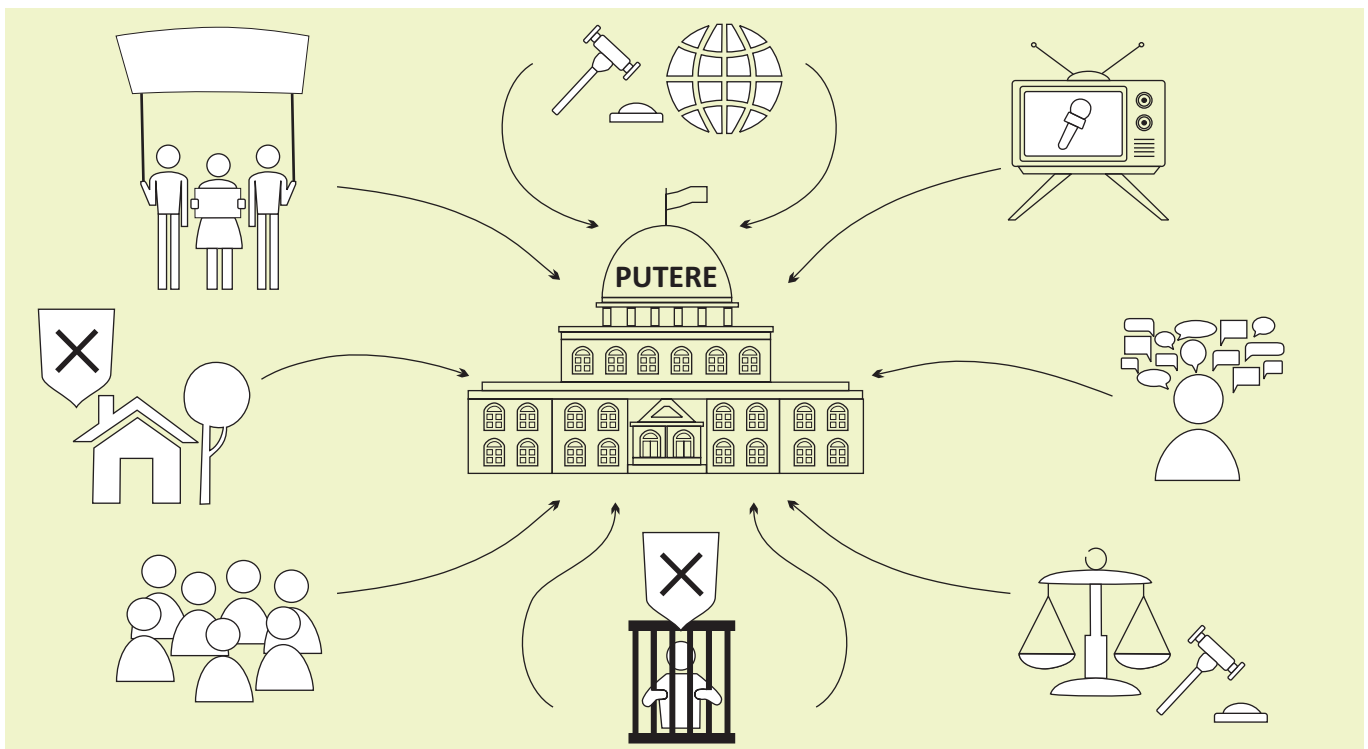
Proiect - *Delicvența juvenilă*

Sinteza

Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice.
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.

1

Drepturi și libertăți cetățenești

Multe dintre drepturile și libertățile constituționale sunt sau cel puțin pot fi exercitate pentru a ne implica în viața comunității în care trăim, respectiv pentru a ne exprima poziția în raport cu diferite aspecte și a vedea măsura în care puterea lucrează în beneficiul cetățenilor.

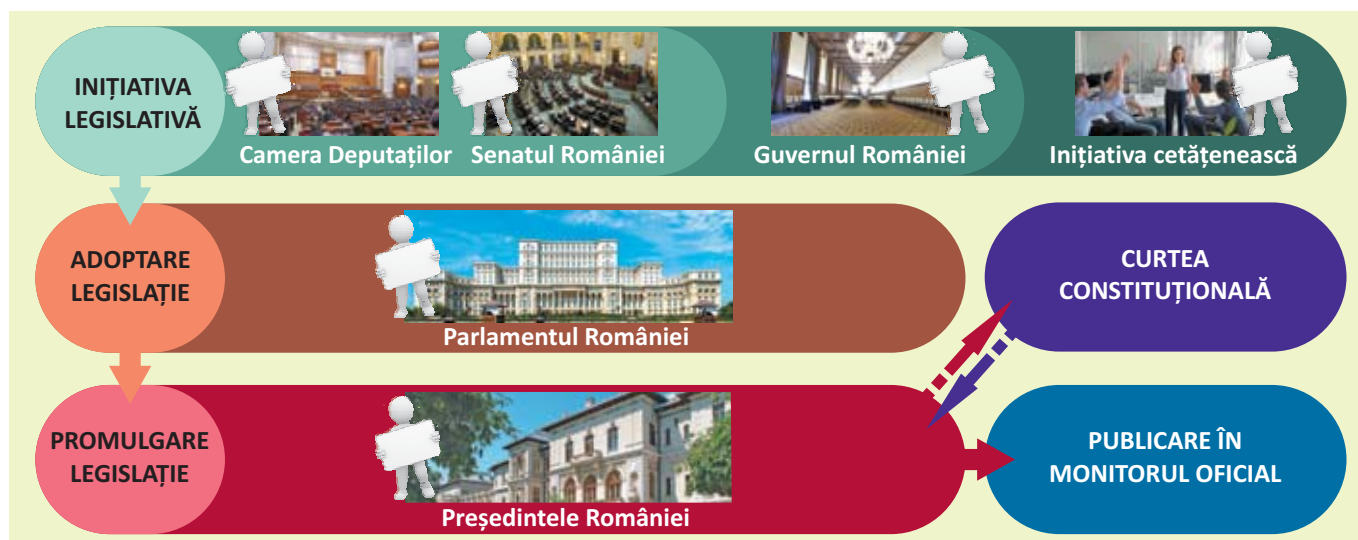

Legea, Frederick Dielman (1847-1935)
(mozaic, Biblioteca Congresului, SUA)

2

Justiția și domnia legii

Un stat în care cetățenii sunt egali în drepturi este evident un stat în care cea care guvernează de fapt este legea, în care se asigură domnia acesteia.

3

Elaborarea legilor și implicarea cetățenească

Se spune că o democrație fără implicarea cetățenilor este fără sens, acest lucru fiind valabil chiar și în cazul elaborării legilor care guvernează respectiva societate.

Activități

1. Identifică drepturile și libertățile implicate în cadrul documentului și apreciază, motivat, în fiecare caz, dacă sunt sau nu drepturi cetățenești. (*Documentul 1*)
2. Crezi că există o diferență între expresiile „domnia legii” și „domnia prin lege”? Argumentează răspunsul oferit. (*Documentul 2*)
3. Apreciază dacă procesul de elaborare a legilor, așa cum este sintetic prezentat, respectă sau nu principiul separației puterilor în stat. (*Documentul 3*)

Drepturi și libertăți cetățenești

1 Statul de drept și viața publică

Statul, după cum cunoașteți, este principala instituție politică a societății. În măsura în care, așa cum ați descoperit, **puterea statului este încadrată și limitată de drept**, se poate vorbi despre un **stat de drept**. Într-un astfel de stat, puterea guvernanților, în calitate de cetățeni egali cu orice alt cetățean, se subordonează strict normelor juridice în vigoare. Ei nu sunt deasupra legii, ci, aflați într-o funcție temporară, nu fac decât să o exercite pe aceasta în limitele dreptului. Astfel expresia de „*stat de drept*” arată că **puterea statului se exprimă doar în și prin drept**, în și prin lege.

Desigur, aceasta nu înseamnă că statul se va îngriji doar de existența unor legi și de buna funcționare a acestora, ci are o deosebită relevanță și sensul în care „împing” societatea acele legi, într-un stat de drept acesta fiind **drepturile omului**.

Deși prevăzute de documente internaționale, drepturile omului, protecția și promovarea lor, sunt înainte de toate activități naționale, ceea ce înseamnă că importanța lor trebuie subliniată în mod deosebit.

Prin *Constituție* acesta este și cazul României, textul fundamental al statului nostru, generos din acest punct de vedere, consacrand **peste treizeci de drepturi și libertăți** și doar **patru îndatoriri fundamentale**.

O lectură atentă a textului constituțional va arăta însă foarte repede că îndatorirea de a ne exercita drepturile și libertățile cu bună-credință și în limita recunoașterii aceluiași drepturi oricărui alt cetățean subliniază pe deplin faptul că **ne putem realiza drepturile și libertățile doar în comun**, în calitate de participanți la viața unei comunități. Aceasta face ca **viața publică** să fie deosebit de importantă pentru condiția fiecăruia dintre noi.

Activități

1. Funcționarea unui stat ca *stat de drept* depinde în mare măsură de viața publică a societății respective. În perechi, identificați două aspecte care ilustrează o astfel de condiționare.
2. Pentru a avea un stat de drept este suficient să existe legi și acestea să fie respectate? Oferă un răspuns argumentat la această întrebare.

2 Drepturile omului și libertățile publice

Prin „*drepturi ale omului*” înțelegem drepturile oricărei persoane care se află în spațiul suveranității unui stat, indiferent de raportul său cu statul respectiv (cetățean cu sau fără exercițiul tuturor drepturilor, apatrid, refugiat sau străin). Între drepturile omului este însă evident că unele nu se pot manifesta decât în relație directă cu un anumit stat, cu atât mai mult cu cât ținem seama de faptul că ele presupun un spațiu public de manifestare, reglementat într-un anumit mod.

De exemplu, potrivit *Declarației Universale a Drepturilor Omului*, orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică, iar *Constituția României* recunoaște libertatea întrunirilor și dreptul de asociere. O lectură a acelor articole va arăta însă că în ceea ce privește dreptul de asociere se precizează anumite forme de asociere, reglementate din punct de vedere legal, în timp ce altele sunt interzise sau la care este limitat accesul anumitor categorii de cetățeni. Cu alte cuvinte, drepturile omului, care se pot realiza doar într-un stat, dobândesc o anumită formă în ceea ce privește exercitarea lor publică.

Astfel, exercițiul drepturilor pe care le avem cunoaște diferența între o manifestare strict privată și o manifestare publică, vorbindu-se în acest ultim caz de **libertăți publice**.

Protest sindical în Belgia (2018) împotriva măsurilor de reformare a sistemului de pensii (sindicatul este una dintre formele de asociere prin care cetățenii, în acest caz cei care au statutul de salariați, își pot apăra și promova drepturile și interesele)

Activități

1. Identifică trei motive pentru care dreptul de asociere este garantat într-un stat de drept.

3 Libertățile publice și drepturile cetățenești

Orice persoană prezentă pe teritoriul unui stat beneficiază în aceeași măsură de libertățile publice? Evident, răspunsul nu este decât unul negativ.

Fiecare stat își afirmă și pretinde să i se recunoască suveranitatea (manifestarea autorității asupra unui anumit teritoriu și un anumit grup de oameni). Ținând cont de acest aspect, prin drepturile omului vom înțelege atunci drepturile care revin oricărei persoane aflate în spațiul suveranității sale, indiferent de raportul său cu statul respectiv (dreptul la viață este de recunoscut și de respectat în orice condiții și oriunde). Mai mult, orice persoană își poate exprima în mod liber opiniile, libertatea publică de exprimare fiind garantată într-un stat de drept, ceea ce înseamnă că libertățile publice sunt de asemenea recunoscute, în parte, oricărei persoane (în forma particulară a statului respectiv; de exemplu, în România, *Constituția* interzice defăimarea țării și a națiunii).

Libertățile publice nu sunt însă recunoscute în totalitate oricărei persoane, ci unele dintre acestea revin doar cetățenilor. În acest caz vorbim despre **drepturi cetățenești**. Astfel de drepturi, cum ar fi drepturile electorale, dreptul de a candida și de a ocupa anumite funcții publice etc., **sunt rezervate și pot fi exercitate exclusiv de cetățenii statului respectiv**.

Activități

1. Faptul că unele drepturi și libertăți sunt limitate, la nivelul unui stat, chiar și în cazul celor democratice, în ceea ce privește manifestarea publică, iar altele revin doar cetățenilor statului este un fapt pozitiv sau negativ? Prin ce anume?

Dicționar

apatrid = persoană care a pierdut cetățenia țării sale, dar nu a dobândit-o nici pe cea a unui alt stat
defăimare = acțiunea de a vorbi de rău pe cineva sau despre ceva; desconsiderare; calomniere

4 Participarea publică

Existența drepturilor cetățenești presupune exercitarea acestora, respectiv **implicarea în problemele comunității** în care trăim, fie că este cea locală, județeană, națională sau, prin aderarea României la Uniunea Europeană, cea europeană. **A fi cetățean înseamnă a participa la viața publică a comunității.**

Participarea publică a cetățenilor la actul de guvernare nu se face doar cu ocazia proceselor electorale în care sunt aleși reprezentanții de un nivel sau altul, ci este un proces continuu. Desigur, realizarea sa efectivă depinde, pe de o parte, de posibilitățile legale oferite cetățenilor pentru a se implica, iar pe de altă parte, de implicarea efectivă a acestora.

În acest sens, este de subliniat că România este printre puținele țări care au o lege specială dedicată consultării publice a cetățenilor în legătură cu politicile publice (adoptarea deciziilor cu privire la programe care își propun să modifice anumite aspecte în scopul rezolvării unor probleme cu care societatea, la diferite niveluri, se confruntă). Astfel, *Legea transparenței decizionale* (nr. 52 din anul 2003) solicită instituțiilor publice să fie transparente în ceea ce privește deciziile adoptate și chiar să îi consulte în mod obligatoriu pe cetățeni. O altă lege în favoarea participării publice este cea a *liberului acces la informațiile de interes public* (nr. 544 din anul 2001), în baza căreia orice autoritate publică este obligată să pună la dispoziția cetățenilor informații cu privire la activitatea sa.

Evident, exercițiul efectiv al acestor drepturi cetățenești depinde de fiecare în parte. În acest sens, se face diferența între trei tipuri de „*buni cetățeni*” (fiecare nivel le presupune pe cele precedente): **cetățeanul responsabil** (respectă legile și își plătește taxele), **cetățeanul participativ** (participă activ la viața comunității, la consultările publice etc.) și **cetățeanul implicat** (cel care observă problemele din societate și, alături de alți cetățeni, încearcă să se implice în rezolvarea acestora).

Activități

1. *A fi cetățean implicat în mod obligatoriu participarea la viața comunității*. Construiește un argument pro sau contra acestei afirmații. Compară propriul argument cu cele ale colegilor și, dacă este cazul, reformulează-l pe cel propriu.
2. În finalul documentului, se face diferența între trei tipuri de „*buni cetățeni*”. Pornind de la această idee, în grupe de patru elevi, realizați o clasificare, o „scară” a cetățeniei care să acopere cât mai multe dintre situațiile existente într-o societate democratică. Prezentați în plenumul clasei propriile concluzii și dezbateți rezultatele la care ați ajuns.

Justiția și domnia legii

1 Justiția și domnia legii

Justiția este reprezentată frecvent prin zeița *Themis*, zeița greacă a dreptății, legată la ochi și ținând într-o mână o balanță, iar în cealaltă o sabie. Acest mod de reprezentare vrea să sugereze că, pe de o parte, **justiția este puternică**, iar pe de altă parte, este nepărtinitoare, **aceeași pentru toți**.

Înfăptuirea justiției înseamnă, de fapt, încercarea de a face dreptate prin aplicarea legii și potrivit cu aceasta. Iar a face dreptate înseamnă a respecta și a proteja drepturile și libertățile oricărei persoane.

Acolo unde înfăptuirea justiției se realizează de o astfel de manieră, **statul și dreptul**, așa cum am văzut deja, sunt strâns legate, **se sprijină și se condiționează reciproc**. Statul, prin autoritățile sale, creează dreptul, iar el funcționează doar în cadrele acestuia, caz în care avem de-a face cu ceea ce se numește un **stat de drept**.

Într-un stat democratic, sursa puterii este poporul și aparține acestuia, iar cele trei puteri – legislativă, executivă și judecătorească, separate și aflate în echilibru, îndeplinesc diferite funcții ale statului. Modul în care aceste funcții se realizează este însă dictat doar de lege, ceea ce înseamnă că **cea care în cele din urmă asigură domnia legii este justiția**.

Domnia legii nu înseamnă însă *domnia prin lege*, o astfel de situație însemnând de fapt că legile nu sunt adoptate în interesul protejării drepturilor și libertăților oricărei persoane, ci ele sunt în puterea doar anumitor membri ai societății. Evident, într-o astfel de situație, separația puterilor în statul respectiv nu este, de fapt, reală, ci doar iluzorie.

Iar ca să ne dăm seama de diferență am putea aminti exemplul Președintelui Parlamentului din Vanuatu, un mic stat din Oceania. Acesta, condamnat pentru corupție, s-a autografiat în timp ce ținea locul Președintelui țării. Potrivit Constituției țării, acțiunea a fost legală, dar evident în contradicție cu ceea ce justiția decisese a fi drept.

Activități

1. Ești de acord cu ideea că singura garanție a statului de drept este justiția? Construiește un argument pro sau contra acestei idei. Prezentați argumentele și realizați o sinteză a acestora.

2 În ce mod justiția?

Activități

1. Imaginile prezintă diferite moduri de abordare a justiției. În grupe de elevi, stabiliți dacă în astfel de situații se realizează dreptatea. În măsura în care răspunsul este unul negativ, precizați dificultățile sugerate de fiecare imagine. Dacă răspunsul este afirmativ, detaliați în ce mod dreptatea se poate realiza în fiecare caz.

3 Sistemul de justiție din România

Justiția se înfăptuiește în numele legii. Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.
Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii

TIPURI DE INSTANȚE

Înalta Curte de Casație și Justiție

- este singura instanță supremă care funcționează în România;
- judecă în recurs și în primă instanță anumite cauze penale;

Judecătorii

- instanțe organizate în județe și în sectoarele municipiului București;
- judecă orice cauză care nu este trimisă la o instanță superioară;

Tribunale

- organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București;
- judecă în primă instanță, în apel și în recurs;

Curți de Apel

- organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București;
- judecă în primă instanță anumite cauze penale, dar numai în apel și recurs în cauzele civile.

TIPURI DE CAUZE

PENALE

- soluționează conflictele care privesc valori ale statului, așa încât părțile sunt statul (prin procurori) și cei care au atentat la aceste valori (viața, proprietatea sau sănătatea unei persoane, siguranța și ordinea publică, bunul mers al instituțiilor etc.);

CIVILE

- soluționează conflictele care privesc valori personale (moștenire, reputație, divorț, interese de afaceri etc.);

CONTENCIOS ADMINISTRATIV

- soluționează conflictele care privesc valori publice, legate de aplicarea legii de către instituții (decizii administrative, obligații ale instituțiilor față de persoană etc.).

Instanța de judecată

... organ de stat prin intermediul căruia se înfăptuiește justiția și se exercită puterea judecătorească.

Judecător

... magistratul care are atribuții de a soluționa cauze penale, civile și administrative în cadrul unei instanțe judecătorești.

Procuror

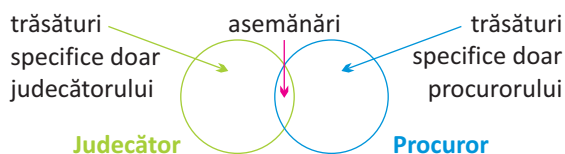
... magistrat care își îndeplinește atribuțiile în cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, în scopul apărării intereselor generale ale societății și a ordinii de drept.

Ministerul Public

... organ de stat constituit din parchete care reprezintă, în activitatea judiciară, interesele generale ale societății și apără ordinea de drept.

Activități

1. Ministerul Public, potrivit *Constituției*, este parte a autorității judecătorești, dar activitatea procurorilor se desfășoară sub „*autoritatea ministrului justiției*”. Discutați în perechi și stabiliți dacă acest lucru înseamnă sau nu o subordonare față de puterea executivă.
2. Dobândește mai multe informații despre profesiile de judecător, respectiv procuror, și realizează o comparație, folosind metoda diagramelor.

Lucrăm împreună!

Dacă una dintre întrebările specifice copilăriei, la o anumită vârstă, era „*De ce?*”, în adolescență, la care veți ajunge nu peste mult timp, devine destul de frecventă întrebarea „*Ce se întâmplă dacă...?*”. Se poate aprecia că unul dintre motivele delincvenței juvenile, adică ale situațiilor în care persoanele sub 18 ani încalcă legea, este încercarea de a experimenta lucruri noi și de a vedea ce se întâmplă? Organizați în grupe de patru elevi, identificați patru posibile cauze ale delincvenței juvenile și, pentru fiecare situație, precizați o modalitate de acțiune care ar putea să preîntâmpine o astfel de situație. Prezentați colegilor concluziile la care ați ajuns.

Elaborarea legilor și implicarea cetățenească

1 Inițiativa legislativă cetățenească în contextul procesului legislativ

Parlamentul Român, după cum precizează *Constituția*, este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare. Dreptul de inițiativă legislativă aparține însă, în anumite condiții, și puterii executive, dar și cetățenilor.

Activități

1. Organizați-vă în grupe de patru elevi și analizați locul inițiativei cetățenești în procesul de elaborare a legilor. Ținând cont de cele constatate, apreciați

care sunt șansele de reușită ale unei astfel de inițiative. Credeți că ar trebui modificat ceva sau soluția existentă este bună?

2 Consultarea publică

Într-o democrație cu adevărat funcțională, legile sunt cele care domnesc, ceea ce înseamnă că cetățenii trebuie să acorde cea mai mare atenție proceselor de elaborare și de adoptare a acestora. În acest sens, pentru a sublinia necesitatea participării cetățenilor la tot ceea ce va avea efecte, în cele din urmă, asupra propriilor vieți, a fost creat termenul de *democrație participativă*. Democrația participativă este aceea în care se urmărește aducerea deciziilor cât mai aproape de beneficiari, care sunt informați și consultați asupra modului de gestionare a autorității și a resurselor publice.

Cu alte cuvinte, în afara inițiativei legislative cetățenești, în majoritatea democrațiilor dificil de pus în practică, acesta fiind și cazul României, se încearcă punerea la dispoziția cetățenilor și a altor modalități de participare la adoptarea legilor și a deciziilor.

Tocmai în acest scop, și anume dezvoltarea și susținerea implicării cetățenilor în actul de guvernare, în țara noastră a fost adoptată, în 2003, *Legea nr. 52 privind transparența în administrația publică*. Aceasta, așa cum se poate observa din articolele citate alăturat, are un caracter suficient de cuprinzător pentru ca cei interesați să se poate implica în elaborarea actelor normative la oricare nivel. Desigur, acest lucru în măsura în care autoritățile publice în cauză organizează, pentru fiecare act normativ, cadrul în care această participare devine posibilă, în practică întâmplându-se adesea ca actele normative să fie elaborate și adoptate fără a mai fi trecute printr-un astfel de proces.

Art. 1

- (1) Prezenta lege stabilește regulile procedurale minimale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, alese sau numite (...).
- (2) Legea are drept scop:
 - a) să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean (...);
 - b) să implice participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative și în procesul de elaborare a actelor normative;
 - c) să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice.

Art. 2

Principiile care stau la baza prezentei legi sunt următoarele:

- a) informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public (...), precum și asupra proiectelor de acte normative;
- b) consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative;
- c) participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, cu respectarea următoarelor reguli:
 1. ședințele și dezbaterile (...) sunt publice (...).
(*Legea nr. 52 din anul 2003 privind transparența în administrația publică*)

Activități

1. Identifică în articolele citate din *Legea nr. 52* cele trei niveluri posibile ale implicării cetățenilor.
2. În perechi, căutați și accesați site-ul unui minister, al unui consiliu județean sau al unui consiliu local și descoperiți un act normativ care este supus unui proces de consultare publică. Identificați actul despre care este vorba și măsura în care procesul de consultare publică organizat respectă principiile afirmate de *Legea nr. 52*. Prezentați concluziile la care ați ajuns în plenul clasei.

Dezbateri deschise

Crezi că este necesar, în calitate de simpli cetățeni, să ne implicăm în problemele comunității, locale sau centrale? Această întrebare este de formulat cu atât mai mult cu cât adesea se exprimă opinia că orice ar face simplul cetățean, deciziile sunt luate oricum de alții, de cei care dețin puterea, așa cum dictează interesele lor. Organizați o dezbateri în care să puneți în discuție relevanța implicării simplilor cetățeni în deciziile care se iau de puterea politică în ceea ce îi privește.

Dicționar

amendament = propunere de modificare pentru un proiect de act normativ sau de tratat

Consiliul Legislativ = organ consultativ de specialitate al Parlamentului României, care are sarcina de a aviza proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii

legislații și de a ține evidența oficială a legislației României

dialog social = cadru (legal) de comunicare între autoritățile administrației publice, sindicate (sau reprezentanți ai angajaților) și angajatori (organizați aceștia, uneori, în patronate)

3 Advocacy

Inițiativa legislativă cetățenească nu este un proces ușor de derulat, așa încât astfel de acțiuni, chiar dacă legale, se realizează destul de rar.

Dar înseamnă acest lucru faptul că cetățenii nu au nicio posibilitate în a determina apariția sau modificarea unor acte normative, așa încât acestea să răspundă mai bine nevoilor și intereselor lor?

Răspunsul este unul negativ. Una dintre posibilitățile existente este ceea ce se numește *advocacy* (utilizăm aici cuvântul din limba engleză, niciuna dintre variantele de traducere în limba română nereușind să acopere cu adevărat sensul de față). Cuvântul „*advocacy*” provine de la latinescul „*advocare*”, care înseamnă „a cere ajutor”. În zilele noastre, a păstrat în esență același înțeles (cuvântul „*avocat*” provine din același cuvânt latin, semnificația sa fiind aceea de profesionist care acordă asistență juridică).

Ținând seama de complexitatea lumii în care trăim, *advocacy* nu se mai reduce la un simplu ajutor, nici doar la susținerea a ceva, ci este un proces. Acesta va avea ca obiectiv punerea unei probleme pe ordinea de zi, identificarea unei soluții pentru această problemă și oferirea de sprijin atât pentru problemă, cât și pentru soluția acesteia.

Astfel, printr-o campanie bine pusă la punct, un grup de inițiativă poate convinge opinia publică și mai ales decidenții că acea problemă este de interes, că merită să fie luată în calcul și căutate cele mai adecvate soluții.

Un demers de *advocacy*, în măsura în care apreciem că puterea este capacitatea de a convinge pe cineva (în cazul nostru, o autoritate sau o instituție) să facă un anumit lucru, se dovedește astfel un „joc” de putere în care cei cu mai puțină influență câștigă putere să-i influențeze pe cei care dețin puterea, astfel încât interesele lor legitime să fie satisfăcute.

Cine sunteți?

Primul pas este clarificarea a ceea ce reprezentați, fie că vorbim despre o singură persoană, despre un grup, despre o organizație sau despre o coalitie.

Ce vreți?

Următorul pas este să stabiliți care este „ținta” acțiunii voastre. În această măsură veți ști ce să cereți, cui să cereți, cine vă poate ajuta, care sunt efectele a ceea ce cereți etc.

Cine decide?

Aveți o „țintă”, așa încât știți de cine depinde rezolvarea problemei. Clarificați la nivel de persoană cine este responsabil și cui trebuie (puteți) să vă adresați.

Cine ajută?

Orice problemă devine cu atât mai ușor de rezolvat cu cât sprijinul și susținerea sunt mai mari. Cu atât mai mult este cazul atunci când scopul este adoptarea sau modificarea unei legi.

Cum veți face?

Atingerea „țintei” presupune o strategie, respectiv acțiunile concrete prin care problema va deveni una de interes, va fi luată în discuție, iar în cele din urmă va fi adoptată o decizie.

Activități

1. Compară acest tip de demers cetățenesc cu inițiativa legislativă cetățenească. Care crezi că are mai mari șanse de reușită? Identifică trei motive care sunt în favoarea răspunsului tău.

Dicționar

acronim = cuvânt format din prima sau primele litere ale cuvintelor dintr-o sintagmă, dintr-o expresie, dintr-un titlu etc.

Poți mai mult...

Organizați în grupe de patru elevi, accesați site-ul organizației „*Centrul de Resurse pentru participarea publică*” (care utilizează, tocmai pentru a sugera scopul său, acronimul „*CeRe*”), una dintre organizațiile din România care inițiază și sprijină campanii de *advocacy*. Informați-vă cu privire la activitatea acestei organizații, la acțiunile realizate, precum și la resursele puse la dispoziție. Alegeți o acțiune sau o resursă și realizați o scurtă prezentare a sa pe care să o susțineți în plenul clasei.

Proiect - Delicvența juvenilă

Sarcina

Proiectul pe care vi-l propunem la finalul acestei unități de învățare dorește să aducă în atenția voastră, în timp ce aprofundați funcționarea sistemului de justiție din România, o problemă prezentă în societate, și anume, după cum spune și titlul, *delicvența juvenilă* (acele comportamente ale minorilor care contravin legii).

Organizare

Realizarea proiectului va porni de la următorul caz:

„Leonard este un adolescent de 15 ani, elev de liceu. Deși inteligent, este cunoscut ca o fire violentă, având obiceiul de a pretinde de la colegii săi (unitatea de învățământ are și clase de gimnaziu) mici sume de bani. Într-o zi, în timp ce făcea acest lucru cu un elev de gimnaziu, fratele mai mare al acestuia, licean și el, îi sare în apărare. Leonard ripostează, loviturile sale conducând la internarea în spital pentru trei zile a liceanului.”

Constituiți, în scopul realizării proiectului, trei grupe, fiecare dintre acestea urmând să își asume alte activități.

1 Constituirea grupelor

2 Analiza problemei (din perspectiva grupei)

3 Culegerea informațiilor necesare

4 Stabilirea scenariului și a rolurilor

5 Distribuirea rolurilor în echipă și asumarea lor

6 Punerea la punct a materialelor și a rolurilor

7 Elaborarea portofoliului proiectului

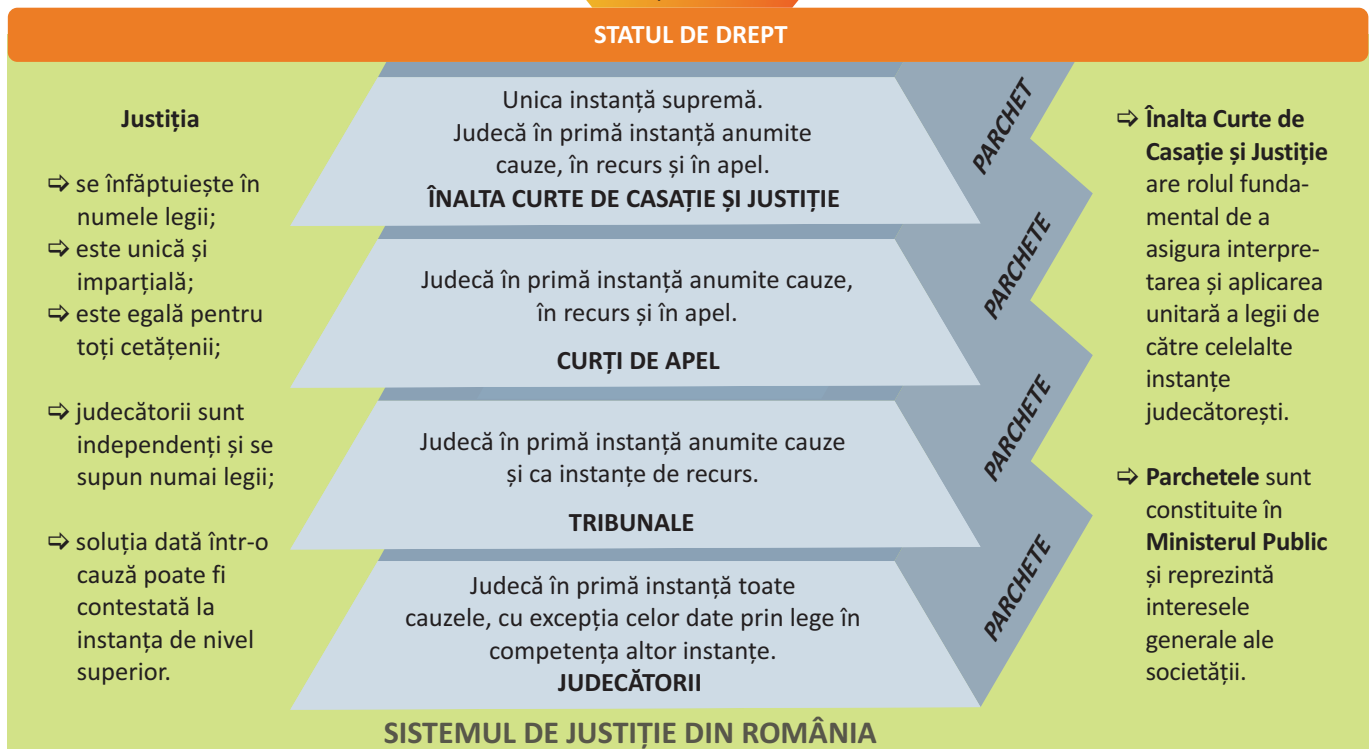
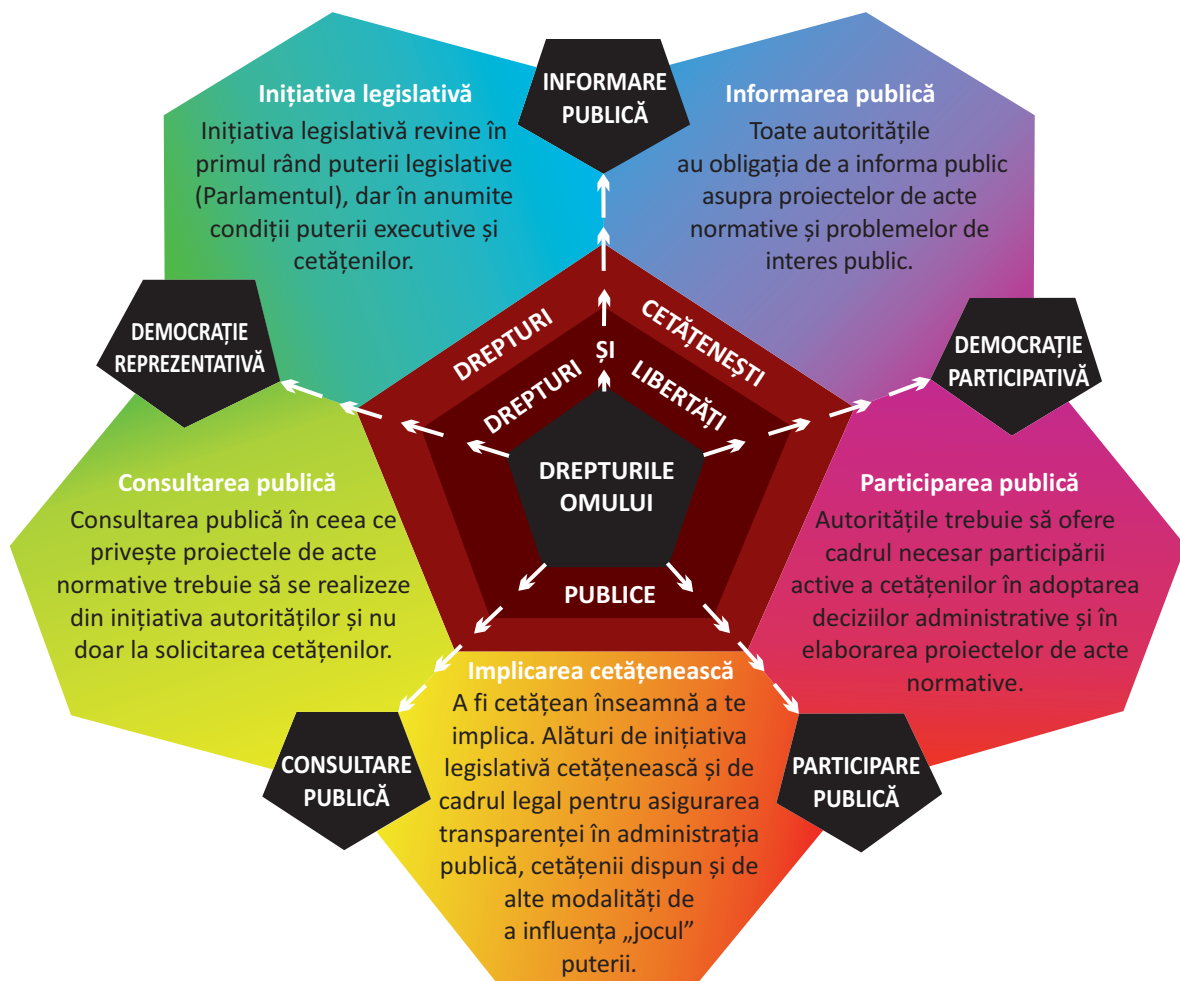

8 Prezentarea portofoliului proiectului

Procedura

1. Constituiți trei grupe: „Justiția”, „Acuzarea” și „Apărarea”. Prima dintre grupe va investiga din punctul de vedere al judecătorilor cazul, urmând ca dintre membri să se constituie și completul de judecată. A doua grupă va investiga din punctul de vedere al procurorilor cazul, ca apărători ai ordinii în societate. A treia grupă va încerca să detalieze situația „acuzatului”, unul dintre roluri fiind chiar cel al lui Leonard, și să pună la punct apărarea, inclusiv prin implicarea rolului de „avocat”.
2. Analizați problema din punctul de vedere al sarcinii grupei și stabiliți informațiile pe care ar fi necesar să le colectați.
3. Culegeți informațiile necesare și sistematizați-le, ținând cont de faptul că fiecare grupă va realiza un portofoliu propriu.
4. Stabiliți rolurile care urmează a fi puse la punct și sarcinile ce trebuie realizate (desigur, în funcție de mărimea grupei, este posibil ca rolurile necesare să fie mai puține decât numărul membrilor, ceea ce înseamnă că ceilalți vor acorda sprijin și vor asuma activitățile legate de realizarea portofoliului).
5. Stabiliți scenariul pe care urmează să îl jucați. Este recomandat ca simularea pe care o veți realiza, aceea a unui proces în instanță, să o puneți la punct în ceea ce privește modul de desfășurare prin colaborare cu celelalte grupe.
6. Pregătiți rolurile asumate și realizați sarcinile proiectate în ceea ce privește portofoliul. Exersați sceneta din punctul de vedere al grupei și realizați materialele necesare atât pentru aceasta, cât și pentru portofoliu.
7. Puneți la punct forma finală a portofoliului proiectului.
8. Jucați sceneta pusă la punct, colegii care nu au roluri directe în simularea procesului în instanță urmând să constituie publicul.
9. Prezentați, fiecare grupă, propriul portofoliu.
10. Dezbateți, în mod deschis, problema delicvenței juvenile, încercând să identificați factori premergători (fapte predelicvente) și cauze ale sale, precum și posibile modalități de intervenție care să o preîntâmpine.

Sinteza

Ce am reținut?

1. Apreciază cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:
 - a. Singura posibilitate de intervenție a cetățenilor în procesul legislativ este inițiativa legislativă cetățenească.
 - b. Soluția dată într-o cauză de o instanță, indiferent de nivelul său, nu mai poate fi atacată.
 - c. Unica autoritate legiuitoare a statului Român este Parlamentul României.
 - d. Într-un stat de drept, garanția domniei legii revine, în cele din urmă, puterii judecătorești.
 - e. Drepturile fundamentale ale omului revin oricărei persoane aflate în spațiul suveranității unui stat, indiferent de raporturile sale cu acel stat.
 - f. A fi cetățean înseamnă a participa la viața publică a statului respectiv.
2. Completează, **în mod corect**, enunțurile următoare:
 - a. Într-un stat de drept, puterea statului se exprimă doar în și prin ...
 - b. Drepturile omului se pot realiza doar într-un ...
 - c. Magistratul care are atribuții de a soluționa cauze penale, civile și administrative în cadrul unei instanțe judecătorești se numește ...
 - d. ... se poate defini drept capacitatea de a convinge pe cineva să facă un anumit lucru.
 - e. Instanța juridică supremă din România este ...
 - f. Magistratul care are ca scop al activității sale apărarea intereselor generale ale societății și a ordinii de drept în stat se numește ...
3. Drepturile care pot fi exercitate exclusiv de cetățenii unui stat sunt:
 - a. drepturile și libertățile omului;
 - b. drepturile și libertățile publice;
 - c. drepturile și libertățile juridice;
 - d. drepturile și libertățile cetățenești.
4. În România, dreptul de inițiativă legislativă revine:
 - a. doar puterii legislative;
 - b. puterii legislative și puterii executive;
 - c. puterii legislative și cetățenilor;
 - d. puterii legislative, puterii executive și cetățenilor.

Ce am înțeles?

1. Organizați-vă în perechi de patru elevi și analizați termenii de „democrație reprezentativă” și „democrație participativă”, încercând să puneți în evidență diferențe și asemănări. Pornind de la ceea ce ați descoperit, decideți argumentat dacă democrația participativă poate reprezenta un nivel superior de dezvoltare al democrației

reprezentative. Dacă răspunsul este afirmativ, încercați să identificați și modalități în care acest lucru s-ar putea realiza. Sintetizați întregul demers printr-un poster și afișați-l în sala de clasă. Într-un moment de comun acord stabilit, prezentați posterele realizate, precum și concluziile la care ați ajuns în urma discuțiilor.

Cetățean activ!

Comunitățile în care trăim, atât cele locale, cât și cele naționale, nu sunt identice din punctul de vedere al implicării cetățenilor în problemele acestora. Investighează, timp de o săptămână, acest aspect în

propria ta comunitate, încercând să descoperi, în primul rând prin discuții cu părinții sau cu factori responsabili, un exemplu de inițiativă cetățenească (nu este necesar să fie legislativă). Realizează o scurtă prezentare a inițiativei.

6

Cetățenia activă

Conceptul de *democrație*, înțeles ca mod de guvernământ al poporului, de către popor și pentru popor, ar fi lipsit de conținut în absența poporului, a implicării cetățenilor, a participării civice active și responsabile a acestora, în forme variate, la viața comunității. Ca atare, în democrațiile contemporane, tocmai pentru a sublinia necesitatea participării cetățenilor, în mod conștient și critic, în toate aspectele vieții în cadrul unei comunități, fie ea locală sau națională, s-a impus într-o tot mai mare măsură termenul de **cetățenie activă**. Prin acesta se încearcă, în cele din urmă, să se sublinieze că „viața” unei democrații depinde de cetățenii săi. Desigur, ținând cont de faptul că democrațiile contemporane sunt democrații reprezentative, una dintre cele mai importante dimensiuni ale implicării este cea politică, chiar și la un nivel elementar precum acela de a participa la alegeri.

Cuprins

- 6.1. Implicarea civică
- 6.2. Formarea opiniei publice și societatea civilă
- 6.3. Alegerile și votul

Proiect - *Candidat*

Sinteza

Ce am reținut? • Ce am înțeles? • Cetățean activ!

Competențe specifice

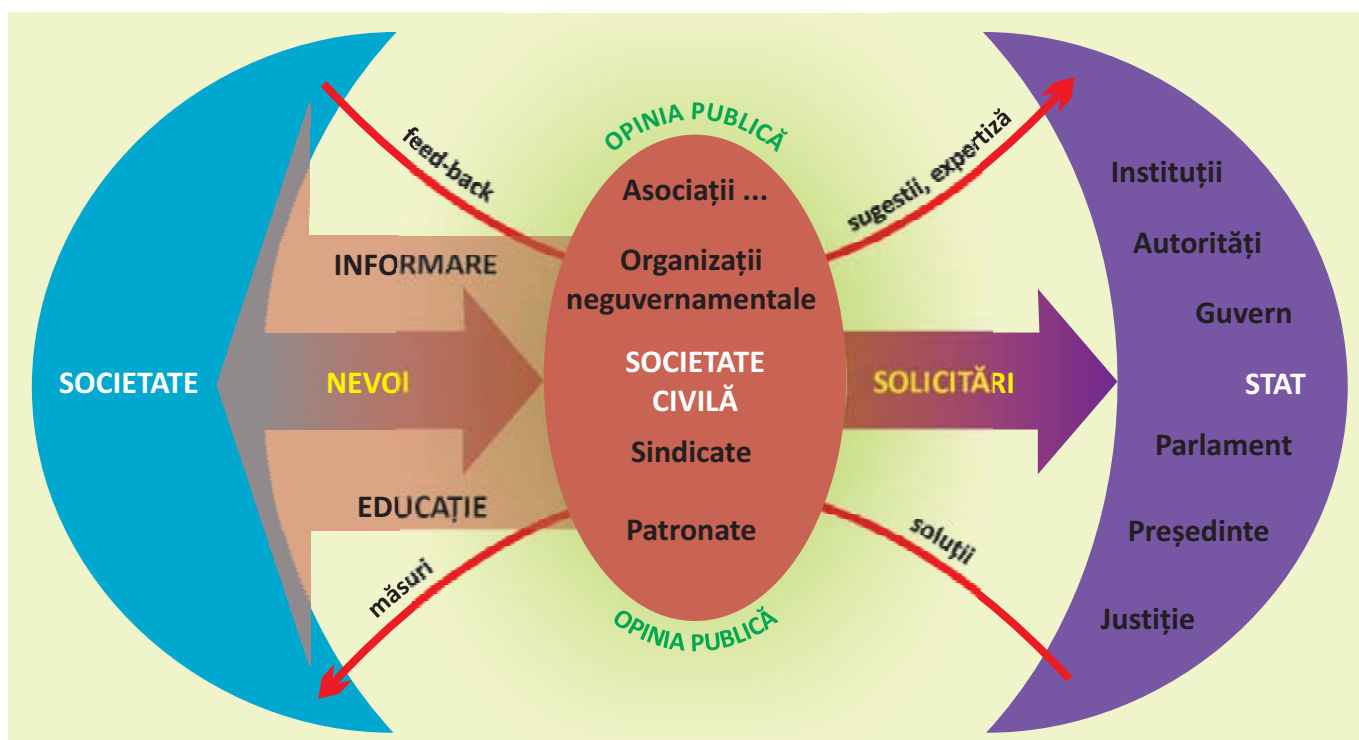
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.
- 3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean.
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune.

1

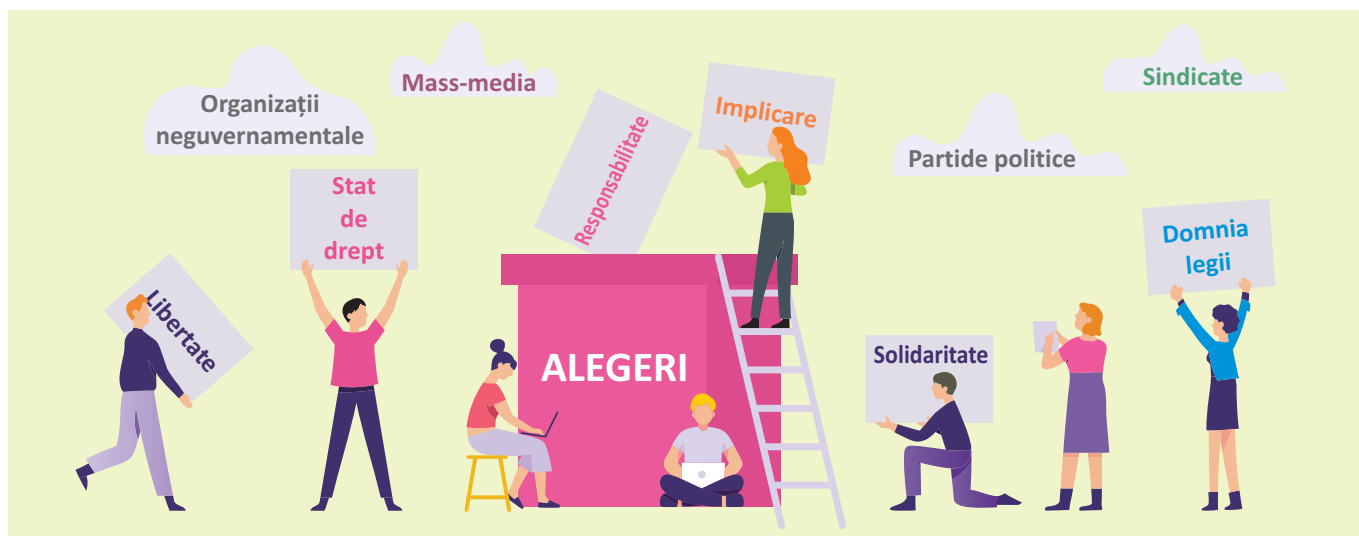
Implicarea civică

Landsgemeinde (în traducere literară, „comunitate rurală”), adunările cantonale, care se mențin în unele cantoane elvețiene, sunt o formă contemporană de democrație directă. În imagine, adunarea din cantonul Glarus (Elveția, 7 mai 2006).

2 Formarea opiniei publice și societatea civilă

Existența societății civile exprimă manifestarea solidarității între membrii unei societăți, astfel încât aceștia ajung să se constituie în grupuri capabile de o reacție comună. Acest lucru înseamnă totodată coagularea anumitor opinii comune.

3 Alegerile și votul

Democrațiile reprezentative presupun ca manifestare importantă a calității de cetățean participarea la activitatea politică, fie doar și în cea mai simplă formă, respectiv aceea a implicării în alegerea reprezentanților prin participarea la alegeri și acordarea votului propriu.

Activități

1. Pornind de la ceea ce sugerează imaginea (manifestarea democrației directe), realizează o listă cu patru trăsături pe care ar trebui să le aibă un *cetățean activ*. Compară propriile trăsături cu cele notate de colegi. (*Documentul 1*)
2. Potrivit reprezentării grafice propuse, opinia publică se cristalizează la nivelul societății civile. Discutați în plenumul clasei dacă în formarea sa au un rol important și alți factori din societate. (*Documentul 2*)
3. Apreciază motivat dacă poți avea calitatea de „cetățean activ” fără a participa la alegerea reprezentanților. (*Documentul 3*)

Implicarea civică

1 Cetățenia activă

Cetățenia, așa cum trebuie să o înțelegem astăzi, desemnează nu numai **apartenența persoanei la un stat**, cel care îi garantează anumite drepturi, corelat acestora având anumite îndatoriri, ci și **participarea sa la viața publică**. Astfel, se poate aprecia faptul că cetățenia implică mai multe dimensiuni: **dimensiunea civică** (drepturile civile), **dimensiunea politică** (participarea la exercitarea puterii politice), **dimensiunea socială** (repartizarea bunăstării și a pozițiilor sociale) și **dimensiunea juridică** (protejarea cetățenilor în raport cu deținătorii puterii).

Democrația participativă este un proces cu accent pe participarea largă a cetățenilor în funcționarea sistemelor politice. Desigur, toate tipurile de democrație depind de participarea cetățenilor, cel puțin la momentul alegerilor, dar democrația participativă presupune crearea de oportunități pentru toți membrii societății de a contribui la luarea deciziilor.

A crea oportunități de participare la toate nivelurile înseamnă că o astfel de posibilitate este oferită oricui, chiar și celor care nu au vârsta începând de la care le revin toate drepturile în calitate de cetățeni. Cum, totuși, poate o persoană care nu are încă 18 ani să se implice, să se dovedească cetățean activ? În primul rând încercând să ne punem în serviciul comunității, în așa mod că experiența dobândită ne va forma și dezvolta competențe în acest sens.

Activități

1. Scrie un argument pro sau contra ideii că o persoană ce nu are încă 18 ani poate și trebuie să se implice în problemele comunității în care trăiește.
2. Pornind de la dimensiunile cetățeniei, organizați în echipe de patru elevi, identificați care dintre acestea vă sunt accesibile la vârsta voastră și oferiți câte un exemplu în fiecare caz.

Dezbateri

„În țara noastră, a fi un cetățean activ înseamnă a fi un Don Quijote ce luptă cu morile de vânt.”
Organizați o dezbateri în care să puneți în discuție ideea citată, exprimată de un licean.

2 Implicarea civică

Cum ne putem implica în viața civică?

Majoritatea cetățenilor și-au pus probabil cel puțin o dată o astfel de întrebare, la care, chiar în calitatea noastră de cetățeni, suntem datori fiecare cu un răspuns.

Câteva posibile răspunsuri sunt:

- am posibilitatea și am obligația de a mă informa cu privire la problemele de interes public, de a urmări cu atenție modul în care sunt reprezentat, iar reprezentanții administrației publice își folosesc puterea;
- am posibilitatea și am obligația de a participa la alegeri și de a-mi oferi votul celui/celor care apreciez că au capacitatea de a-mi reprezenta cel mai bine interesele;
- am posibilitatea de a mă implica în campaniile electorale, de a participa la întruniri comunitare, de a participa și organiza dezbateri publice și chiar, atunci când este cazul, de a participa la proteste;
- am posibilitatea de a fi membru și de a mă implica în activitățile sindicatelor, asociațiilor profesionale sau ale diferitelor organizații neguvernamentale;
- am posibilitatea, ca simplu voluntar, de a mă implica în ajutorarea semenilor aflați în dificultate etc.

Oricare ar fi modul în care un cetățean se implică, fie că este dintre cele enumerate sau multe altele posibile, important este ca el să se implice în comunitate. Iar dacă ar fi să apreciem cum este un cetățean într-adevăr implicat, poate l-am putea compara cu acela care trăiește fiecare zi ca și cum ar fi ziua unor alegeri importante, iar votul său contează. *Cetățeanul implicat este cel care votează în fiecare zi pentru comunitatea în care ar dori să trăiască.*

Activități

1. În perechi, identificați alte două modalități de implicare civică. Prezentați fiecare pereche ceea ce ați gândit și realizați o listă comună la nivelul clasei.
2. Recitește ultima idee a documentului și scrie un comentariu de aproximativ o jumătate de pagină cu privire la ceea ce îți sugerează.

3 Dimensiuni ale implicării

Paris, Franța (2017) - manifestație împotriva modificării legislației cu privire la muncă

Voluntari amenajând un loc de joacă

Grup de voluntari ecologizând o zonă verde

Participantă la alegerile parlamentare

Activități

- Organizați-vă în grupe de patru elevi și apreciați, în cazul fiecărei imagini, în ce constă implicarea civică ilustrată. Discutați și puneți în evidență, argumentat, alte patru posibilități de implicare civică. Prezențați în plenul clasei concluziile.

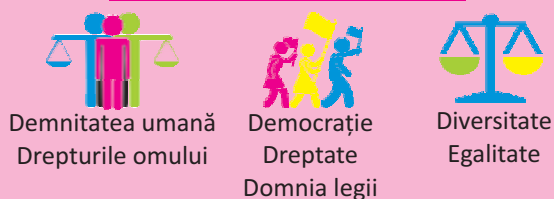
4 Competențe pentru o implicare activă

Ce sunt competențele?

Competențele descriu ceea ce o persoană știe, înțelege și este capabilă să facă, precum și valorile și atitudinile persoanei, adică nu numai ceea ce o persoană este capabilă, dar și dispusă să facă.

Valori

Atitudini

Aptitudini

Cunoaștere

Activități

- Organizați-vă în grupe de patru elevi. Alegeți din fiecare categorie unul dintre elemente. Justificați, în fiecare caz, de ce ar fi necesar unui cetățean pentru a se implica activ în viața comunității.
- În perechi, discutați și apreciați dacă ar trebui adăugate și alte elemente. Care ar fi acelea și de ce ar trebui adăugate? Discutați în plen propunerile.

Formarea opiniei publice și societatea civilă

1 Societatea civilă

O societate democratică veritabilă se construiește în timp îndelungat, prin participarea cetățenilor. De aceea, un prim pas pentru o democrație funcțională îl reprezintă instituțiile și mecanismele democratice, iar **societatea civilă**, în acest context, acționează ca **mecanism reglator de cea mai mare importanță pentru societățile democratice**. Societatea civilă este cea care **întărește legitimitatea democrației**, multiplică mijloacele de expresie a intereselor, confirmă încrederea cetățenilor în puterea lor, permite apariția și formarea de noi lideri.

Dar **cine formează societatea civilă?** La un prim nivel, oricare dintre noi suntem și ne putem dovedi, mai mult sau mai puțin, membri ai societății civile. Condiția este aceea a participării, faptul de a fi activ: personalități din diferitele domenii acordând atenție la ceea ce se întâmplă în jurul lor, muncitorii afiliați în sindicate, patronii care nu se preocupă doar de profitul firmei, ci și de comunitatea în care îl obțin, profesioniști din cele mai variate domenii grupați în asociații care să le promoveze și să le apere interesele, simpli cetățeni preocupați de modul în care cei care le sunt reprezentanți își fac treaba, dar și elevi, implicați atât la școală, cât și în afara ei, mai întâi în problemele care îi privesc în mod direct, dar și în cele la care pot oferi propria lor contribuție.

Devenind puțin mai riguroși, sunt actori majori ai societății civile **organizațiile neguvernamentale, sindicatele, asociațiile profesionale, uniunile patronale** etc. Toate acestea intervin, direct sau indirect, pe lângă factorii de decizie, pe lângă autoritățile statului pentru a le influența, în scopul promovării și apărării drepturilor și intereselor grupurilor de cetățeni pe care îi reprezintă.

Poți mai mult...

Există societate civilă în regimurile politice totalitare? În ce măsură și cum se poate ea manifesta? Constituți trei echipe și încercați, prin intermediul unei scenete, să ilustrați diferențele existente între societatea civilă dintr-o democrație și cea dintr-o societate totalitară.

2 Opinia publică

Democrația își trage vitalitatea din lupta dintre opiniile publice divergente. Avem o întrebare atunci: *ce este opinia publică?*

Libertatea de gândire și libertatea de expresie sunt drepturi umane fundamentale. Sunt liber să gândesc și totodată să-mi exprim ideile, dar fără să asum prin aceasta că sunt deținătorul ultim al adevărului. Cu alte cuvinte, am o opinie, fie că este vorba despre opțiunea pentru anumite valori, de anumite convingeri, de anumite judecăți de valoare, de credințele mele sau, nu le putem exclude, de anumite stereotipuri și prejudecăți. Mai mult, voi descoperi persoane care împărtășesc unele dintre opiniile mele, dar care au în alte cazuri o cu totul altă părere.

Dar nu orice opinie intră în sfera publică. De fapt, după cum o subliniază termenul însuși, **este nevoie ca opinia să privească ceva ce ține de public**, iar nu de privat, ceva ce privește treburile comunității (adică, spuneau latinii, „*res publica*”, *lucrurile publice* sau, dacă mergem și mai departe, sensul pe care grecii antici îl dădeau termenului de *politică*).

Opinia publică, ca exprimare a unei anumite poziții față de modul în care se propune soluționarea unei probleme publice (soluție la care aderă grupuri mai mari sau mai mici de cetățeni), este astfel multiplă, chiar și când privește un același lucru. Scopul doar este același: modelarea voinței politice în sensul unei anumite opinii.

Activități

1. Organizați în perechi, construiți o definiție a termenului de „*opinie publică*”. Prezentați propria definiție și, prin dezbatere, creați o definiție comună întregii clase. Ați reușit?

3 Mass-media și opinia publică

Trăim într-o epocă în care **importanța deosebită a mass-media** (mijloacele de comunicare în masă) în **formarea opiniei publice** nu mai poate fi negată. Și chiar mai mult, se poate aprecia că a devenit mediul prin excelență al coagulării opiniei publice, ea asigurând legăturile și raporturile dintre diversele structuri sociale, pornind de la autoritățile și instituțiile publice, la firme, organizații neguvernamentale, sindicate, patronate etc. și mergând până la nivelul individului particular.

Prin mass-media se realizează de altfel în proporție covârșitoare și **comunicarea publică**. **Relațiile sociale** se transformă astfel în *interacțiuni sociale ce au drept miză influențarea diferiților actori sociali*, în sensul adoptării de către aceștia a anumitor atitudini și comportamente, a aderării lor la anumite opinii.

Cu alte cuvinte, **mass-media este cea care permite ca o opinie să treacă de la stadiul în care reprezintă poziția particulară a unei singure persoane**, la acela în care, odată transmisă, ea este asumată, conștient sau inconștient, și de alte persoane, **devenind opinie publică**.

Înseamnă acest lucru că orice opinie poate deveni o opinie publică dacă are sprijinul mass-media? Dintr-un anumit punct de vedere, răspunsul nu poate fi decât negativ. Mai mult sau mai puțin, acea opinie este deja prezentă la cei care vor adera după aceea la expresia sa publică, mass-media fiind cea care permite conștientizarea faptului că este o opinie comună mai multor oameni.

Desigur, o astfel de situație este cea ideală. În realitate, iar acesta ar reprezenta celălalt punct de vedere, **mass-media realizează o selecție a opiniilor care ajung să se exprime** și oferă această posibilitate în funcție de ceea ce apreciază că ar putea interesa publicul. Iar publicul, convins de faptul că mass-media vehiculează ceea ce este de interes, va aprecia ca având interes chiar ceea ce aceasta îi oferă.

Activități

1. În perechi, stabiliți care ar fi motivele pentru care se apreciază că mass-media, care are un rol determinant în formarea opiniei publice, pentru a reuși să-și îndeplinească acest rol, trebuie să fie liberă.
2. Ținând seama de rolul mass-mediei în formarea opiniei publice, este evident că aceasta trebuie să dea seamă de responsabilitate. Organizați în grupe de patru elevi, realizați un set de minim cinci reguli pe care apreciați că trebuie să le respecte un jurnalist în activitatea sa.

4 Opinia publică și noile media

Atunci când se abordează problema opiniei publice, specialiștii cad de acord asupra faptului că aceasta are câteva caracteristici de bază:

- opinia publică este produsul unui **public specific** (de exemplu, electoratul unui partid politic, generația tânără etc.);
- este adusă la cunoștința tuturor prin intermediul **mass-media** (mijloacelor de comunicare în masă);
- se referă la un **subiect de interes public** (probleme percepute ca majore, evenimente etc.).

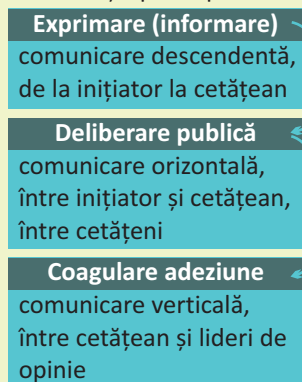
Dezvoltarea internetului și a rețelelor de socializare a determinat apariția a ceea ce se numește *opinie publică on-line*, văzută aceasta ca un pas înainte în dezvoltarea democrației ca democrație participativă.

Schema alăturată, care încearcă să prezinte sintetic modul de constituire al opiniei publice on-line, sugerează în primul rând faptul că timpul necesar coagulării unei noi opinii este mult mai scurt.

Desigur, pentru ca respectiva opinie publică on-line să ajungă

în atenția opiniei publice și să devină o preocupare, este necesar ca ea să părăsească mediul on-line.

Totodată, simplitatea constituirii face ca opinia publică on-line să fie mult mai expusă încercărilor de manipulare.

Lucrăm împreună!

Unul dintre modelele formării opiniei publice precizează următoarele etape:

- a. semnalarea publică a unei situații care a devenit o problemă socială;
 - b. odată cristalizată problema și publicul ei, se identifică posibile răspunsuri;
 - c. se dezbate activ răspunsurile, se fac sondaje, mass-media adoptă diferite poziții, cristalizându-se o decizie;
 - d. decizia se convertește în acțiune propriu-zisă;
 - e. se evaluează modul în care s-a acționat.
- Organizați în patru echipe, investigați mass-media (presă scrisă, radio, televiziune, internet) și identificați, în raport cu o opinie publică, etapele precizate mai sus. Realizați o prezentare electronică a activității derulate pentru a împărtăși colegilor cele descoperite.

Alegerile și votul

1 Tipurile de scrutin

Alegerile libere constituie un principiu de bază al democrațiilor reprezentative. Prin ele se asigură legitimitatea politică a celor care, în urma alegerilor, ajung să obțină puterea politică. Metoda prin care voturile exprimate de cetățeni în cadrul alegerilor se transformă în locuri ocupate în cadrul diferitelor instituții reprezentative definește **modul de scrutin**. Din această perspectivă sunt acceptate trei mari familii de scrutinuri: **scrutinul majoritar**, **scrutinul proporțional** și **scrutinul mixt**.

Scrutinul majoritar, desfășurat în unul (Marea Britanie) sau mai multe tururi (Franța), indică metoda prin care în cadrul unei circumscripții candidatul sau lista de candidați care are cele mai multe voturi, cu sau fără majoritate absolută, este declarat învingător. Deși asigură o legătură personalizată între cel ales și alegători, nu permite reprezentarea celor ce nu au votat cu cel care câștigă.

Scrutinul proporțional (Italia, Spania, România) implică atribuirea mandatelor de reprezentanți proporțional cu voturile obținute în alegeri, astfel încât există un raport direct proporțional între mandatele (parlamentare) obținute de fiecare partid politic în parte și numărul voturilor pe care electoratul le-a dat acestor partide. Reprezentarea proporțională implică, preponderent, folosirea listelor de candidați. Totodată, pentru a împiedica fragmentarea politică, acest tip de sistem presupune adesea utilizarea unui prag electoral (număr minim de voturi care permite accesarea în forul reprezentativ).

Scrutinele mixte (Ungaria, Noua Zeelandă, Lituania) combină, în diferite forme, scrutinul uninominal (majoritar) și pe cel de listă (proporțional), așa încât o parte a mandatelor se distribuie în circumscripții uninominale, iar cealaltă parte a mandatelor se atribuie în circumscripții unde se aplică metode proporționale.

Parlamentul este un bicameral. Senatul are 81 de membri, mandatul fiind de șase ani.

Odată la fiecare doi ani se organizează alegeri pentru 1/3 din locurile din Senat. Camera Deputaților are 200 de membri aleși pentru mandate de patru ani. Senatorii se aleg prin sistem majoritar absolut (pentru ca un candidat să fie ales, trebuie să obțină mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate). Deputații se aleg prin sistem proporțional cu scrutin de listă, desfășurat la nivelul unor circumscripții electorale care corespund regiunilor administrative ale Republicii Cehe. Pentru un partid politic, pragul electoral este de 5% din voturile valabil exprimate. Pentru coaliții, la 5% se adaugă câte 2% pentru fiecare partid începând cu cel de-al doilea, până când pragul devine 11%.

Parlamentul României este bicameral, fiind format din Camera Deputaților, cu 328 de membri și Senat cu 136 membri (alegerile

din 2016). Pentru ambele Camere, alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă, organizat la nivelul a 42 de circumscripții electorale, între care una o reprezintă municipiul București. Pentru un partid politic, pragul electoral pentru intrarea în Parlament este de 5%. Pentru alianțe politice și alianțe electorale, la procentul de 5% se adaugă 3% pentru cel de-al doilea partid și câte 1% pentru următoarele începând cu al treilea, fără a se putea depăși 10% din totalul voturilor valabil exprimate.

Activități

1. Organizați în perechi, realizați o analiză comparativă a celor două sisteme electorale oferite ca exemplu. Stabiliți concluziile și în funcție de mărimea populației celor două țări.
2. Constituiți grupe de patru elevi. Informați-vă și

identificați modalitatea în care, la ultimele alegeri locale din România, au fost aleși primarii, consilierii locali și consilierii județeni. După obținerea informațiilor, prezentați sistemul electoral care a funcționat în fiecare caz prin intermediul unui afiș.

2 Campaniile electorale

Importanța opiniei publice devine crucială în timpul campaniilor electorale, momentul în care devin evidente, mult mai mult decât de obicei, problemele cu care se confruntă societatea, cetățenii așteptând de la cei care aspiră la obținerea puterii să-și prezinte soluțiile. Conștienți de acest lucru, candidații și partidele politice acordă cea mai mare importanță acestor momente care premerg alegerilor efective.

Campania electorală reprezintă astfel totalitatea acțiunilor unui candidat sau ale unei formațiuni politice în perioada anterioară datei alegerilor electorale, cu scopul prezentării ofertei electorale pentru a convinge alegătorii să îi acorde votul.

Campania electorală necesită un **plan unic de acțiune**, foarte bine detaliat, care să evidențieze toate evenimentele ce vor avea loc pe parcursul campaniei. Un rol deosebit în concretizarea acestui plan revine **echipei electorale**, care reprezintă o structură temporară având ca scop elaborarea, aplicarea, controlul, evaluarea strategiilor și tacticilor necesare în vederea câștigării de către candidatul susținut a competiției electorale sau, în cazul partidelor, obținerea unor rezultate cât mai bune.

Un alt element relevant este **comunicarea electorală**, care privește aspecte precum **mesajul transmis**, modul și canalele utilizate pentru a comunica, poziționarea în raport cu celelalte mesaje electorale etc.

Campania electorală este astfel **practica politică și socială cu ajutorul căreia se ajunge la stabilirea majorității unei comunități la un moment dat, iar acest lucru în condiții democratice.**

Activități

1. În perechi, discutați cu privire la necesitatea campaniilor electorale într-o democrație și identificați două motive în favoarea acestora.
2. Când se poate spune că o campanie electorală a fost una reușită? Formulează în aproximativ 10 rânduri un răspuns la această întrebare.

3 Evaluarea candidaților

Chiar dacă o societate democratică nu poate fi decât contribuția tuturor cetățenilor săi, este evident că lucrurile pot funcționa mai bine sau dimpotrivă și în funcție de cei care, oameni politici, încearcă să obțină sau chiar obțin la un moment dat încrederea alegătorilor. Acest lucru înseamnă că votul nu poate fi acordat la întâmplare, ci este necesar ca el să meargă către acel candidat sau partid care, potrivit unor criterii obiective, se poate dovedi cel mai eficient. Ce evaluăm atunci?

Câteva posibile **criterii în evaluarea candidaturilor** sunt următoarele:

- **încrederea în valorile democrației** (respectarea în trecut, prin fapte și declarații, și asumarea explicită a valorilor democrației);
- **înțelegerea valorilor democrației** (diferența dintre „EU știu cel mai bine ce trebuie făcut!” și propunerea unui „contract” cu cetățeanul prin programul electoral);
- **opțiunea pentru valori** precum cinstea (integritate), onestitatea, respectul și consecvența (dovedite prin acțiunile întreprinse);
- **condiționări și loialități** (*cine finanțează?, cine promovează și de ce?, loialitatea sa este în primul rând față de cetățean și țară? etc.*);
- **oportunism** (*care este traseul său politic?*) și **populism** (*cât de realizabile sunt propunerile?, apelează la atacuri personale și la amenințări?, identifică „vinovați” pentru orice lucru care nu merge?*);
- **pregătire profesională, carieră profesională, aptitudini, abilități personale, calitatea soluțiilor etc.**

Activități

1. Scrie un text argumentativ de maxim o jumătate de pagină prin care să justifici ideea că acordarea votului trebuie precedată de o evaluare a candidaților.
2. Organizați în grupe de patru elevi, pornind de la criteriile sugerate mai sus, formulați zece întrebări care să constituie o grilă de evaluare a unui candidat. Pentru fiecare întrebare realizați o scală de la 1 la 10 cu posibile răspunsuri, unde 1 ar fi acordat pentru cele mai de evitat aspecte, iar 10 pentru cele mai de dorit aspecte.

Dicționar

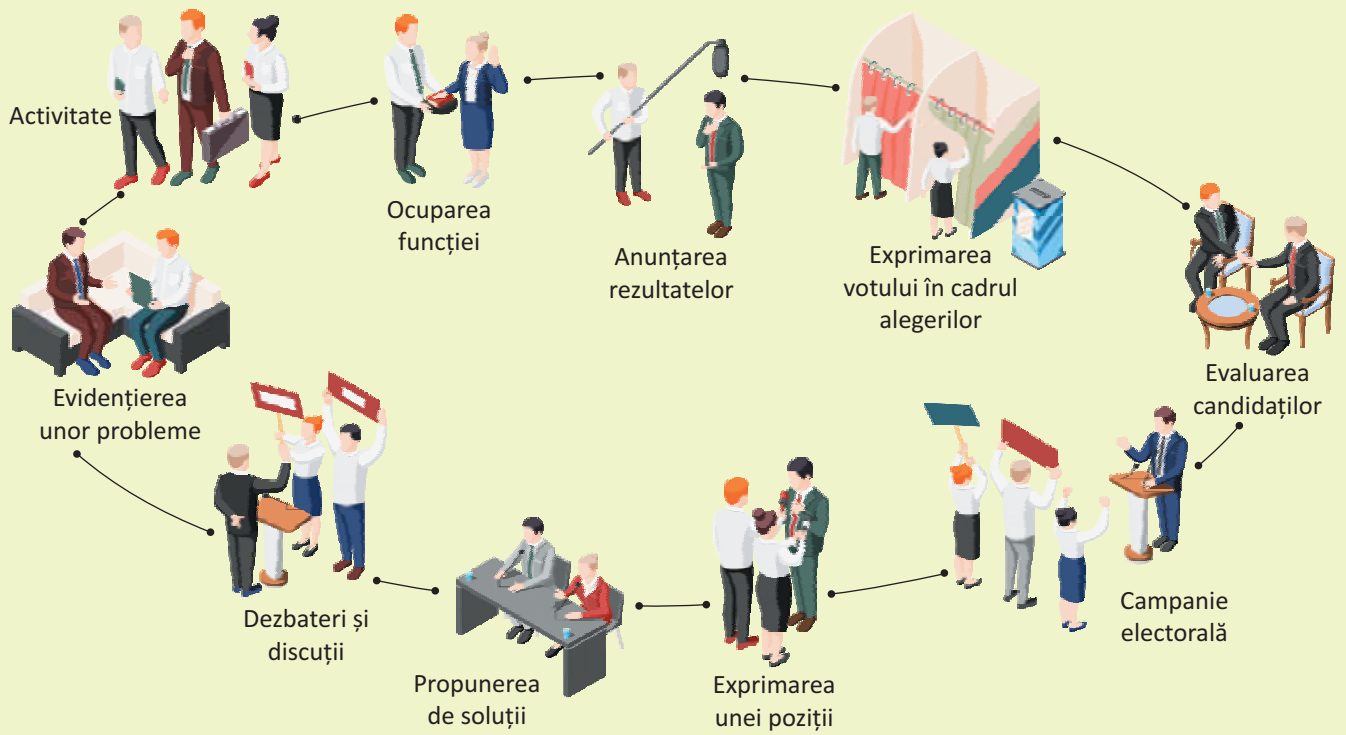
circumscripție electorală = unitate teritorială, cu una sau mai multe secții de votare la care votează (de obicei) cetățenii arondați, creată pentru derularea unor alegeri

4 Votul

Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept stabilea în 2002, prin *Codul bunelor practici în materie electorală*, existența a **cinci principii** care stau la baza **patrimoniului electoral european: sufragiul universal, egal, liber exprimat, secret și direct**, la care se adaugă **necesitatea organizării alegerilor în mod periodic**.

În România, conform cu aspirațiile democratice ale societății românești, cu prevederile constituționale și cu legislația specifică, **votul se caracterizează prin:**

- **este universal**, adică toți cetățenii au dreptul de a vota, dacă sunt îndeplinite condițiile constituționale și legale;
- **este egal**, adică fiecare cetățean are dreptul la un singur vot pentru alegerea aceluiași organ reprezentativ, iar fiecare dintre voturi are aceeași valoare;
- **este direct**, ceea ce înseamnă că exercitarea dreptului de vot se face în mod nemijlocit, personal;
- **este secret**, în sensul că fiecare alegător își exprimă opțiunea fără ca aceasta să fie cunoscută de alții și fără presiuni;
- **este liber exprimat**, respectiv fiecare cetățean decide singur dacă și pe cine votează;
- **este exprimat periodic**, alegerile fiind organizate cu o frecvență de patru ani în cazul autorității legislative, a primarilor, consilierilor locali și consilierilor județeni, respectiv de cinci ani în cazul funcției de președinte al României.

Analiza documentului

1. După cum probabil cunoști, în România participarea la vot este la libera alegere a cetățeanului, de unde uneori și absenteismul destul de mare. Există state în care participarea este însă obligatorie, abaterile fiind sancționate. Cum crezi că este mai bine? Formulează un răspuns argumentat la această întrebare.
2. În perechi, scrieți pe o foaie de hârtie o explicație pentru expresia „*patrimoniul electoral european*”. Citiți în plenum clasei explicațiile oferite și notați în caiet pe cea pe care o apreciați ca cea mai reușită.

Dezbatere deschisă

Organizați-vă în două grupe de elevi, pentru a realiza o dezbatere în care veți opune următoarele idei:

- alegerile libere, organizate periodic și pluralismul politic sunt elemente esențiale pentru orice democrație;
- dezvoltarea societății ar fi superioară dacă funcțiile din cadrul autorităților reprezentative (președinte, parlamentar, consilier județean, primar și consilier județean) s-ar transforma în profesii, urmând ca ele să fie ocupate așa cum se ocupă un post în diferitele domenii de activitate.

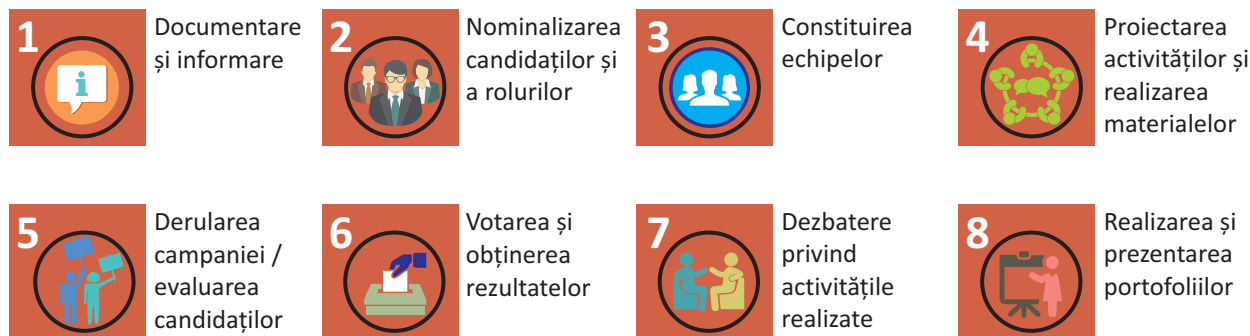
Proiect - Candidat

Sarcina

Societățile democratice, așa cum ați aflat, tocmai pentru a-și păstra caracterul, organizează periodic alegeri pentru diferitele autorități reprezentative. Un astfel de exercițiu democratic nu se realizează doar la nivelul unei comunități locale sau naționale, ci și în alte contexte, cum ar fi cel școlar.

Organizare

Proiectul pe care vi-l propunem este simularea unei activități electorale care are drept obiectiv alegerea ocupantului funcției de președinte al Consiliului Școlar al Elevilor. Proiectul implică întreaga clasă, dar fiecare dintre voi va avea de jucat un alt rol. Astfel, vor exista trei candidați, fiecare dintre ei având la dispoziție o echipă de campanie constituită din două-trei persoane, vor exista trei jurnaliști, ceilalți urmând să reprezentați electoratul propriu-zis. Sintetic, etapele derulării proiectului sunt următoarele:

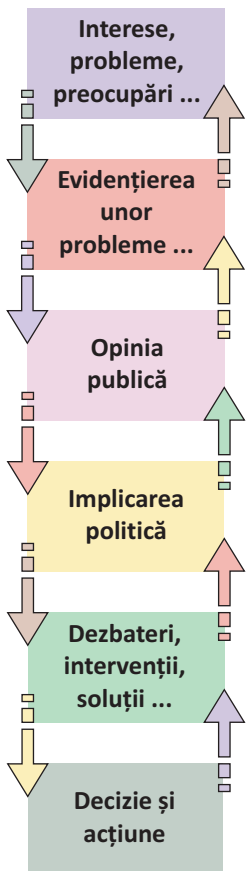

Procedura

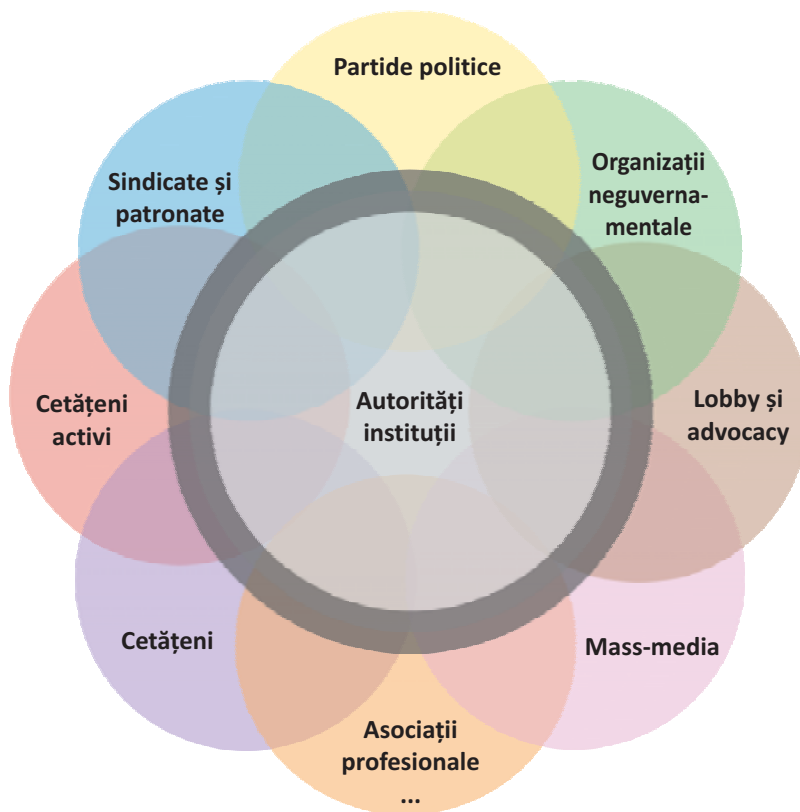
1. Organizați-vă în trei echipe și documentați-vă cu privire la modul în care se constituie și funcționează Consiliul Școlar al Elevilor, Consiliul Județean al Elevilor, respectiv Consiliul Național al Elevilor. Fiecare echipă va realiza în raport cu una dintre aceste forme de asociere ale elevilor o fișă informativă, care să răspundă la întrebări precum: *Ce este ...?, Cum se constituie ...?, Cine poate candida pentru ...?, Ce face ...?, Care este structura organizatorică a ...?, De ce să fac parte din ...?* etc.
2. Identificați pe cei care ar dori să joace rolul de candidați. Dacă sunt mai mulți doritori, realizați o procedură de selecție, astfel încât să rămână doar trei candidați în „cursa electorală”. De asemenea, selectați pe cei trei jurnaliști.
3. Fiecare dintre candidați își va alege o echipă de campanie, constituită din maxim doi-trei colegi. Ceilalți elevi din clasă (fără cei trei jurnaliști) se vor împărți în trei echipe cu un număr egal de membri.
4. Elaborați materialele implicate de rolurile asumate:
 - a. fiecare candidat, ajutat de echipa sa de campanie, va elabora programul electoral, un plan al campaniei electorale și materiale electorale (afiș, fluturași etc.);
 - b. jurnaliștii vor pregăti evenimentul în cadrul căruia cei trei candidați, în preajma momentului votului, se vor confrunta într-o dezbateri cu public;
 - c. fiecare echipă de cetățeni va elabora o fișă de evaluare a candidaților, urmând ca înainte de acordarea votului fiecare membru să completeze un exemplar din cea realizată de propria echipă; tot echipele de cetățeni vor pregăti urna, cabina de vot, buletinele de vot, lista de alegători și comisia electorală (câte un reprezentant desemnat din fiecare echipă).
5. Realizați activitățile pregătite în următoarea ordine: derularea campaniei; realizarea evenimentului; evaluarea candidaților.
6. Derulați activitatea de votare, rezultatele urmând să fie stabilite și anunțate de comisia electorală.
7. Dezbateți activitățile realizate, încercând să subliniați ce ați făcut bine și ce ați făcut mai puțin bine în propriul rol.
8. Constituiți echipele pentru realizarea portofoliilor (trei), astfel: în ordinea rezultatelor, fiecare candidat va alege una dintre cele trei echipe de cetățeni și un jurnalist. Realizați portofoliile și prezentați-le în plenumul clasei.

Sinteza

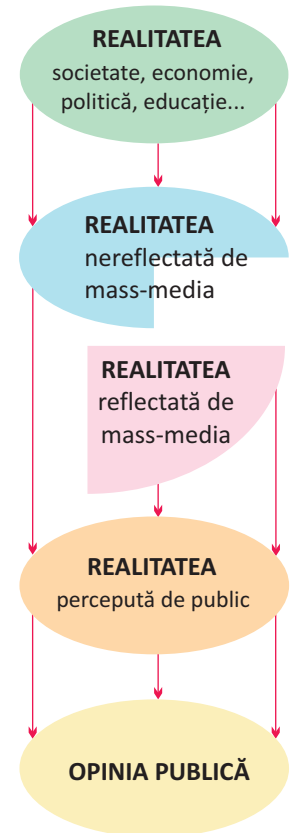
CRISTALIZAREA OPINIEI PUBLICE

CETĂȚENIA ACTIVĂ

MASS-MEDIA ÎN CRISTALIZAREA OPINIEI PUBLICE

PRINCIPII ELECTORALE FUNDAMENTALE

- sufragiu universal
- vot secret
- vot egal
- vot liber exprimat
- vot direct
- alegeri organizate periodic

SCRUTIN MAJORITAR

- desfășurat în unul sau mai multe tururi
- câștigătorul „ia totul”
- minoritatea nu este reprezentată

SCRUTIN PROPORȚIONAL

- preponderent pe liste
- mandatele se distribuie proporțional cu voturile
- presupune pragul electoral

SCRUTIN MIXT

- combină scrutinul uninominal cu cel pe liste

TIPURI DE SCRUTIN

EVALUAREA CANDIDAȚILOR

ASPECTE PROFESIONALE

- pregătire profesională
- carieră profesională
- aptitudini, abilități ...
- calitatea soluțiilor

ASPECTE POLITICE

- opțiunea pentru democrație
- înțelegerea democrației
- oportunism și populism
- familia politică

ASPECTE MORALE

- opțiunea pentru valori (cinste, onestitate, respect, consecvență ...)
- condiționări și loialități

Ce am reținut?

1. Apreciază cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:
 - a. Există mai multe tipuri de scrutin electoral.
 - b. Rolul mass-media în formarea opiniei publice este minor.
 - c. Într-o democrație, cetățenii au numeroase posibilități de a se implica în viața comunității.
 - d. Existența societății civile nu face decât să provoace probleme suplimentare celor existente într-o societate.
 - e. Alegerile libere constituie un principiu fundamental al societăților democratice.
 - f. A fi cetățean responsabil presupune ca acordarea votului pentru un anumit candidat să se facă în urma evaluării sale.
2. Completează în mod corect următoarele enunțuri:
 - a. Caracterul ... al votului arată că exercitarea dreptului de vot se face în mod nemijlocit, personal.
 - b. ... este exprimarea unei anumite poziții față de

modul în care se propune soluționarea unei probleme publice.

- c. Tipul de scrutin în care câștigătorul „ia totul” se numește scrutin
 - d. Totalitatea acțiunilor unui candidat sau ale unei formațiuni politice cu scopul prezentării ofertei electorale pentru a convinge alegătorii să îi acorde votul se numește
 - e. Caracterul ... al votului se referă la faptul că toți cetățenii au dreptul de a vota.
 - f. ... desemnează nu numai apartenența unei persoane la un stat, ci și implicarea sa în viața societății.
3. Reprezintă posibilele criterii de evaluare ale unui candidat (**precizează răspunsurile corecte**):
 - a. încrederea în valorile democrației;
 - b. opțiunea sa pentru valori;
 - c. măsura în care înțelege valorile democrației;
 - d. pregătirea profesională, aptitudinile de care dă dovadă, cariera profesională etc.

Ce am înțeles?

1. Simplul fapt că are caracterul unei opinii publice, împărtășită de majoritatea cetățenilor, face ca o anumită idee (soluție) să fie cea mai bună? Oferă un răspuns argumentat la această întrebare.
2. „O societate civilă vie poate și trebuie să controleze, să corecteze, să stimuleze, să degreveze și să completeze acțiunile statului. Nu poate însă să i se substituie statului în acțiunile sale: statul are nevoie de societatea civilă, iar societatea civilă de stat.” Organizați în perechi, creați un poster prin care să ilustrați această idee. Abordați în cadrul posterului și locul politicului, respectiv al mass-media, în cadrul unei societăți democratice. Expuneți posterele realizate în sala de clasă.

2. Comentează, în aproximativ o jumătate de pagină, prin prisma necesității de a evalua candidații, caricatura de mai jos.

Cetățean activ!

Ambasador al implicării civice. Cunoști semnificația termenului de „ambasador”. Dar îți propunem să extinzi această semnificație și să devii „ambasadorul unei probleme” cu care se confruntă comunitatea în care trăiești (cea locală sau chiar națională). În acest scop, alege în primul rând o problemă care ți-a stârnit interesul și apreciezi că în măsura în care s-ar face anumite lucruri, ea ar fi atenuată sau chiar și-ar putea găsi rezolvarea. Informează-te în ceea ce privește problema aleasă, după care încearcă să identifici alte persoane care au aceeași

preocupare, organizații neguvernamentale care acționează în acel sens, instituții responsabile etc. Atunci când apreciezi că deja ai o cunoaștere bună a problemei, încearcă să stabilești cum te-ai putea implica și tu în eforturile care se fac pentru rezolvarea sa. Notează toate aceste posibilități și încearcă, în timp, să pui în practică măcar pe unele dintre ele. Pe termen scurt, te poți gândi doar la a deveni un „ambasador al problemei” încercând să-i sensibilizezi pe cei apropiați cu privire la aceasta. *Succes!*

Proiect de sinteză - *Mass-media și opinia publică*

1.

CE VOM REALIZA?

2.

CUM VOM FACE?

3.

PRIMUL PAS

La modul general, după cum spune și prima parte a titlului acestor pagini, vă propunem în paginile următoare un proiect care va încerca să facă apel la cunoștințele dobândite și la competențele dezvoltate prin studiul *Educației sociale* în clasa a VII-a. Recapitularea celor acumulate, consolidarea acestora, dar și extinderea în sensul descoperirii capacității voastre de a explora aspecte noi, sunt, precum în cazul celui alt proiect de sinteză, obiectivele propuse.

În mod specific, acest proiect, care funcționează simultan ca un proiect de sine stătător, dar care prin finalitățile sale poate fi apreciat ca a doua parte a ceea ce ați realizat la finalul primului semestru, reprezintă o adaptare a programului „*Proiect Cetățeanul*” (*Project Citizen – student manual*, Center for Civic Education, SUA, www.civiced.org).

De un mod concret, activitățile pe care le veți realiza vă vor permite să vă implicați în calitate de cetățeni activi în comunitatea în care trăiți, cu scopul, așa cum precizează a doua parte a titlului, de a vedea care este relevanța mass-media în formarea opiniei publice în societatea noastră, devenind voi înșivă, la un anumit nivel, formatori de opinie, astfel încât să reușiți să convingeți comunitatea în care trăiți de **relevanța și oportunitatea politicii publice pe care ați elaborat-o**.

Proiectul pe care vi-l propunem va fi, evident, un **efort de echipă**, aceasta constituită din toți elevii clasei. Totuși, în funcție de activitățile care se vor cere realizate, va fi necesar să constituiți grupe mai mari sau mici, fiecare dintre acestea urmând să realizeze sarcini specifice, totul în cadrul unui proces de învățare activă în care vă veți împărtăși experiențele dobândite.

Fiecare dintre activitățile pe care le veți întreprinde vor presupune **realizarea anumitor materiale**, toate acestea urmând să devină parte integrantă a **portofoliului proiectului**. La final, pentru ca eforturile voastre să fie cunoscute, veți organiza un **eveniment** dedicat prezentării portofoliului realizat.

Dar să pornim la drum!

Constituiți, pentru început, două grupe de elevi pentru a realiza următoarele activități:

MASS-MEDIA

OPINIA NOASTRĂ

În constituirea grupelor, puteți ține seama de interesele voastre, în sensul că activitatea „*Mass-media*” va implica în primul rând cercetarea domeniului mass-media, în timp ce activitatea „*Opinia noastră*” are ca finalitate familiarizarea cu ceea ce presupune editarea unei publicații.

Mass-media - Sarcina

Scopul acestei echipe va fi acela de a investiga și de a oferi o imagine sintetică asupra mass-media în societatea de azi, insistând atât pe funcțiile pe care aceasta le are, cât și pe contribuția sa pozitivă/negativă în formarea opiniei publice.

Produsul pe care îl veți realiza va consta într-un afiș de dimensiuni mai mari în care să sintetizați informațiile obținute.

Opinia noastră - Sarcina

Realizarea unui demers de cercetare și de informare cu privire la ceea ce înseamnă activitatea de jurnalist, respectiv activitatea în redacția unei publicații, care sunt rigorile editării unei publicații etc.

Produsul pe care urmează să îl realizați va consta în elaborarea formatului unui cotidian (format A4, minim 4 pagini, maxim 8 pagini), din care ar urma să editați câteva numere.

Mass-media - Procedura

1. Informarea preliminară.

Pe cont propriu, completați informațiile pe care le dețineți despre mass-media, cu precădere în ceea ce privește funcțiile și formele sale, dar și influența acestora în procesul de formare a opiniei publice.

2. Informarea aprofundată.

Organizați un număr egal de echipe cu cel al formelor de mass-media puse în evidență. Fiecare echipă, în raport cu forma aleasă, va investiga și va sistematiza informații privind:

- a. specificul aceluși mijloc de comunicare în masă;
- b. acoperirea sa în raport cu societatea românească și în raport cu comunitatea în care trăiți (puteți realiza un sondaj comun grupei la nivelul comunității);
- c. capacitatea sa de a influența opinia publică;
- d. măsura în care are capacitatea și se utilizează această capacitate de a manipula opinia publică.

3. Analiza și sinteza informațiilor.

După ce ați colectat informațiile, împărtășiți-le în cadrul unei ședințe comune a grupei. Stabiliți criteriile care să vă permită să le sistematizați cu privire la toate formele de mass-media investigate și realizați acest lucru.

4. Elaborarea ideii afișului.

Probabil informația disponibilă este abundentă, ceea ce înseamnă că va trebui să realizați o selecție. În acest scop, va trebui ca mai întâi să dezbateți și să decideți asupra conținutului afișului vostru. Nu uitați că acesta ar trebui să ofere informații cu privire la (cel puțin) ce este mass-media, la formele și funcțiile acesteia, dar și la rolul (aspecte pozitive/aspecte negative) în formarea opiniei publice.

5. Elaborarea afișului.

Această etapă este recomandat să o împărțiți în două subetape:

- a. **elaborarea unei schițe preliminare** - după elaborarea acesteia, solicitați opinia altor persoane (chiar specialiști în domeniu, dacă aveți posibilitatea) pentru a vedea dacă afișul comunică într-adevăr ceea ce vă doriți;
- b. **realizarea afișului propriu-zis** - realizați afișul, acordând cea mai mare atenție atât aspectului său grafic, cât și conținutului. Expuneți și prezentați afișul în plenumul clasei, urmând ca fiecare dintre echipele constituite în cadrul celei de a doua activități să prezinte mijlocul de comunicare în masă de care s-a ocupat.

Opinia noastră - Procedura

1. Familiarizarea cu domeniul.

Individual, informați-vă cu privire la ce este un cotidian, ce înseamnă a fi jurnalist de presă scrisă, care este componența redacției unui ziar etc.

2. Asumarea rolurilor.

Reuniți-vă în plenumul grupei și discutați informațiile descoperite. Potrivit cu cele aflate și cu înclinațiile voastre, asumați-vă următoarele roluri:

- reporter (un număr cât mai mare);
- fotoreporter (maxim 2 persoane);
- redactor (maxim 3 persoane);
- machetator (maxim 2 persoane);
- corector (maxim 2 persoane).

3. Informarea cu privire la domeniul de activitate.

Potrivit rolurilor asumate, informați-vă cu privire la domeniul de activitate pe care îl presupune fiecare dintre acestea (puteți realiza activitatea în echipe sau în mod individual), în legătură directă cu presa scrisă. La finalul perioadei alocate acestui scop, reuniți-vă în plenumul grupei și prezentați sintetic cele aflate.

4. Stabilirea rubricilor și a formatului.

Stabiliți o sesiune de lucru în care veți realiza această activitate, în cadrul său urmând să aduceți sau să identificați în format electronic exemple de cotidiene. Ținând cont de obiectivul vostru final (încercarea de a influența opinia din comunitate cu privire la politica publică elaborată), discutați și stabiliți rubricile pe care le va cuprinde publicația. De asemenea, folosindu-vă de hârtie și creion, decideți asupra modului în care vor fi așezate în pagină materialele (articole, imagini, anunțuri etc.).

5. Elaborarea formei publicației pe care urmează să o editați.

Potrivit cu cele discutate și decise, elaborați (pe hârtie și electronic) formatul „orb” al publicației (se precizează rubricile care apar pe fiecare pagină, locul acestora, locul imaginilor, dimensiunea titlurilor, a articolelor etc.) ținând cont de scopul publicației, dar și de faptul că pagina unui ziar nu este o simplă colecție de materiale, ci acestea trebuie să se susțină unele pe altele, atât din punctul de vedere al conținutului, cât și din punct de vedere grafic. La final, prezentați și puneți în discuție în plenumul clasei conceptul de cotidian la care ați ajuns. În măsura în care sunt formulate și se dovedesc utile, acceptați sugestiile de îmbunătățire.

Proiect de sinteză - *Mass-media și opinia publică*

4.

AL DOILEA PAS

În precedentele etape ale proiectului ați aprofundat rolul mass-media în societate și în formarea opiniei publice, iar aceasta potrivit cu diferitele categorii de mijloace de comunicare în masă, pe de o parte, iar pe de altă parte ați pregătit formatul pentru propria voastră încercare de a pătrunde în acest domeniu și de a deveni formatori de opinie.

Ținând cont de cele realizate, puteți trece în următoarea etapă, respectiv cea la finalul căreia veți avea materialele necesare concretizării proiectului vostru. Această etapă presupune realizarea următoarei activități:

CREAREA DE CONȚINUT

Crearea de conținut

Având toate informațiile necesare, puteți trece la a funcționa precum redacția propriu-zisă a unei publicații. Înainte de a parcurge efectiv pașii de mai jos, stabiliți termene concrete pentru fiecare dintre aceștia.

1. Stabiliți, în mod democratic, numărul de ediții pe care le veți publica. Recomandat ar fi un număr de trei ediții, astfel încât în prima să aduceți în discuție problemele care vă preocupă (ținând totodată cont de faptul că publicația are și un caracter informativ cu privire la alte puncte de interes pentru comunitate), în cea de a doua ediție să încercați să oferiți argumente menite să îndrepte opinia publică în direcția dorită de voi, iar cea de a treia să pregătească evenimentul final, dar să consemneze și ceea ce s-a întâmplat cu opinia publică relativ la problema care vă preocupă.
2. Asumați-vă, fiecare dintre voi (întreaga clasă de această dată), potrivit cu interesele și priceperile voastre, unul din următoarele roluri:
 - reporter (un număr cât mai mare);
 - fotoreporter (maxim 3 persoane);
 - redactor (maxim 4 persoane);
 - machetator (maxim 3 persoane);
 - corector (maxim 3 persoane);
 - distribuție (maxim 4 persoane).
3. Ținând cont de rubricile pe care le va cuprinde publicația, stabiliți un număr de departamente redacționale egal cu numărul redactorilor, fiecărui departament fiindu-i alocate rubricile corespunzătoare, un corector și un număr de reporteri.
4. Discutați în cadrul fiecărui departament redacțional, potrivit cu specificul asumat, materialele pe care apreciați că le puteți realiza. Țineți cont, în continuare, de faptul că ceea ce vă interesează în mod major este promovarea politicii publice pe care ați elaborat-o, dar nu pierdeți din vedere faptul că o publicație conține o diversitate de tipuri de materiale jurnalistice (editorial, știri, anchete, interviuri, analize etc.).
5. Reuniți-vă în plenul clasei și stabiliți conținutul pe care îl veți realiza pentru primul număr al publicației (inclusiv în ceea ce privește spațiul alocat fiecărui material). Precizați, acolo unde puteți, și o schiță a ceea ce vor conține numerele următoare (unele materiale s-ar putea continua, altele vor fi reacții la cele din primul număr etc.).
6. Treceți la crearea conținutului. Pe măsură ce acesta este creat, oferiți-l corectorilor. După corectură, aceștia îl vor înmâna machetatorilor, care îl vor pune în pagină. Machetatorii vor păstra în permanență legătura cu redactorii, iar aceștia cu reporterii coordonați, fiind posibil să fie nevoie ca unele materiale să fie reduse ca dimensiuni, iar altele dimpotrivă. Colegii care fac parte din distribuție, vor încerca în această perioadă, potrivit cu experiența dobândită în elaborarea proiectului de politică publică, să identifice și să stabilească persoanele relevante pentru scopul vostru, urmând ca exemplare din publicația voastră să ajungă în primul rând la acestea.

Finalizarea publicației

1. Prezențați în plenul clasei primul număr al publicației. Realizați o lectură și o analiză critică a acestuia. În măsura în care se impun modificări, corecturi, completări etc., realizați-le și definitivati acest număr al publicației.
2. Multiplicați ziarul obținut în funcție de posibilitățile pe care le aveți, dar ținând cont și de publicul țintă propus și distribuiți publicația (puteți face apel, în acest caz este necesar ca mai întâi să obțineți acceptul persoanelor în cauză, și la o ediție electronică).

Proiect de sinteză - *Mass-media și opinia publică*

5.

AL TREILEA PAS

Finalizarea precedentei etape, ținând cont de faptul că ați reușit elaborarea primului număr al publicației voastre și schițarea celor următoare, v-a adus cu un pas mai aproape de posibilitatea de a deveni formatori de opinie publică.

În acest sens, înainte de realizarea activităților de final, trebuie să desfășurați activitatea de mai jos, având în vedere că trebuie să reveniți în etapa relativă la crearea conținutului pentru fiecare nou număr al publicației voastre:

FORMAREA OPINIEI

Formatori de opinie

1. Distribuți, potrivit cu planificarea realizată, primul număr al publicației voastre, insistând, așa cum s-a subliniat, asupra factorilor pe care i-ați apreciat ca influenți în comunitate, aceștia fiind totodată cei de la care puteți obține reacții ce se pot insera în numerele următoare.
2. Susțineți lansarea publicației (inclusiv prin oferirea unor imagini ale sale și anumite părți din conținut) prin realizarea unor conturi pe rețelele de socializare.
3. La un interval de cel puțin câteva zile de la momentul distribuirii publicației, fie mergând efectiv pe teren, fie utilizând mijloace electronice, inclusiv reacțiile obținute pe rețelele de socializare, colectați reacțiile apărute. Puteți realiza, în pregătirea celui de-al doilea număr, interviuri cu factori de

influență din comunitate sau din afara ei (de exemplu, specialiști la care puteți obține acces).

4. Finalizați și distribuți cel de-al doilea număr al publicației (fără a uita de prezența pe rețelele de socializare), încercând să subliniați în cadrul său progresul înregistrat în rezolvarea problemei care vă preocupă.
5. Pregătiți și distribuți (fie cu câteva zile înainte de eveniment, fie cu ocazia acestuia) ultimul număr al publicației. Prin acesta ar trebui să oferiți și o prezentare a întregului vostru demers, măsura în care ați reușit să determinați modificări ale opiniei publice și ale abordării instituționale (de exemplu, prin intermediul unor sondaje de opinie, respectiv prin solicitarea unor răspunsuri din partea instituțiilor) cu privire la problema abordată, avantajele propunerii de politică publică pe care ați realizat-o etc.

6.

ULTIMUL PAS

Ultimul pas al proiectului pe care încercați să îl duceți la bun sfârșit cuprinde trei activități menite să împlinescă experiența voastră:

PORTOFOLIUL

EVENIMENTUL

REFLECȚIE

Portofoliul

La final, puneți la punct portofoliul proiectului, astfel încât să cuprindeți sintetic toate activitățile derulate și materialele realizate, fără a uita de rigorile pe care realizarea unui portofoliu le presupune (unele pe care cu siguranță le stăpâniți deja).

Evenimentul

Concepți și realizați un eveniment în cadrul căruia să prezentați rezultatele proiectului, respectiv portofoliul realizat. Asumați-vă rigorile de care trebuie să țineți seama și organizați un eveniment public, deschis comunității în care trăiți.

Reflecție

Ultima activitate a proiectului este una strict individuală. Astfel, în forma dorită de fiecare, analizați propriile experiențe în realizarea proiectului, iar la final (*de ce nu?*), câteva idei despre experiența clasei a VII-a la *Educație socială*.

Activități recapitulative

1.

Principiul pluralismului

Semnificație:

.....
.....

Mod de concretizare (patru exemple):

.....
.....

Principiul separației puterilor

Semnificație:

.....
.....

Mod de concretizare (puterile într-un stat):

.....
.....

Autoritatea este reprezentată de
Atribuții/caracteristici:

.....
.....

Autoritatea este reprezentată de
Atribuții/caracteristici:

.....
.....

Autoritatea este reprezentată de
Atribuții/caracteristici:

.....
.....

Autoritatea este reprezentată de
Atribuții/caracteristici:

.....
.....

Domnia legii

a. Semnificație:

b. Asigurată de ... prin ...:

a.
.....
.....
b.
.....
.....

Sistemul de justiție

a. Tipuri de instanțe:

b. Tipuri de cauze:

c. Caracteristici:

a.
.....
.....
b.
.....
.....
c.
.....
.....

Cetățenie activă

a. Semnificație:

b. Posibilități:

a.
.....
.....
b.
.....
.....

Alegerile și votul

a. Tipuri de scrutin:

b. Votul se acordă ...

a.
.....
.....
b.
.....
.....

Activități recapitulative

2.

Organizați-vă în grupe de patru elevi și analizați cu atenție fiecare dintre imaginile de mai jos. Identificați, în fiecare caz, prin prisma celor studiate, despre ce situație poate fi vorba și realizați o analiză a sa.

a.

b.

c.

3.

Organizați în perechi, alegeți trei dintre afirmațiile de mai jos și formulați câte un argument pro sau contra.

- *În mod curios, cei care votează nu se simt responsabili de eșecul guvernului pe care l-au votat.* (Alberto Moravia)
- *Într-o democrație, ignoranța alegătorilor pune în pericol siguranța tuturor.* (John F. Kennedy)
- *Monitorizarea este, înainte de toate, preocupată de „fapte”, în vreme ce evaluarea se axează în principal pe „valori”.* (William Dunn)
- *Dacă votul nostru ar putea schimba ceva, nimeni nu ne-ar mai lăsa să votăm.* (Mark Twain)
- *Adevărata putere se află în mâinile celor care controlează mass-media.* (Licio Gelli)
- *Dreptatea fără putere este neputincioasă, puterea fără dreptate este tiranică.* (Blaise Pascal)
- *Presa este câinele de pază al democrației.*
- *Necunoașterea legii nu este o scuză.*

4.

Scrive un cvintet cu structura de mai jos cu privire la unul dintre următorii termeni: *putere*, *referendum* sau *politică*.

- *Primul vers:* cuvântul prin care precizezi subiectul (de obicei, un substantiv);
- *Al doilea vers:* două cuvinte care descriu subiectul (de obicei, adjective);
- *Al treilea vers:* trei cuvinte care exprimă acțiuni (de obicei, verbe la modul gerunziu);
- *Al patrulea vers:* o propoziție, formată din patru cuvinte, care exprimă o idee, o definiție sau sentimente legate de subiectul ales;
- *Al cincilea vers:* un cuvânt ce exprimă esența subiectului.

5.

Constituiți-vă în opt grupe și asumați, fiecare dintre grupe, una dintre întrebările de mai jos. Oferiți, în modalitatea de expresie dorită, un răspuns relevant la aceasta. Prezentați ceea ce ați creat în plenumul clasei, respectând ordinea întrebărilor.

- De ce principiul pluralismului este fundamental pentru un stat democratic?
- De ce principiul separației puterilor în stat este fundamental pentru un stat democratic?
- Care sunt trăsăturile pe care ar trebui să le regăsim la o persoană pentru a intra în categoria „bunului cetățean”?
- Nesupunerea civilă este nesocotirea deliberată și nonviolentă a legilor în încercarea de a arăta inechitatea lor, acceptând sancțiunile ce decurg. Într-o democrație, cetățenii au alte posibilități de a acționa sau trebuie să recurgă la astfel de modalități de a schimba lucrurile?
- Faptul că puterea într-un stat democratic se distribuie pe criterii politice, în funcție de rezultatele obținute la alegeri, este un aspect pozitiv sau negativ?
- În timpul regimului comunist, se desfășurau periodic alegeri, votul era universal, egal, direct și secret, dar exista un singur candidat, acesta decis de o comisie preelectorală, aflată sub controlul Partidului Comunist Român. Erau sau nu erau libere alegerile?
- Faptul că nu ești de acord cu opinia publică într-o anumită privință arată că opinia ta este greșită?
- Mass-media depășește uneori simpla încercare de a convinge, apelând la manipulare. Justifică astfel de situații impunerea unor reguli mai stricte, de exemplu știrile să fie controlate înainte de o autoritate a statului care să le aprobe sau nu?

Evaluare

1.

1,50 puncte

Appreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:

- Caracterul liber exprimat al votului privește exercitarea dreptului de vot nemijlocit, personal.
- Democrația își trage vitalitatea din lupta dintre opiniile publice divergente.
- Drepturile electorale, dreptul de a candida și dreptul de a ocupa funcții publice intră în categoria drepturilor cetățenești.
- Cetățenii, în România, nu au drept de inițiativă legislativă.
- Partidele politice sunt grupuri de oameni constituite în vederea cuceririi și exercitării puterii.

2.

1,50 puncte

Completează în mod corect următoarele enunțuri:

- Scrutinul ... presupune atribuirea mandatelor de reprezentanți proporțional cu numărul de voturi obținut.
- ... este practica politică și socială cu ajutorul căreia se ajunge la stabilirea majorității unei comunități la un moment dat.
- Expresia „stat de drept” arată că puterea statului se exprimă doar prin și în ...
- Justiția, într-un stat democratic, se înfăptuiește în numele ...
- ... este organul de stat prin intermediul căruia se înfăptuiește justiția și se exercită puterea judecătorească.

3.

1,50 puncte

Înainte de a ne acorda votul în cadrul unor alegeri trebuie să evaluăm candidații deoarece (**alege răspunsul corect**):

- aceasta este prevederea legală în vigoare;
- doar așa vom ști cui să ne adresăm pentru a reuși să ne rezolvăm anumite interese;
- astfel ne dovedim cetățeni responsabili;
- doar astfel te vei putea implica în viitor în adoptarea anumitor decizii care privesc propria ta comunitate.

Justifică printr-un text de maxim **10 rânduri** opțiunea făcută.

4.

1,50 puncte

Organizați-vă în perechi și studiați cu atenție imaginile de mai jos.

- Se poate aprecia că imaginile ilustrează posibilități de implicare a cetățenilor în viața comunității? Oferiți un răspuns argumentat.
- Numiți alte două posibilități de implicare a cetățenilor în viața comunității.
- Construiți un argument pro sau contra ideii că „a fi cetățean înseamnă a participa la viața publică a comunității”.

5.

3,00 puncte

Organizați-vă în grupe de șase elevi. Pornind de la ideea că „cetățeanul implicat este cel care votează în fiecare zi pentru comunitatea în care ar dori să trăiască”, **interpretați roluri diferite**, potrivit metodei „Pălăriilor gânditoare”:

Prezentarea succintă a nevoii de implicare a cetățenilor într-o democrație.

Exprimarea atașamentului emoțional față de necesitatea implicării în viața comunității într-o democrație vie.

Explorarea posibilităților pe care un cetățean le are de a se implica în viața comunității.

Explorarea avantajelor/beneficiilor implicării cetățenilor în viața comunității.

Explorarea dezavantajelor care decurg din neimplicarea cetățenilor.

Prezentarea unui rezumat a ceea ce s-a interpretat și pledarea pentru o cetățenie activă.

1 NOTĂ: În cazul itemului nr. 4, punctajul realizat se acordă fiecărui membru al echipei. În cazul itemului nr. 5, punctajul se acordă astfel: 2 puncte maxim pentru rolul propriu și 1 punct maxim pentru întreaga scenetă. Din oficiu se acordă 1 punct.

Evaluare

1.

1,50 puncte

Apreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:

- Organizațiile neguvernamentale, sindicatele, asociațiile patronale, asociațiile profesionale sunt exemple de „actori” relevanți ai societății civile.
- Pentru ca o opinie să poată dobândi caracterul de opinie publică este nevoie ca aceasta să privească o problemă a comunității.
- A face dreptate înseamnă a respecta și a proteja drepturile și libertățile oricărei persoane.
- Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.
- Descentralizarea și autonomia locală constituie principii care, potrivit *Constituției*, stau la baza organizării și funcționării administrației publice locale.

2.

2,00 puncte

Completează în mod corect următoarele enunțuri:

- Drepturile rezervate și care pot fi exercitate doar de cetățenii statului se numesc ...
- Puterea executivă, prin ... , asigură realizarea politicii interne și externe a țării.
- Principiul constituțional în baza căruia există mai multe partide politice este ...
- ... reprezintă asocieri de persoane fizice sau juridice care urmăresc desfășurarea unor activități, fără scop patrimonial, în interes general, local sau personal.

În cazul fiecărui termen care ți-a permis să completezi în mod corect enunțurile, precizează alți doi termeni care dau seama de trăsături specifice realității desemnate prin acesta.

3.

1,50 puncte

Patrimoniul electoral european cuprinde următoarele principii (**alege răspunsurile corecte**):

- votul este direct;
- votul este universal;
- votul este liber exprimat;
- votul este egal;
- votul este secret.

4.

2,00 puncte

Organizați în perechi, cercetați cu atenție imaginile de mai jos și precizați, în fiecare caz, despre *ce gen de implicare cetățenească* este vorba. Justificați, pentru fiecare tip de implicare identificat, în 3-5 rânduri, necesitatea existenței sale într-o democrație.

a.

b.

5.

2,00 puncte

Organizați-vă în grupe de cinci elevi. Fiecare elev va răspunde, succint, la una dintre următoarele întrebări: *Ce înseamnă activitate politică?*, *Cine poate activa din punct de vedere politic?*, *Unde putem activa din punct de vedere politic?*, *De ce trebuie să ne implicăm în viața politică?* și *Când este bine să ne implicăm în viața politică a societății în care trăim?* Pe o coală de hârtie mai mare (A3), realizați, pornind de la răspunsurile furnizate, un poster. Notați pe spatele acestuia răspunsurile date.

2 NOTĂ: În cazul itemului nr. 4, punctajul realizat se acordă fiecărui membru al echipei. În cazul itemului nr. 5, punctajul se acordă astfel: 1 punct maxim pentru răspuns și 1 punct maxim pentru poster. Din oficiu se acordă 1 punct.

Evaluare finală

1.

1,50 puncte

Appreciază, ținând cont de cunoștințele dobândite, cu „adevărat” sau „fals” fiecare dintre enunțurile următoare:

- Organizațiile neguvernamentale, sindicatele, patronatele etc. sunt exemple de organizații politice.
- În calitate de garanție a statului de drept, justiția este înfăptuită de Guvern.
- Actuala *Constituție* a României a fost adoptată în anul 1991 și revizuită în anul 2003.
- Monarhia și republica reprezintă forme de regimuri politice, în timp ce democrația și totalitarismul sunt forme de guvernământ.
- Toți oamenii se nasc cu drepturi, drepturile nu pot fi luate nimănui, iar la ele nu se poate renunța.

2.

1,50 puncte

Completează în mod corect următoarele enunțuri:

- Democrația ... presupune participarea cetățenilor la conducerea țării în mod nemijlocit.
- Potrivit *Constituției*, promulgarea legilor este prerogativa
- Autoritatea de nivel central care pune în aplicare legile este
- Organizația care are drept scop principal obținerea și exercitarea puterii se numește
- ..., într-o democrație, sunt o expresie atât a responsabilităților, cât și a drepturilor cetățenești.

3.

1,00 puncte

Societatea românească nu este una participativă, așa încât mass-media a abandonat în mare măsură rolul de informare și a început să prefere un rol mult mai activ: influențează deciziile politice, dă verdicte absolute, selectează informațiile care devin de interes public (selecție care de multe ori nu are la bază criteriile jurnalistice, ci mai degrabă de oportunitate politică), chiar controlează opinia publică.

Exprimă-ți opinia cu privire la ideile precedente, alegând una dintre următoarele modalități de expresie: scrierea unui text argumentativ (aproximativ o pagină) sau desenarea unei caricaturi.

4.

2,00 puncte

Organizați-vă în perechi și studiați cu atenție imaginile de mai jos. În raport cu acestea, răspundeți, argumentat, la următoarele cerințe:

- Din punctul de vedere al drepturilor omului, ce drepturi apreciați că sunt implicate și în ce mod (pozitiv, în sensul respectării sau negativ, în sensul că nu sunt respectate)?
- Din punctul de vedere al *Constituției României*, ce valori și ce principii constituționale sunt implicate?

1.

2.

5.

3,00 puncte

Organizați în grupe de patru-șase elevi, informați-vă cu privire la un eveniment recent din comunitate sau cu privire la un fapt reflectat în mass-media. Pornind de la cele constatate și de la existența adesea a unor opinii divergente cu privire la semnificația aceluiași eveniment, realizați trei scurte materiale video în care să încercați să ilustrați astfel de diferențe de opinie. Prezentați în plenul clasei materialele realizate, oferind după aceea explicații cu privire la diferențele pe care ați încercat să le ilustrați. Solicitați opinia colegilor cu privire la măsura în care ați reușit acest lucru și țineți seama de aprecieri în partea de autoevaluare de la acest item.

1

NOTĂ: În cazul itemului nr. 4, punctajul realizat se acordă fiecărui membru al echipei. În cazul itemului nr. 5, punctajul se acordă astfel: 2 puncte maxim pentru calitatea materialelor și 1 punct maxim autoevaluare. Din oficiu se acordă 1 punct.

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>.

ISBN 978-806-995-068-9

9 786069 950869